

ZPRAVODAJ KVZ

ZPRAVODAJ KANCELÁŘE
VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE PRO
ZASTUPOVÁNÍ
ČESKÉ REPUBLIKY PŘED
EVROPSKÝM SOUDEM
PRO LIDSKÁ PRÁVA

2024

číslo 3 | září | ročník 12

Judikáty Soudu za první čtvrtletí roku 2024

Ochrana zvířat

*Executief van de Moslims van
België a ostatní proti Belgii*

Kolize práv lidí a blaha zvířat v
systému Úmluvy

Děti na psychiatrii

V. I. proti Moldavsku

Nedobrovolné umístění a léčba
nezletilého v psychiatrické
nemocnici

Spravedlivý proces

Bogdan proti Ukrajině

Platnost vzdání se práva na
právní pomoc u osoby s
abstinenčními příznaky

Občanské právo

Děti na psychiatrii..... 7

V. I. proti Moldavsku

Nedobrovolné umístění a léčba nezletilého s lehkým mentálním postižením v psychiatrické nemocnici.

Rodinné právo..... 10

Verhoeven proti Francii

Návratové řízení podle Haagské úmluvy.

Přístup k soudu 13

Horyna proti České republice

Odmítnutí ústavní stížnosti pro absenci právního zastoupení.

Ochrana majetku..... 14

Wiegandová proti České republice

Věcné břemeno užívání bytu zřízené na základě restituční legislativy

Trestní právo

Spravedlivý proces 16

Bogdan proti Ukrajině

Platnost vzdání se práva na právní pomoc u osoby s abstinenčními příznaky.

Snijders proti Nizozemsku

Použití výpovědi anonymního svědka.

Sexuální násilí..... 22

M. G. proti Litvě

Uložení podmíněného trestu za sexuální napadení dítěte.

X proti Řecku

Účinné vyšetřování obvinění ze znásilnění.

Právo na život 27

Akhmednabiyev a Kamalov proti Rusku

Povinnosti státu při ochraně novinářů.

Ochrana zvířat.....29

Executief van de Moslims van België a ostatní proti Belgii

Kolize práv lidí a blaha zvířat v systému Úmluvy.

Cizinecké právo31

M. H. a S. B. proti Maďarsku

Prokazování věku migrantů.

Kirkorov proti Litvě

Uložení zákazu pobytu z důvodu šíření ruské propagandy a dezinformací.

Policie35

Wa Baile proti Švýcarsku

Rasové profilování.

Auray a ostatní proti Francii

Použití policejní techniky „kettling“.

Ochrana osobních údajů ...40

Podchasov proti Rusku

Povinnost poskytovatelů internetových služeb uchovávat obsah komunikace uživatelů a zpřístupnit ho na vyžádání úřadům.

O. G. a ostatní proti Řecku

Zveřejnění fotografií a jmen HIV pozitivních prostitutek.

Právo na informace.....46

Sieć Obywatelska Watchdog Polska proti Polsku

Přístup k diářům soudců ústavního soudu.

Nové stížnosti a oznámení proti České republice

Zdravotnictví..... 48

Rodinný život 49

Důvěrnost komunikace mezi advokáty a klientem..... 49

Pandemie SARS-CoV-2 50

Intervence proti třetímu státu..... 50

Velký senát Soudu

Ochrana klimatu 52

Mezinárodní agrese 52

Svoboda projevu 52

Cizinecké právo 53

Výkon rozsudků Soudu

Kolegium expertů k výkonu rozsudků Soudu..... 54

Ukončení výkonu rozsudků a rozhodnutí55

Rozhodovací činnost jiných mezinárodních orgánů v oblasti lidských práv

Výbor OSN pro lidská práva.....57

Anotace rozsudků a rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva obsažené ve Zpravodaji nejsou úředními rozhodnutími a nejsou závazné. Jsou však autorskými díly chráněnými autorským právem. Zpravodaj jako celek ani jednotlivé anotace v něm obsažené proto nesmí být bez předchozího souhlasu státu reprezentovaného Ministerstvem spravedlnosti zpřístupňovány veřejnosti ani jinak užívány, zejména rozmnožovány, nad rámec volného užití dle § 30 autorského zákona a zákonných licencí dle § 31 a násl. autorského zákona.

Přehled použitých piktogramů

Jednotlivé články Úmluvy a protokolů

článek 2: Právo na život

článek 3: Zákaz mučení

článek 4: Zákaz otroctví a nucených prací

článek 5: Právo na svobodu a osobní bezpečnost

článek 6: Právo na spravedlivé řízení

článek 8: Právo na respektování soukromého a rodinného života

článek 9: Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání

článek 10: Svoboda projevu

článek 11: Svoboda shromažďování a sdružování

článek 14: Zákaz diskriminace

článek 1 Protokolu č. 1: Ochrana majetku

článek 2 Protokolu č. 1: Právo na vzdělání

článek 3 Protokolu č. 1: Právo na svobodné volby

článek 2 Protokolu č. 4: Svoboda pohybu

Ostatní piktogramy

Rozhodnutí proti ostatním státům Rady Evropy

Rozhodnutí proti České republice

Rozhodnutí velkého senátu Soudu

Mezistátní stížnost

Občanské právo

Správní právo

Trestní právo

Užitečné odkazy

Slovo úvodem

Milé čtenářky, milí čtenáři,

v minulém čísle jsme vás informovali o novém portále k mezinárodnímu právu lidských práv <https://mezisoudy.cz/>. V mezičase jsme proškolili řadu odborníků v praktických nástrojích, které webový portál nabízí. Pokud by vaše organizace měla o takové školení zájem, neváhejte se na nás obrátit.

Dlouhodobě aktuálním společenským tématem je ochrana obětí sexuálního násilí a přiměřené potrestání pachatelů. Soud vydal v poslední době řadu rozhodnutí na tuto oblast. Připomeňme rozsudek [Vučković proti Chorvatsku](#), ve kterém kritizoval nedostatečný přezkum všech relevantních aspektů případu při rozhodování o nahrazení trestu odnětí svobody trestem veřejně prospěšných prací za spáchání opakovaného sexuálního násilí vůči stěžovateli.

V aktuálním čísle zpravodaje vám přinášíme anotace rozsudků [M. G. proti Litvě](#) a [X proti Řecku](#). Ve věci [M. G. proti Litvě](#) byl 17letý chlapec sexuálně napaden ve svém pokoji při rodinné oslavě partnerem své tety. Odvolací soud změnil původně nepodmíněný trest odnětí svobody na podmíněný, což dle Soudu nepředstavovalo dostatečnou reakci státu na pokus o znásilnění nezletilého. Soud zdůraznil, že Úmluva nevyžaduje, aby pachatelé sexuálních útoků museli v každém případě vykonat trest odnětí svobody, nicméně vnitrostátní soudy nesmí dopustit, aby závažné útoky na tělesnou a duševní integritu zůstaly nepotrestány nebo aby byly potrestány příliš mírnými tresty. Z uvedeného vyplývá, že rozhodnutí o uložení podmíněného trestu musí být řádně odůvodněno, což se v dané věci nestalo. Odvolací soud nechal v úvahu věk a zranitelnost oběti, okolnosti útoku, rodinné vztahy mezi obětí a pachatelem, autoritativní postavení pachatele vůči oběti a následky útoku na fyzické a duševní zdraví oběti, ani přitěžující skutečnost, že k pokusu o znásilnění došlo v domě nezletilého, kde se měl cítit bezpečně. Soud také zmínil opakovaná odborná vyšetření chlapce, která nebyla slučitelná s požadavkem [tzv. Lanzarotské úmluvy](#) omezit lékařská vyšetření dětských obětí sexuálních útoků na minimum. Soudu se konečně nelíbilo, že trestní řízení trvalo šest let a bylo nepřiměřeně dlouhé, což bylo přičitatelné vnitrostátním orgánům. Délku řízení nebylo možné odůvodnit ani pracovním vytížením odborníků a znalců, protože je věcí státu zorganizovat si soudní systém tak, aby splnil požadavky Úmluvy. Délka řízení přitom hrála významnou úlohu při rozhodování soudů o uložení podmíněného trestu, jiné důvody pro změnu trestu uvedeny nebyly. Soud tak shledal porušení procesních povinností státu podle článku 3 Úmluvy. Ve věci [X proti Řecku](#) 18letá občanka Velké Británie obvinila místního barmana ze znásilnění při její dovolené v Řecku, kde byla se svou matkou. Řecké orgány dříve neustanovily kvalifikovaného tlumočníka a ani ji řádně neinformovaly o jejích právech. Nadto dopustily, že se znovu setkala tváří v tvář s útočníkem, kterého musela identifikovat na policejní stanici, a nezabránila tak sekundární viktimizaci. Trestní řízení trpělo řadou dalších nedostatků, přičemž státní zástupce bez řádného prošetření událostí dospěl k závěru, že s pohlavním stykem žena vyslovila souhlas. Štrasburský soud, aniž by se vyjadřoval k vině obviněného, vyčetl řeckým orgánům, že

případ nepodrobily pečlivému zkoumání a porušily tak pozitivní závazky státu vyplývající z článků 3 a 8 Úmluvy.

Téma sexuálního násilí je aktuální rovněž ve stížnostech proti České republice. V dalším čísle zpravodaje zveřejníme shrnutí rozsudku [Z proti České republice](#), který se týká nedostatečné reakce státu na tvrzené sexuální zneužívání stěžovatelky římskokatolickým knězem, kdy se příslušné orgány náležitě nezabývaly konkrétními skutkovými okolnostmi případu relevantními pro posouzení otázky, zda stěžovatelka s jednáním dotyčného skutečně souhlasila. Soud zde také rozhodl o porušení článků 3 a 8 Úmluvy. V nedávné době Soud vládě zaslal k vyjádření stížnost ve věci [M. proti České republice](#) týkající se účinného vyšetřování sexuálního zneužívání tehdy nezletilé dívky podstatně starším zletilým mužem. Stížnost podaly matka s dcerou a ve hře je rovněž otázka postavení matky coby poškozené v trestním řízení.

Anotovat budeme i věc [A. P. proti Arménii](#), ve které učitel základní školy sexuálně napadl žákyni s lehkým mentálním postižením a personál školy neuměl na oznámení o zneužívání žákyně adekvátně reagovat. Dle Soudu by učitelé měli být školeni a měli by mít k dispozici metodiku ohledně toho, jak identifikovat zneužívání žáků a jak postupovat, pokud se ve škole objeví takové podezření.

K ochraně před násilím obecně a zvýšením ochrany zranitelných skupin před násilím směřují legislativní novinky. Podstatné změny přináší již schválená [novela](#) trestního zákoníku, která pracuje s principem „ne znamená ne“. Novela taktéž mění pohled na sexuální praktiky s dětmi do 12 let, přičemž tresty by měly být vyšší díky automatickému překvalifikování na znásilnění nebo sexuální útok. Návrh tak přispěje ke zvýšení ochrany obětí sexuálních trestných činů a k zefektivnění boje proti sexuálnímu násilí. V Poslanecké sněmovně se nachází také vládní [návrh zákona](#), kterým se mění občanský zákoník a další zákony v souvislosti s potíráním domácího násilí. Návrh především zakotvuje právní definici domácího násilí v občanském zákoníku a další zlepšení stávajícího právního rámce pro řešení domácího násilí. Na ukončení v České republice hluboce historicky zakořeněného tělesného trestání dětí směřuje vládní návrh novely občanského zákoníku, která obsahuje deklaraci nepřijatelnosti tělesného trestání dětí. [Novela](#) se v současné době nachází po prvním čtení v příslušných výborech Poslanecké sněmovny. Změnu smýšlení české společnosti na bití dětí kancelář vládního zmocněnce aktivně prosazuje v souvislosti s implementací rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva ve věci [Approach proti České republice](#).

Uvedené legislativní počiny zapadají do výzvy štrasburského soudu, aby státy vyslaly jasný signál, že násilí v jakékoli podobě nebude tolerováno.

Eva Petrová
zástupkyně vládního zmocněnce

Děti na psychiatrii

Rozsudek ze dne 26. března 2024 ve věci č. 38963/18 – V. I. proti Moldavsku

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně rozhodl o porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní i procesní složce, článku 14 ve spojení s článkem 3 Úmluvy a článku 13 Úmluvy ve věci hospitalizace 15letého dítěte (sirotka) s mentálním postižením, na základě souhlasu veřejného opatrovníka, ale proti vůli dítěte, a jeho léčby v psychiatrické nemocnici bez terapeutické nutnosti. Stěžovatel nebyl do řízení zapojen, jeho věc nebyla podrobena nezávislému přezkumu a jeho tvrzení nebyla účinně vyšetřena. Případ je podle Soudu projevem systémové diskriminace osob s mentálním postižením, se kterými je zacházeno jako s nemocnými a jsou často institucionalizovány i z důvodu absence péče v komunitě.

V lednu následujícího roku podal stěžovatel trestní oznámení. Státní zástupce zahájil trestní stíhání a starostu obžaloval z nedbalosti při provádění profesních úkonů. Nejvyšší soud nakonec starostu obžaloby zprostil, jelikož následky, které stěžovatel utrpěl, nepovažoval za závažné. Problém nespatořoval ani v délce pobytu, jelikož ta byla předepsána lékařem, a odpovědnost za případ nesl sociální pracovník, nikoli starosta. V části trestního oznámení, která se týkala tvrzeného špatného zacházení, státní zástupce trestní stíhání odložil, jelikož stěžovatel byl do léčebny přijat se souhlasem opatrovníka, mezi dospělými byl přemístěn z důvodu svého zdravotního stavu a agresivního chování, stěžovatel podle znalce neutrpěl žádné trauma a nebyl vystaven násilí ze strany ostatních pacientů ani úmyslnému špatnému zacházení ze strany zdravotnického personálu.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel se narodil v roce 1998 a trpí mírnou poruchou intelektu. Po smrti rodičů se jeho opatrovníkem stal starosta moldavského města, na jehož pokyn byl stěžovatel dne 16. června 2014 nedobrovolně umístěn do psychiatrické léčebny, a to z důvodu jeho lehkého mentálního postižení. Stěžovatel s hospitalizací nesouhlasil. Dne 7. července 2014 byla léčba stěžovatele ukončena, v zařízení jej však nikdo nevyzvedl. Poté, co bylo jeho propuštění odloženo na neurčito, jelikož stále nebylo rozhodnuto, kde jinde by měl stěžovatel pobývat, stěžovatel na protest rozbil okno. Následně byl od září 2014 přemístěn na oddělení pro dospělé, kde pobýval s dospělými muži, kteří byli soudně trestáni nebo ve vážném psychiatrickém stavu, a kde mu byly velmi omezeny vycházky. Po dobu hospitalizace byly stěžovateli podávány zklidňující léky, od července v kombinaci s neuroleptiky, přičemž množství podávaných léků bylo od září ještě zesíleno. Z léčebny byl stěžovatel propuštěn dne 7. listopadu 2014, kdy se opatrovníkem stal jeho bratranec.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

A. K NÁVRHU VLÁDY NA VYŠKRTNUTÍ STÍŽNOSTI

Přestože vláda Soudu zaslala jednostranné prohlášení, na jehož základě žádala o vyškrtnutí stížnosti podle čl. 37 odst. 1 Úmluvy, Soud konstatoval, že projednávání věci nastoluje závažné otázky, které doposud v jeho judikatuře nebyly řešeny, a proto je důvodné v posuzování stížnosti pokračovat (srov. [Tahsin Acar proti Turecku](#), č. 26307/95, rozsudek velkého senátu ze dne 6. května 2003, § 75–76).

B. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY

Stěžovatel na poli článku 3 Úmluvy namítal, že byl nedobrovolně umístěn v psychiatrické léčebně, kde musel podstoupit psychiatrickou léčbu, což spolu s materiálními podmínkami a zacházením ze strany zdravotnického personálu i jiných pacientů představovalo špatné zacházení. Namítal také, že vnitrostátní orgány neprovedly účinné vyšetřování okolností jeho umístění, léčby a opožděného propuštění z psychiatrické léčebny.

Přestože na případy týkající se lékařských zákroků, podávání léků a přijetí do psychiatrické léčebny provedené bez souhlasu pacienta většinou dopadá článek 8 Úmluvy [B. proti Rumunsku (č. 2), č. 1285/03, rozsudek ze dne 19. února 2013, § 75], okolnosti projednávané věci jsou podle Soudu dostatečně závažné, aby spadaly pod článek 3 Úmluvy. Soud odkázal na postavení podřízenosti a bezmoci, ve kterém se pacienti hospitalizovaní v psychiatrické léčebně typicky nachází (viz také [Herczegfalvy proti Rakousku](#), č. 10533/83, rozsudek ze dne 24. září 1992, § 82).

Článek 3 Úmluvy státům ukládá pozitivní závazek spočívající v povinnosti (1) zavést právní a regulatorní rámec ochrany; (2) za určitých okolností povinnost přijmout operativní opatření na ochranu konkrétních osob před rizikem špatného zacházení; a (3) provést účinné vyšetřování hájitelných tvrzení o takovém zacházení (viz [X a ostatní proti Bulharsku](#), č. 22457/16, rozsudek velkého senátu ze dne 2. února 2021, § 178–179).

a) Povinnost provést účinné vyšetřování

Soud nejprve odkázal na shrnutí obecných zásad v rozsudku [X a ostatní proti Bulharsku](#) (cit. výše, § 184–190). Dále uvedl, že vnitrostátní orgány obdržely hájitelné tvrzení o nedobrovolných lékařských zákrocích na dítěti s mentálním postižením, které nebylo v péči rodičů. Měly tedy povinnost podniknout neprodleně nezbytná

opatření k ověření hodnověrnosti obdrženého oznámení, objasnit okolnosti případu a zjistit, kdo je případně odpovědný (tamtéž, § 201).

Pokud jde o první trestní řízení, vnitrostátní orgány se nezabývaly okolnostmi, za kterých došlo k umístění stěžovatele, zda byly při jeho přijetí a následné hospitalizaci dodrženy záruky týkající se nedobrovolného umístění a psychiatrické léčby, ani zda hospitalizaci a léčbu vyžadoval jeho zdravotní stav. Přestože Nejvyšší soud nakonec konstatoval, že odpovědnost za případ stěžovatele nenesl starosta, ale místní sociální pracovník, žádné vyšetřování jeho činů a opomenutí nebylo provedeno. Stejně tak nebyl vyšetřen stěžovatelem tvrzený diskriminační motiv.

Druhé trestní řízení se zaměřilo výhradně na naplnění prvků mučení. Zacházení, kterému byl stěžovatel vystaven, pak bylo považováno za zákonné, jelikož nebyl prokázán úmysl stěžovateli ublížit, ponížit či zesměšnit jej. Neexistence úmyslu však nevylučuje zjištění porušení článku 3 Úmluvy ([Nicolae Virgiliu Tănase proti Rumunsku](#), č. 41720/13, rozsudek velkého senátu ze dne 25. června 2019, § 117). Vnitrostátní orgány se nepokusily objasnit, jaký dopad měla léčba na stěžovatele, zda léky nesloužily pouze k jeho chemickému omezení, či zda léčba byla vůbec nutná.

V obou těchto řízeních pak vnitrostátní orgány dopěly k závěru, že stěžovatel netrpěl žádnými traumatickými následky, což vedlo k tomu, že žádná z osob odpovědných za péči o něj nebyla potrestána. Znalecký posudek kladl nepřiměřený důraz na "netraumatický" popis události ze strany stěžovatele, aniž by zohlednil, že jde o dítě s lehkým mentálním postižením. Nadto, psychiatrické posouzení provedli lékaři spříznění s léčebnou, kde léčba probíhala, a kteří tedy nebyli objektivní (srov. [mutatis mutandis Ruiz Rivera proti Švýcarsku](#), č. 8300/06, rozsudek ze dne 18. února 2014, § 64). Tvrzené násilí a sexuální zneužívání ze strany jiných pacientů nebylo vnitrostátními orgány vyšetřeno vůbec.

Soud proto uzavřel, že přestože měly vnitrostátní orgány k dispozici dostatek důkazů, vyšetřování tvrzení stěžovatele nebylo účinné ve smyslu článku 3 Úmluvy, a nezohlednilo jeho zranitelnost, věk ani postižení.

b) Povinnost zavést vhodný právní a regulatorní rámec

Soud připomněl, že pozitivní závazek ochrany má mimořádnou důležitost v kontextu veřejných služeb, jejichž úkolem je chránit zdraví a blaho dětí, zejména těch

obzvláště zranitelných, které jsou pod výlučnou kontrolou vnitrostátních orgánů. To může za určitých okolností vyžadovat přijetí zvláštních opatření a záruk (viz [mutatis mutandis X a ostatní proti Bulharsku](#), cit. výše, § 179–180). Státy mají podle Soudu zvýšenou povinnost ochrany vůči dětem s mentálním postižením, nacházejícím se stejně jako stěžovatel v péči státu, který má jakožto jejich zákonný zástupce jednat v jejich nejlepším zájmu.

V projednávané věci Soud konstatoval, že vnitrostátní právo neobsahuje žádnou úpravu týkající se chemických omezovacích prostředků. Nezakotvuje ani záruky v případě konfliktu zájmů mezi dítětem (či pacientem omezeným ve svéprávnosti) a jeho opatrovníkem, což by umožnilo nezávislé monitorování nedobrovolného umístění do psychiatrického zařízení a nedobrovolné léčby. Neexistuje rovněž procedura pro přehodnocení souhlasu, když pacient dosáhne věku 16 či 18 let. Žalovaná vláda dále neprokázala existenci žádných mechanismů schopných zabránit a odhalit špatné zacházení s dětmi s mentálním postižením a/nebo bez rodičovské péče v kontextu psychiatrické péče, ani takových

mechanismů, pomocí kterých by mohly před nezávislým orgánem uplatnit námitky týkající se jejich zdravotního stavu a zacházení s nimi (srov. [Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu](#), č. 47848/08, rozsudek velkého senátu ze dne 17. července 2014, § 161).

Soud proto shledal, že žalovaný stát v rozporu s článkem 3 Úmluvy nedostál svému pozitivnímu závazku vytvořit a účinně uplatňovat systém chránící děti před závažnými zásahy do jejich integrity.

c) Povinnost chránit tělesnou a duševní integritu stěžovatele

Zaprvé, Soud shrnul, že stěžovatel byl do psychiatrické léčebny umístěn se souhlasem opatrovníka, ale proti své vůli. V dané době mu bylo 15 let, což mu dle vnitrostátního práva neumožňovalo vyjádřit platný souhlas. Mezinárodní standardy v této oblasti přitom poukazují na potřebu zavedení konzultačního mechanismu, který umožní, aby byly zohledněny názory dítěte a zejména jeho nesouhlas s umístěním na psychiatrii. Vláda neprokázala, že by v dané věci bylo stěžovateli nabídnuto zapojení do rozhodovacího procesu. Neexistence způsobu zajištění participace dítěte podle Soudu sama o sobě nezakládá neplatnost takového umístění. Ve světle zjevného nesouhlasu stěžovatele s umístěním však absence takového mechanismu zamezila

příslušným orgánům, aby náležitě posoudily jeho nejlepší zájmy a formálně klasifikovaly umístění jako nedobrovolné, což mělo zaktivovat záruky proti zneužití v podobě nezávislého přezkumu medicínské nezbytnosti umístění. Pokud jde o tuto nezbytnost, Soud poukázal na to, že zdravotní dokumentace stěžovatele a další dokumenty zmiňují jeho intelektové postižení a agresivitu, nikoliv však duševní nemoc. To však samo osobě nepostačuje jako důvod k psychiatrické hospitalizaci. Vyšetřování se přitom nezabývalo tím, zda stěžovatel trpěl duševní poruchou, která vyžadovala umístění na psychiatrii, zda představoval značné riziko závažné újmy pro sebe či jiné osoby, ani tím, zda byla k dispozici méně restriktivní opatření. Znalecké posudky později shledaly, že umístění stěžovatele na psychiatrii nebylo založeno na terapeutické nutnosti a že toto opatření bylo zvoleno jako rychlé řešení při absenci jiných možností. Ve světle uvedeného Soud konstatoval, že došlo i k porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní složce.

Zadruhé, pokud jde o další trvání hospitalizace stěžovatele poté, co byla jeho léčba v červenci 2014 ukončena, Soud konstatoval, že došlo k porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní složce, jelikož stěžovatel léčbu neopustil z důvodu, že mu jeho opatrovník nezajistil jiné bydlení, nikoli proto, že by pokračování pobytu vyžadoval jeho zdravotní stav. Soud také vyjádřil

znepokojení nad tím, že další trvání pobytu mohlo být odůvodněno na podkladě původního doporučení k hospitalizaci, které zmiňovalo „dobu trvání předepsanou lékařem“.

Zatřetí, Soud uvedl, že následné přemístění stěžovatele do oddělení pro dospělé nebylo upraveno vnitrostátním právem, nemělo pro stěžovatele žádné výhody a ani nedošlo k posouzení jeho nejlepšího zájmu. Naopak, po přemístění byly stěžovateli podávány silnější léky pro jeho zklidnění. Soud proto shledal, že došlo k porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní složce z důvodu přemístění na oddělení pro dospělé, nuceného podávání léků bez jakékoli terapeutické nutnosti a materiálních podmínek, které na oddělení panovaly. Soud naopak neshledal porušení uvedeného ustanovení, pokud jde o tvrzené násilí ze strany ostatních pacientů z oddělení pro dospělé, jelikož stěžovatel nepředložil *prima facie* důkazy.

C. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 3 ÚMLUVY

Stěžovatel dále namítal, že jeho umístění do psychiatrické léčebny a léčba jsou projevem systémové diskriminace osob s mentálním postižením, vedl k nim nedostatek podpůrných služeb a že diskriminační postoje bránily řádnému prošetření jeho stížností.

Soud uvedl, že všechny vnitrostátní orgány, které se ze zákona na péči o stěžovatele podílely, jednomyslně souhlasily s jeho umístěním v psychiatrické léčebně a s psychiatrickou péčí, aniž by takový postup byl dán terapeutickou nutností. Důvodem hospitalizace a léčby bylo mentální postižení stěžovatele, což vypovídá o tom, že orgány vnímaly mentální postižení jako nemoc, která vyžaduje léčbu. Vnitrostátní orgány se při vyšetřování do značné míry opíraly o absenci traumatických následků pro stěžovatele, kdy při hodnocení vnímání toho, co prožil, náležitě nezohlednily jeho zranitelnost způsobenou jeho mentálním postižením. Soud proto dospěl k závěru, že postup vnitrostátních orgánů nebyl pouze ojedinělým selháním při ochraně fyzické

integrity a důstojnosti stěžovatele, ale pokračujícím diskriminačním jednáním vůči stěžovateli jako osobě, a zejména jako dítěti se skutečným nebo domnělým mentálním postižením. To, že šlo o dítě bez rodičovské péče, jeho zranitelnost jen prohloubilo.

K porušení článku 14 ve spojení s článkem 3 Úmluvy proto došlo.

D. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 ÚMLUVY

Stěžovatel konečně namítal, že vnitrostátní právo neposkytovalo účinný prostředek nápravy proti nezákonnému umístění dětí s mentálním postižením do psychiatrické léčebny a jejich léčbě.

Vzhledem k porušení Úmluvy, která Soud shledal v předchozích krocích, konstatoval, že žalovaný stát nezajistil vhodný mechanismus, který by byl schopen poskytnout nápravu osobám, a zejména dětem s mentálním postižením, které tvrdí, že se staly oběťmi porušení svých práv podle článků 3 a 14 Úmluvy.

K porušení článku 13 ve spojení s články 3 a 14 Úmluvy proto došlo.

syna. V listopadu téhož roku požádalo Japonsko na základě Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí z roku 1980 (dále jen „Haagská úmluva“) o navrácení stěžovatelčina syna do Japonska.

V řízení o navrácení stěžovatelka uvedla, že původně neměla v úmyslu se do Japonska nevrátit. Rozhodla se tak až po konzultaci s lékařem, který u ní zjistil depresi. Manžel ji údajně opakovaně verbálně napadal. V roce 2016 došlo z jeho strany i k fyzickému útoku. Toto jednání představovalo nebezpečí i pro jejich syna, o něhož navíc pečovala téměř výlučně ona. Za účelem posouzení následků popsaného domácího násilí a rizik, které by pro stěžovatelku znamenal nucený návrat do Japonska, respektive kterým by čelil její syn, pokud by byl nucen vrátit se do Japonska bez ní, stěžovatelka navrhovala, aby vnitrostátní soud ustanovil znalce. Z e-mailové komunikace s manželem navíc dle stěžovatelky vyplynulo, že manžel následně se setrváním syna ve Francii souhlasil.

Prvostupňový a následně i odvolací soud rozhodly, že stěžovatelka přemístila syna do Francie protiprávně ve

Rodinné právo

Rozsudek ze dne 28. března 2024 ve věci č. 19664/20 – Verhoeven proti Francii

Senát páté sekce Soudu dospěl poměrem šesti hlasů proti jednomu k závěru, že rozhodnutím vnitrostátních soudů o návratu stěžovatelčina syna do Japonska, odkud jej stěžovatelka protiprávně přemístila do Francie, nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy, přestože stěžovatelka tvrdila, že byla ze strany svého manžela (otce dítěte) vystavena domácímu násilí a že existuje skutečná možnost, že bude v Japonsku zbavena rodičovských práv a od dítěte odloučena.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka (francouzská občanka) uzavřela manželství se svým manželem (japonským občanem) v červnu 2007. Následujícího roku se společně přestěhovali do Japonska. V červnu 2015 se jim narodil syn. V červenci 2017 odcestovala stěžovatelka společně se synem na prázdniny do Francie. Po prázdninách nicméně informovala svého manžela o tom, že má v úmyslu ve Francii zůstat, a požádala o rozvod jejich manželství. Její manžel posléze v říjnu 2017 požádal japonského ministra zahraničních věcí o pomoc v souvislosti s návratem

smyslu článku 3 Haagské úmluvy a nařídily jeho návrat. Z e-mailové komunikace podle nich nevyplýval jednoznačný souhlas stěžovatelčina manžela, aby syn zůstal i se stěžovatelkou ve Francii. Odmítly rovněž stěžovatelčinu námitku, že by dítěti hrozila v případě návratu do Japonska vážná újma ve smyslu čl. 13 písm. b) Haagské úmluvy. Stěžovatelka se podle nich mohla s žádostí o úpravu poměrů k nezletilému dítěti obrátit na japonské soudy. Stěžovatelčin manžel navíc vyjádřil ochotu spor vyřešit v zájmu dítěte smírně. Mimo to soudy shledaly, že riziko traumatizace dítěte vyvolala svým jednáním sama stěžovatelka, která by tak nyní měla návrat syna do Japonska v maximální možné míře usnadnit, aby jeho traumatizaci předešla. Návrh na ustanovení znalce odmítly. Stěžovatelčino tvrzení stran domácího násilí dle nich nebylo dostatečně prokázáno a v každém případě neumožňovalo přijmout závěr o existenci vážné újmy pro dítě ve smyslu Haagské úmluvy.

Rozsudek odvolacího soudu však zrušil dovolací soud, který kritizoval absenci posouzení, zda by stěžovatelka v Japonsku nebyla zbavena rodičovských práv. To by totiž mohlo dítěti způsobit vážnou psychickou újmu,

neboť dosud vždy žilo s ní. Toto riziko navíc podle příslušných orgánů skutečně existovalo, tím spíš u stěžovatelky, která by v případě, že by syn nebyl svěřen do její péče, nezískala v Japonsku ani vízum.

Odvolačí soud nicméně opět dospěl k závěru o navrácení. Uvedl, že nelze předjímat, jaká situace v Japonsku nastane v rámci rozvodového řízení, kde lze navíc vzhledem k postoji stěžovatelčina manžela uvažovat o mediaci. Ten byl navíc dle obsahu smírných návrhů připraven umožnit stěžovatelce pobývat i se synem v Japonsku. S těmito závěry se již následně ztotožnil i dovolací soud. K předání dítěte došlo koncem roku 2019.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že vnitrostátní soudy rozhodnutím o navrácení jejího syna do Japonska porušily její právo na respektování rodinného života podle článku 8 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Soud nejprve připomněl požadavky na společné a souladné uplatňování Úmluvy a Haagské úmluvy a spravedlivé řízení o navrácení protiprávně přemístěného dítěte (X *proti Lotyšsku*, č. 27853/09, rozsudek velkého senátu ze dne 26. listopadu 2013, § 95 a 107). Za stěžejní považuje dosažení spravedlivé rovnováhy mezi

přiměřenosti, tedy zda byl zásah nezbytný v demokratické společnosti.

V této souvislosti Soud v první řadě shledal, že se vnitrostátní soudy náležitě zabývaly stěžovatelčíným tvrzením, že se její manžel s přemístěním syna smířil, a své závěry v tomto ohledu dostatečně odůvodnily. Totéž se týká i vypořádání stěžovatelčíných námitek ohledně domácího násilí a rizika, že by společný syn mohl být v případě návratu nepřímou obětí tohoto násilí. Vnitrostátní soudy v této souvislosti rovněž uvedly, že vůči samotnému dítěti žádné násilí ani tělesné tresty tvrzeny nebyly (srov. *G. K. proti Kypru*, č. 16205/21, rozsudek ze dne 21. února 2023, § 47).

Obdobně Soud hodnotil i závěry vnitrostátních soudů stran nebezpečí, které by pro dítě mohlo představovat odloučení od stěžovatelky. Ačkoliv vnitrostátní soudy tuto otázku hodnotily pouze na základě lékařských osvědčení a nezadaly zpracování znaleckého posudku, měl Soud za to, že účinně posoudily riziko traumatizace dítěte v důsledku návratu do Japonska, a to s přihlédnutím k jeho nízkému věku a emočním potřebám.

soupeřícími zájmy – zájmy dítěte, rodičů a veřejným pořádkem. Státy mají v tomto směru prostor pro uvážení, prvořadým hlediskem však musí zůstat nejlepší zájem dítěte, kterému ostatně též odpovídají cíle prevence a okamžitého návratu. Především je třeba, aby vnitrostátní orgány přezkoumaly hájitelné tvrzení, že by dítěti v případě návratu mohla vzniknout vážná újma ve smyslu čl. 13 písm. b) Haagské úmluvy, a aby učiněné závěry dostatečně odůvodnily. Stejným způsobem je nutné přistoupit i k jiným námitkám spadajícím do působnosti článků 12, 13 či 20 Haagské úmluvy. Odůvodnění nesmí být automatické a stereotypní, nýbrž musí pečlivě zohledňovat konkrétní okolnosti dané věci, a to s ohledem na výjimky stanovené Haagskou úmluvou, které je třeba vykládat přísně. To pak následně umožňuje i odpovídající kontrolu ze strany Soudu.

Co se týče posuzování otázky vážné újmy pro dítě v případě návratu podle čl. 13 písm. b) Haagské úmluvy, nelze tuto výjimku ve světle článku 8 Úmluvy vykládat tak, že zahrnuje všechny nevýhody nutně spojené s návratem. Týká se totiž pouze situací přesahujících to, co dítě může rozumně snést (tamtéž, § 116).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud úvodem konstatoval, že rozhodnutí o navrácení stěžovatelčina syna do Japonska bylo v souladu se zákonem a sledovalo legitimní cíl ochrany práv a svobod dítěte a jeho otce. Zbývalo posoudit otázku

Integraci ve Francii nepovažovaly za překážku návratu, jehož cílem bylo naopak obnovení harmonického života dítěte s otcem a jeho rodinou, od nichž bylo hrubým způsobem odděleno.

Soud se dále zabýval otázkou rizika rozpadu vztahu mezi stěžovatelkou a jejím synem v případě jeho návratu do Japonska. Dospěl k závěru, že odůvodnění rozhodnutí vnitrostátních soudů bylo i v tomto ohledu dostatečné, ačkoliv zcela neodpovídalo obavám vyjádřeným stěžovatelkou. Soud však v této souvislosti připomněl, že Haagská úmluva zakazuje, aby vnitrostátní orgány v řízení o navrácení rozhodovaly o meritorních otázkách týkajících se péče o dítě nebo výkonu rodičovských práv (X *proti Lotyšsku*, cit. výše, § 100–101). Vnitrostátní soudy rozhodly s plnou znalostí skutkového stavu a vzaly v potaz informace poskytnuté jak francouzskými, tak i japonskými státními orgány. Zohlednily i mediaci, která mezi stěžovatelkou a jejím manželem probíhala, s tím, že tento způsob řešení sporů nelze podceňovat, pokud se jedná o zájem dítěte a možnost udržovat vztahy s oběma rodiči. Zdůraznily i postavení Japonska jako smluvní strany Haagské

úmluvy a odmítly předjímat právní situaci, která by nastala v případě zahájení rozvodového řízení v této zemi.

Na základě uvedených úvah Soud uzavřel, že k porušení článku 8 Úmluvy nedošlo.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudce Mits ve svém nesouhlasném stanovisku vyjádřil pochybnosti, zda je Haagská úmluva vhodným nástrojem pro řešení případů, v nichž se vyskytuje domácí násilí. V době svého vzniku (před více než 40 lety) měla za cíl chránit děti před přerušáním kontaktu s pečujícím rodičem (obvykle s matkou) a před změnou obvyklého sociálního a kulturního prostředí. V současné době jsou to však přibližně v 80 % případů právě pečující rodiče (ať už o dítě pečovali sami, nebo společně s druhým rodičem), kteří své dítě unesou. V 73 % případů se jedná o matku dítěte. Empirický výzkum přitom naznačuje, že při únosu dítěte hraje často roli domácí násilí (může se týkat až 70 % případů). Kontext se tedy výrazně změnil. Totéž se týká postavení dítěte a konceptu jeho nejlepšího zájmu. V době vzniku Haagské úmluvy bylo totiž dítě považováno spíše za objekt péče, nikoliv nositele práv.

Dle současného výkladu se ustanovení čl. 13 písm. b) Haagské úmluvy se vztahuje i na situace, kdy je přímou obětí domácího násilí druhý rodič (tedy nikoliv dítě) a návrat do takového prostředí by pro dítě znamenal

přinejmenším riziko psychické újmy. Uvedený článek je však vykládán velmi úzce. Své uplatnění má mít pouze „za výjimečných okolností“. Všechny případy domácího násilí tedy nepokryje. Výzkumy přitom ukazují, že děti, které jsou „pouze“ svědky domácího násilí na jednom z rodičů, mohou utrpět závažné psychické následky srovnatelné s následky u dětí, které jsou přímými oběťmi násilí. Tyto situace proto nelze ignorovat. Haagská úmluva však může vést k tomu, že je chráněn spíše násilník než oběť. Ta je nucena volit mezi dvěma možnostmi. Buď zůstane s dítětem a vrátí se do země, kde může čelit řadě významných překážek (zejména ekonomickým a právním, ale i riziku opakované viktimizace), nebo se od dítěte oddělí, a zvyšuje tak riziko, že o péči přijde. Je třeba zdůraznit, že domácí násilí předpokládá existenci vertikálního mocenského vztahu mezi násilníkem a obětí. Rodiče tak nemají rovné postavení, například při mediaci. Nerovnost se dále prohlubuje spolu s neznámým prostředím, do něhož je oběť nucena se vrátit. V důsledku toho je zcela ignorováno právo oběti na soukromí a osobní autonomii podle článku 8 Úmluvy, ale i její právo na svobodu pohybu podle článku 2 Protokolu č. 4 k Úmluvě. Uvede-li tedy matka v průběhu řízení o navrácení tvrzení ohledně domácího násilí či jiné námitky vedoucí k uplatnění jedné z výjimek stanovených Haagskou úmluvou, je třeba je účinně přezkoumat.

Stěžovatelka v řízení předložila prohlášení svých rodičů, že viděli stopy po zraněních, která utrpěla. Stěžovatelčin manžel zřejmě rovněž v e-mailové komunikaci přiznal, že stěžovatelku udeřil. Vnitrostátní soudy však k posouzení této otázky přistoupily veskrze formalisticky a zcela ignorovaly specifickou povahu domácího násilí. Návrh na rozvod manželství může sám o sobě vést k eskalaci násilí vůči ženě i dětem, které jsou po ukončení vztahu často ohroženy odvetnými násilnými činy. V obdobné situaci tak může být dokonce vhodné s dítětem násilné prostředí opustit a stěžovatelce nelze bez dalšího vyčítat, že tak bez hlubší analýzy své situace učinila.

Podle vnitrostátních soudů se stěžovatelka mohla vrátit spolu se synem do Japonska a vyčkat zde na rozhodnutí v opatrovnickém řízení. V této souvislosti však byly povinny posoudit, zda stěžovatelce nehrozí opakovaná viktimizace. Co se týče znaleckých posudků, článek 8 Úmluvy vyžaduje, aby je vnitrostátní soudy v řízení o navrácení účinně přezkoumaly, popřípadě jejich zpracování nařídily z úřední povinnosti, pokud to vnitrostátní právo umožňuje (X proti Lotyšsku, cit. výše, § 117).

Pokud jde o možnost, že by stěžovatelka byla v Japonsku odloučena od dítěte a zbavena rodičovských práv, uznal soudce Mits, že se v řízení o navrácení tyto otázky v zásadě nezkoumají (tamtéž, § 100). V této věci však vystala potřeba upřesnit obsah onoho v zásadě. Vzhledem k jejím konkrétním okolnostem bylo totiž nezbytné s ohledem na článek 8 Úmluvy pečlivě zkoumat riziko, že bude dítě vystaveno nebezpečí, bude-li odděleno od stěžovatelky, která o něj doposud primárně pečovala. Odůvodnění vnitrostátních soudů však v tomto ohledu bylo natolik stručné, že bylo obtížné zjistit, které aspekty vzaly v potaz. Zdá se, že tuto otázku nepovažovaly za zvlášť významnou, přestože by stěžovatelka mohla být v případě návratu do Japonska opakovaně viktimizována a na konci opatrovnického řízení by pravděpodobně byla od dítěte odloučena.

Přístup k soudu

Rozsudek ze dne 14. března 2024 ve věci č. 6732/20 – Horyna proti České republice

Stěžovatel podal v červenci 2019 ústavní stížnost proti rozsudku Nejvyššího soudu v insolvenčním řízení, a to v poslední den dvouměsíční lhůty stanovené zákonem. Třebaže to zákon vyžaduje, nebyl zastoupen advokátem. Ve stížnosti uvedl, že se před dvěma týdny obrátil na Českou advokátní komoru („ČAK“) s žádostí o poskytnutí bezplatné právní pomoci, ale ta zatím nerozhodla. Zároveň požádal Ústavní soud o poskytnutí dodatečné lhůty k odstranění vad podání. O tři dny později Ústavní soud jeho stížnost odmítl s poukazem na nesplnění podmínky právního zastoupení, aniž by se zabýval žádostí o poskytnutí lhůty k odstranění vad podání.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel podal v červenci 2019 ústavní stížnost proti rozsudku Nejvyššího soudu v insolvenčním řízení, a to v poslední den dvouměsíční lhůty stanovené zákonem. Třebaže to zákon vyžaduje, nebyl zastoupen advokátem. Ve stížnosti uvedl, že se před dvěma týdny obrátil na Českou advokátní komoru („ČAK“) s žádostí o

vnitrostátním řízení, zda bylo dané omezení z pohledu stěžovatele předvídatelné, zda ho lze hodnotit jako „přehnaný formalismus“, jakož i to, zda lze procesní pochybení znemožňující stěžovateli přístup k soudu přičítat stěžovateli nebo dotčenému soudu (Zubac proti Chorvatsku, č. 40160/12, rozsudek velkého senátu ze dne 5. dubna 2018, § 82–85). Stran posledního z uvedených faktorů je potřeba *zaprvé* zkoumat, zda stěžovatel či jeho právní zástupce prokázali v řízení náležitou procesní bdělost spočívající v dodržení relevantních procesních požadavků, jelikož procesní práva jdou obvykle ruku v ruce s procesními povinnostmi. *Zadruhé* se Soud zabývá tím, zda bylo možné vyhnout se vzniklému pochybení, a *zatřetí*, zda toto pochybení lze v rozhodující míře připsat na vrub stěžovateli či příslušným orgánům, zejména soudům. Omezení práva na přístup k soudu není přiměřené, pokud je odmítnutí prostředku nápravy pro nepřijatelnost důsledkem toho, že stěžovatel se přičítá chyba, za kterou objektivně nenese odpovědnost (tamtéž, § 93–95).

Soud dále konstatoval, že z aktuální praxe českého Ústavního soudu plyne, že v případě vad podání u ústavní

poskytnutí bezplatné právní pomoci, ale ta zatím nerozhodla. Zároveň požádal Ústavní soud o poskytnutí dodatečné lhůty k odstranění vad podání. O tři dny později Ústavní soud jeho stížnost odmítl s poukazem na nesplnění podmínky právního zastoupení, aniž by se zabýval žádostí o poskytnutí lhůty k odstranění vad podání.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 1 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal porušení práva na přístup k Ústavnímu soudu s argumentem, že jeho ústavní stížnost byla odmítnuta z formálních důvodů bez toho, aby mu byla poskytnuta možnost k odstranění jejích vad.

Vláda v řízení před Soudem poukázala na to, že stěžovatel od roku 2010 podal 34 ústavních stížností, přičemž ani v jedné věci meritorně neuspěl. V mnoha z těchto případů mu Ústavní soud poskytl lhůtu k odstranění vad podání, včetně absence právního zastoupení. Stěžovatel dále podal celkem 35 žádostí k ČAK o určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby. Vyřízení takové žádosti přitom obvykle trvá dva až čtyři týdny.

Soud předně připomněl, že co se týče omezení práva na přístup k soudu nejvyššího stupně, je potřeba zohlednit, jakou roli měl tento soud v příslušném

stížnosti může soudce zpravodaj stanovit účastníkovi řízení dodatečnou lhůtu k jejich odstranění. Smyslem tohoto postupu je především poučení účastníka o jemu neznámých podmínkách řízení před Ústavním soudem. Pakliže se však stěžovatel obrací na Ústavní soud opakovaně a byl již mnohokrát vyzýván k odstranění vad svých návrhů a též poučen o nezbytnosti právního zastoupení, dle Ústavního soudu se setrvání na požadavku vždy nového a stále stejného poučení jeví postupem neefektivním a formalistickým. Cílem je zamezit situacím, kdy stěžovatelé opakovaně a záměrně ignorují zákonem předepsané náležitosti návrhu, automaticky spoléhaje na dodatečné stanovení lhůty k odstranění vad podání, čímž úmyslně prodlužují zákonnou lhůtu k podání ústavní stížnosti.

V projednávané věci stěžovatel požádal ČAK o určení advokáta teprve 15 dnů před uplynutím lhůty k podání ústavní stížnosti. Byl přitom nepochybně obeznámen s tím, že, *zaprvé*, v řízení o ústavní stížnosti existuje povinnost být zastoupen advokátem, *zadruhé*, Ústavní soud nemusí vyhovět žádosti o poskytnutí dodatečné

lhůty k odstranění vad podání, a *zatřetí*, vyřízení žádosti o určení advokáta trvá u ČAK několik týdnů.

V řízení před Soudem stěžovatel tvrdil, že žádost k ČAK nemohl podat dříve, protože na plný úvazek pečoval o svoji nemocnou matku, u níž byl ustanoven opatrovníkem. Soud však poukázal na to, že stěžovatel tento argument nevnesl před Ústavním soudem, když žádal o poskytnutí dodatečné lhůty. Navíc skutečnost, že stěžovatel byl v roce 2017 jmenován opatrovníkem své matky, mu zjevně nebránila v tom, aby podal velký počet ústavních stížností. Konečně Soud zdůraznil i to, že žádost k ČAK o poskytnutí bezplatné právní pomoci se podává prostřednictvím formuláře a nepředstavuje nikterak složitý úkon.

Vzhledem k uvedenému Soud shledal, že byť v projednávané věci došlo k omezení práva na přístup k Ústavnímu soudu, toto omezení bylo pro stěžovatele předvídatelné a sledovalo legitimní cíl ve smyslu zajištění právní jistoty a řádného výkonu spravedlnosti (*Trevisanato proti Itálii*, č. 32610/07, rozsudek ze dne 15. září 2016, § 37). Vzhledem k tomu, v jakém časovém rámci stěžovatel uplatnil svá procesní práva, souhlasil Soud s argumentem vlády, že neprokázal náležitou procesní bdělost, kterou lze očekávat od účastníka civilního řízení (srov. *Bąkowska proti Polsku*, č. 33539/02, rozsudek ze dne 12. ledna 2010, § 53–54). Za těchto okolností se nejedná o procesní pochybení přičitatelné

Ústavnímu soudu. Stížnost je tak potřeba odmítnout jako zjevně neopodstatněnou.

Ochrana majetku

Rozsudek ze dne

11. ledna 2024 ve věci č. 51391/19 – Wiegandová proti České republice

Senát páté sekce Soudu jednomyslně shledal neporušení práva stěžovatelky na ochranu majetku podle článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě kvůli tomu, že vnitrostátní orgány nezrušily ani neomezily věcné břemeno užívání bytu zřízené na základě restituční legislativy ve prospěch bytového družstva, přičemž zohlednil především specifickou povahu tohoto břemene a skutečnost, že jeho trvání nepředstavovalo nepřiměřené břímě pro stěžovatelku.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka v roce 2003 zdělila bytový dům v Praze, který její druh dříve získal v restituci. V domě se nacházely byty a nebytové prostory, mimo jiné i šest bytů, které vznikly půdní vestavbou z přelomu 70.–80. let, kdy dům vlastnil stát. Na základě zákonného opatření č. 297/1992 Sb. došlo ke zřízení bezúplatného a časově neomezeného věcného břemene užívání těchto bytů ve prospěch bytového družstva. Jednalo se o

kompromisní řešení majetkových vztahů, které mělo přispět ke spravedlivému uspořádání mezi vlastníky restituovaného majetku a dalšími osobami v rodící se demokratické společnosti po skončení komunismu. Stěžovatelka učinila prohlášení vlastníka domu, kterým rozdělila dům na bytové a nebytové jednotky a v letech 2009–2019 je všechny prodala s výjimkou jediného bytu. Od roku 2013 se stěžovatelka před soudy domáhala náhrady z titulu bezdůvodného obohacení, protože jí družstvo ani jeho členové neplatili náhradu za omezení spojená s existencí břemene. Posléze se od roku 2016 u soudů neúspěšně snažila dosáhnout zrušení či omezení břemene.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 1 PROTOKOLU Č. 1 K ÚMLUVĚ

Stěžovatelka namítala, že se před vnitrostátními orgány nemohla domoci zrušení či omezení věcného břemene k bytu zřízeného bez časového omezení a

náhrady, čímž bylo zasaženo do jejího práva na ochranu majetku.

Soud měl za to, že došlo k zásahu do vlastnictví stěžovatelky především kvůli tomu, že jí zůstalo v podstatě jen holé vlastnictví bytu. Zásah posoudil podle čl. 1 odst. 2 Protokolu č. 1 k Úmluvě, který státům umožňuje upravit užívání majetku v souladu s obecným zájmem. Nicméně aby byl zásah slučitelný s článkem 1 Protokolu č. 1, musí být v souladu se zákonem, v obecném zájmu a přiměřený, tj. musí zachovávat spravedlivou rovnováhu mezi požadavky obecného zájmu společnosti a potřebami ochrany základních práv osoby (viz *Pařízek proti České republice*, č. 76286/14, rozsudek ze dne 12. ledna 2023, § 42). U stěžovatelky nebylo sporu, že ke zřízení břemene došlo na základě zákonného opatření. Ve vztahu k legitimnímu cíli Soud uvedl, že tento druh břemen je výsledkem procesu restituace nemovitostí, zabavených původním vlastníkům komunistickým režimem, s cílem uspořádat vztahy mezi dvěma skupinami držitelů vlastnických práv. Slouží nejen zájmům bytového družstva a jeho členů, ale i obecným zájmům společnosti jako celku. Právní vztahy založené

břemenem zůstaly přitom v průběhu let nezměněny. Zda opatření ztratilo plynutím času legitimní cíl, je relevantní v rámci posouzení přiměřenosti.

Soud se proto zabýval tím, zda zásah do vlastnického práva stěžovatelky byl přiměřený. Připomněl, že musí existovat přiměřený vztah proporcionality mezi použitými prostředky a cílem, kterého má být dosaženo. V rámci hodnocení, zda byla nastolena spravedlivá rovnováha, Soud ověřuje, jestli osoba nemusela nést nepřiměřené a nadměrné břímě. V této souvislosti posuzuje především povahu zásahu, sledovaný cíl, povahu dotčených majetkových práv, jakož i chování stěžovatelů a vnitrostátních orgánů (*Karahasanoglu proti Turecku*, č. 21392/08 a další, rozsudek ze dne 16. března 2021, § 149 a tam citovaná judikatura).

Soud zohlednil, že stěžovatelka nebyla původním vlastníkem domu, ani osobou, které byl dům vrácen v restituci. Dům zdědila až v roce 2003. Musela vědět jak o existenci břemene, tak i o právním režimu vzešlém ze zákonného opatření, včetně toho, že břemeno není časově omezeno a že zhodnocení domu výstavbou bytů se považuje za přiměřenou náhradu za omezení vlastnického práva. Přesto dědictví přijala (viz *Petrová a Valo proti Slovensku*, č. 49103/09, rozhodnutí ze dne 5. listopadu 2013, § 48). Zároveň nedošlo k právnímu vývoji, aby mohla legitimně očekávat, že se pravidla změnila tak, aby odůvodnila zrušení či omezení břemene.

samotné plynutí času nenarušuje rovnováhu mezi trvalým zhodnocením nemovitosti a omezením vlastnického práva k nemovitosti. Vysvětlily, že zákonodárce zákonným opatřením vyvážil dvě absolutní věcná a nepromlčitelná práva – vlastnictví stěžovatelky k bytům a vlastnictví bytového družstva k vytvořenému majetku – zřízením zvláštního druhu věcného břemene. Pouhý běh času tak nebyl změnou vedoucí k hrubému nepochopení mezi zatížením bytu břemenem a výhodou pro družstvo, což by mohlo být důvodem pro zrušení nebo omezení břemene. Nadto zánikem břemene ve prospěch družstva by došlo k zániku vlastnického práva – nájmu družstevního bytu – a ke znehodnocení členského podílu nájemce. Totéž by platilo i pro omezení břemene; bytové družstvo by muselo platit stěžovatelce nad rámec příspěvků určených stanovami za užívání jednotek členy. Soud proto konstatoval, že vnitrostátní soudy zohlednily všechny relevantní skutečnosti a dospěly k závěrům, které byly z hlediska příslušné vnitrostátní judikatury, včetně judikatury Ústavního soudu, koherentní. Za zvlášť důležité Soud považoval, že trvalou existenci břemene shledal Ústavní soud

Dále Soud uvedl, že neposkytnutí náhrady za trvalé omezení vlastnictví patří sice také mezi relevantní faktory, ale bez dalšího nezpůsobuje porušení článku 1 Protokolu č. 1 (viz *Depalle proti Francii*, č. 34044/02, rozsudek velkého senátu ze dne 29. března 2010, § 91). Poukázal na specifickou povahu břemen zřízených ex lege zákonným opatřením i to, že toto opatření potvrdil Ústavní soud; ten vyloučil tato břemena z působnosti čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, podle něhož musí být každé omezení vlastnického práva kompenzováno. Jednalo se o výsledek náročného kompromisu, který stát přijal ve složité situaci postkomunistické transformace v oblasti vlastnických práv, přičemž státy zde mají široký prostor pro uvážení (viz *Pincová a Pinc proti České republice*, č. 36548/97, rozsudek ze dne 5. listopadu 2002, § 47–48). Soud rovněž uvedl, že byt se stížnost týká pouze bytu, který stěžovatelka stále vlastní, vzhledem ke kontextu a k tomu, že její druh získal dům na základě restituční legislativy, musí být přiměřenost zásahu posuzována s přihlédnutím nejen k situaci u tohoto bytu, ale i k tomu, že stěžovatelka získala značný finanční prospěch prodejem ostatních jednotek v domě.

K argumentu stěžovatelky stran vzniku výrazné nerovnováhy ve vztahu mezi ní jako vlastníkem a bytovým družstvem jako oprávněným z břemene kvůli plynutí času od výstavby bytů vnitrostátní soudy uvedly, že

nástrojem zachování vlastnických práv nabytých za peněžité vklady vložené v dobré víře soukromými osobami – družstvem a jeho členy.

Vzhledem k výše uvedenému a širokému prostoru pro uvážení, který má stát při úpravě složitých majetkových otázek při přechodu od komunistického režimu k demokratickému právnímu řádu chránícímu soukromé vlastnictví, Soud dospěl k závěru, že stěžovatelka nenesla individuální a nadměrné břímě kvůli tomu, že její byt zůstal zatížen věcným břemenem. Za specifických okolností dané věci tedy nebyla narušena rovnováha mezi zájmy společnosti a zájmy stěžovatelky.

Podle Soudu proto nedošlo k porušení článku 1 Protokolu 1 k Úmluvě.

Spravedlivý proces

Rozsudek ze dne 8. února 2024 ve věci č. 3016/16 – Bogdan proti Ukrajině

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení práva stěžovatele na přístup k obhájci od počátku řízení, jak vyžaduje čl. 6 odst. 1 a 3 písm. c) Úmluvy, a že řízení jako celek nebylo z tohoto důvodu spravedlivé. Usvědčující důkazy byly totiž primárně získány na základě výpovědí stěžovatele, které učinil před poučením o právu na právní pomoc. Tohoto práva se sice podpisem do protokolu vzdal, ale Soud nepovažoval tento úkon za dobrovolný a platný, protože se stěžovatel v té době nacházel v nevidované policejní vazbě a nejspíše trpěl kvůli drogové závislosti abstinenčními příznaky.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel byl zadržen policisty kvůli podezření, že se vloupal do garáže a tam odcizil nejrůznější předměty (kola, nafukovací člun, rybářské vybavení a další). O

činu měla zakoupit odcizené věci, protokolu o rekonstrukci činu, podle něhož stěžovatel dobrovolně, bez nátlaku a za přítomnosti dvou nezávislých svědků ukázal, jak čin spáchal, výpovědi jedné z těchto osob, policejním záznamům a znaleckým posudkům o činu samotném. Pokud jde o právo stěžovatele na přístup k obhájci od počátku vyšetřování, podle soudu se ho stěžovatel platně vzdal, což mohl učinit, jelikož nešlo o případ nutné obhajoby. Nadřízené soudy rozsudek a jeho odůvodnění potvrdily.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 1 A 3 PÍSM. C) ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že jeho odsouzení bylo založeno na důkazech získaných na základě výpovědí, které učinil v přípravném řízení v nepřítomnosti obhájce, přičemž se nemohl platně vzdát práva na právní pomoc, jelikož v rozhodné době trpěl coby osoba závislá na drogách abstinenčními příznaky.

prvních dvou dnech pobytu stěžovatele na policejní stanici chybí záznamy. Stěžovatel se během nich k činu přiznal a policii pomohl ztotožnit osobu, která od něho věci zakoupila. Dva dny po zadržení bylo stěžovateli formálně sděleno obvinění. Při této příležitosti byl poučen o svých právech, včetně práva na právní pomoc. Stěžovatel protokol o poučení podepsal a uvedl, že o služby advokáta nestojí. Téhož dne vyšetřovatel nařídil rekonstrukci činu, při níž stěžovatel před dvěma svědky ukázal a popsal, jakým způsobem do objektu vnikl a loupil. Záhy byl vzat do vazby. Policejní orgán obdržel později sdělení z centra pro léčbu závislostí o tom, že se stěžovatel ambulantně léčí ze závislosti na opiátech a amfetaminu. O přidělení obhájce stěžovatel požádal, až když byl případ postoupen soudu prvního stupně. Během řízení popíral svou vinu. Kradené předměty údajně zakoupil od neznámé osoby. Své výpovědi z přípravného řízení odvolal a upozornil, že doznání bylo vynuceno policejním nátlakem. Státní zastupitelství tato nařčení prověřilo a shledalo je nepodloženými. Prvoinstanční soud uznal stěžovatele vinným z trestného činu loupeže a uložil mu trest odnětí svobody v trvání šesti let. Přihlédl zejména k výpovědi osoby, která od něho v den

a) Obecné zásady

1. K odepření přístupu k obhájci při výslechu

Z čl. 6 odst. 1 a 3 písm. c) Úmluvy vyplývá právo na přítomnost obhájce od počátku řízení ([Salduz proti Turecku](#), č. 36391/02, rozsudek velkého senátu ze dne 27. listopadu 2008, § 51). Toto právo může být dočasně omezeno, existují-li pro takový výjimečný postup „naléhavé důvody“. Těmi se rozumí potřeba bezodkladně odvrátit vážné a nepříznivé důsledky pro život, svobodu nebo fyzickou integritu osob, neboť za takových okolností mají orgány pozitivní povinnost chránit práva případných obětí podle článků 2, 3 a 5 odst. 1 Úmluvy ([Ibrahim a ostatní proti Spojenému království](#), č. 50541/08 a 3 další, rozsudek velkého senátu ze dne 13. září 2016, § 258 a 259). Absence „naléhavých důvodů“ sama o sobě neznamená porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. c) Úmluvy. Soud ale podrobí případ přísnější kontrole. Bude pak na vládě, aby prokázala, proč výjimečně za konkrétních okolností věci nebyla omezením přístupu k odborné právní pomoci nenávratně narušena celková spravedlivost řízení ([Simeonovi proti Bulharsku](#), č.

21980/04, rozsudek velkého senátu ze dne 12. května 2017, § 118). Unést důkazní břemeno bude pro vládu o to složitější, jestliže stěžovatel nebyl prokazatelně poučen o tomto právu a právu nevypovídat (*Beuze proti Belgii*, č. 71409/10, rozsudek velkého senátu ze dne 9. listopadu 2018, § 146). Při posuzování celkové spravedlnosti řízení Soud bere v úvahu následující faktory: a) zranitelnost osoby, např. z důvodu věku nebo snížených duševních schopností, b) právní rámec upravující přípravné řízení a přípustnost důkazů u soudu a zda byl dodržen (řízení zpravidla bude spravedlivé, pokud byly sporné důkazy vyloučeny), c) zda měl stěžovatel možnost zpochybnit pravost důkazů a vznášet námitky proti jejich přípustnosti, d) kvalita a spolehlivost důkazů, jakož i okolnosti, za kterých byly pořízeny (zejména jakékoli donucení), e) pokud byly důkazy získány nezákonně, povaha předmětné nezákonnosti, a pokud vyplývá z porušení jiného článku Úmluvy, povaha zjištěného porušení, f) zda bylo doznání neprodleně staženo nebo změněno, g) zda šlo o výlučný nebo rozhodující důkaz, na němž bylo odsouzení založeno, a jaká je síla ostatních důkazů, h) zda posouzení viny provedli soudci z povolání nebo laičtí přísedící, i) váha veřejného zájmu na vyšetřování a potrestání dané trestné činnosti a j) další procesní záruky podle vnitrostátního práva a praxe.

zнову zadržten. Žádná z těchto událostí však není ve spise zdokumentována, což zpochybňuje jejich tvrzení. Soud tak považoval za věrohodnější verzi stěžovatele. Od okamžiku zadržení měli policisté podezření, že se dopustil loupeže. To znamená, že čelil „trestnímu obvinění“ ve smyslu článku 6 Úmluvy, a proto mu měl být umožněn přístup k obhájci. Platí to jednak pro výslech na policejní stanici, při němž učinil doznání a policie získala informace, díky nimž našla kradené věci a jejich kupce, jednak pro rekonstrukci na místě činu. Výslech však proběhl dříve, než byl poučen o právu na právní pomoc, kterého se podpisem protokolu údajně zřekl.

2. K platnosti vzdání se práva na obhájce

Stěžovatel tvrdil, že se k němu policisté chovali hrubě, což by zpochybňovalo platnost vzdání se procesních práv a přípustnost důkazů získaných na základě doznání (*Turbylev proti Rusku*, č. 4722/09, rozsudek ze dne 6. října 2015, § 96). Tvrzení stěžovatele sice nebylo podloženo důkazy, ale to samo o sobě nepostačuje pro závěr, že vzdání se práva na obhájce bylo platné (*Akdağ proti Turecku*, č. 75460/10, rozsudek ze dne 17. září 2019, §

2. K platnosti vzdání se procesních práv

Znění ani duch článku 6 Úmluvy nebrání osobě, aby se z vlastní svobodné vůle vzdala, ať už výslovně, nebo konkludentně, dílčích záruk spravedlivého procesu. To platí i pro právo na právní pomoc (viz např. *Dvorski proti Chorvatsku*, č. 25703/11, rozsudek velkého senátu ze dne 20. října 2015, § 100 a 101). Má-li však být vzdání se účinné, musí být učiněno jednoznačným způsobem a být doprovázeno minimálními zárukami úměrnými významu takového úkonu. Nemusí být výslovné, ale musí být dobrovolné a představovat vědomý a informovaný projev vůle (*Simeonovi proti Bulharsku*, cit. výše, § 115). Než orgány učiní závěr, že se obviněný svým chováním implicitně svých práv vzdal, musí prokázat, že mohl rozumně předvídat, jaké budou důsledky takového jednání (*Pishchalnikov proti Rusku*, č. 7025/04, rozsudek ze dne 24. září 2009, § 77). Vzdání se navíc nesmí odporovat žádnému důležitému veřejnému zájmu (*Sejdovic proti Itálii*, č. 56581/00, rozsudek velkého senátu ze dne 1. března 2006, § 115).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

1. K postavení stěžovatele v prvotní fázi řízení

Stěžovatel v průběhu řízení tvrdil, že byl dva dny bez záznamů držen v policejní cele, než byl oficiálně zatčen. Policisté uvedli, že stěžovatel opustil policejní služebnu následujícího dne po zadržení, načež byl o den později

55). Stěžovatel rozporoval platnost tohoto úkonu ze dvou dalších důvodů: zaprvé, při podpisu protokolu nebyl přítomen advokát, s nímž by mohl tento krok konzultovat, a zadruhé, v dané době trpěl abstinčním syndromem. Nepřítomnost advokáta při podpisu vzdání se práva nečiní tento úkon neplatným (*Fariz Ahmadov proti Ázerbájdžánu*, č. 40321/07, rozsudek ze dne 14. ledna 2021, § 50–55). Pokud jde o druhý argument, nebylo bez významu, že k podpisu prohlášení o vzdání se práva na obhájce došlo až dva dny od zadržení. Jelikož nic nenasvědčuje tomu, že by měl stěžovatel přístup k drogám nebo substituční léčbě v policejní cele, lze považovat tvrzení stěžovatele za hájitelné. Kombinace nezdokumentovaného zbavení svobody a věrohodného tvrzení o projevech abstinčního syndromu vrhají stín pochybností na dobrovolnost vzdání se práva na obhájce. Za takových okolností bylo především na vnitrostátních soudech, aby tyto skutečnosti podrobily důkladnému šetření. Pozornosti soudů však ušlo, že den po vzdání se práva na obhájce byla na policejní stanici opakovaně přivolána zdravotnická záchranná služba, a to právě kvůli abstinčním

příznakům stěžovatele. Nejpozději od tohoto okamžiku, jak vyplývá z výpovědí samotných policistů, tedy byl policii stěžovatelům stav prokazatelně znám. Policie však tyto informace soudům zatajila, přestože podle vnitrostátní rozhodovací praxe nebylo vzdání se práva na obhájce u osob drogově závislých přípustné.

Je rovněž důležité, že před podpisem vzdání se práva na obhájce nebyl stěžovatel informován o právu nevypovídat. I když právo mlčet a právo na právní pomoc jsou dvě odlišné záruky a vzdání se jedné z nich neznamená automaticky zřeknutí se druhé, tato práva se vzájemně doplňují (Navone a ostatní proti Monaku, č. 62880/11 a 2 další, rozsudek ze dne 24. října 2013, § 74). Ačkoli stěžovatel nevznesl samostatnou námitku, že nebyl poučen o právu nevypovídat, absence tohoto poučení je relevantním hlediskem, které vzal Soud na zřetel, a rozhodl, že vzdání se práva na právní pomoc nebylo platné.

3. K existenci naléhavých důvodů pro omezení přístupu k obhájci

Vláda nepoukázala na žádné naléhavé důvody ospravedlňující odepření přístupu k obhájci v rané fázi vyšetřování. Soud proto uplatnil striktní přezkum a důkazní břemeno stran zachování celkové spravedlnosti řízení přenesl na žalovanou vládu.

stěžovatele v době rekonstrukce provedly vnitrostátními soudy povrchně. Z těchto důvodů Soud nenabyl přesvědčení, že trestní řízení jako celek napravilo procesní vady, které nastaly v počátku vyšetřování. Vládě se tedy nepodařilo prokázat, proč výjimečně a za zvláštních okolností tohoto případu nebyla celková spravedlnost řízení nenapravitelně narušena. K porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. c) Úmluvy tedy došlo.

Rozsudek ze dne 6. února 2024 ve věci č. 56440/15 – Snijders proti Nizozemsku

Senát třetí sekce šesti hlasy proti jednomu dospěl k závěru, že přiznáním anonymity svědkovi X a využitím jeho usvědčující výpovědi proti stěžovateli odsouzenému následně za vraždu nedošlo k porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) Úmluvy, neboť výpověď nebyla jediným ani rozhodujícím důkazem pro jeho odsouzení, a anonymita

4. Posouzení celkové spravedlnosti řízení

Soud nejprve shrnul faktory naznačující, že řízení jako celek bylo spíše spravedlivé: a) důkazy přezkoumávali profesionální soudci, b) k jejich získání nedošlo v rozporu s vnitrostátním právem, c) žádné okolnosti nezpochybňují jejich spolehlivost a autenticitu a d) na stíhání daného trestního činu existoval silný veřejný zájem.

Další skutečnosti naopak svědčí ve prospěch závěru, že spravedlivost řízení byla nenávratně narušena. Zprvé, stěžovatel byl do určité míry zranitelný vzhledem k tomu, že byl závislý na drogách a že se u něho vzhledem k délce zbavení svobody začaly projevat abstinenční příznaky. Zadržé, výpovědi v nepřítomnosti obhájce byly přímo usvědčující. I když doznání učiněné před poučením o právu na právní pomoc nebylo nalézacím soudu předloženo jako důkaz, umožnilo orgánům získat proti němu další důkazy, zejména během rekonstrukce. Prohlášení stěžovatele při tomto úkonu sehrála v pozdějším řízení ústřední roli. Téměř všechny ostatní důkazy proti stěžovateli byly odvozeny z výpovědí, které učinil v průběhu rekonstrukce. Většina svědků pouze potvrdila, že se skutečně přiznal. Jedinou výjimkou byla výpověď osoby, která od něho zboží zakoupila. Tohoto kupce ovšem policie ztotožnila jen díky doznání stěžovatele, které učinil před poučením o právu na právní pomoc. Jiné přímé důkazy proti stěžovateli neexistovaly. Zatřetí, posouzení duševního stavu

poskytnutá X byla dostatečně kompenzována postupem vnitrostátních soudních orgánů.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V říjnu 2002 objevila policie tělo muže Y, který byl krátce předtím zastřelen. Policejní forenzní tým ohledal místo činu a našel přibližně 50 metrů od těla nedopalek cigarety, který musel být vzhledem k jeho stavu a převládajícím povětrnostním podmínkám odhozen v průběhu 12 hodin před nalezením těla Y. Kriminalisté vraždu nevyřešili, a proto bylo vyšetřování v roce 2003 ukončeno. V roce 2005 vyšetřující soudce E. vyslechl pod přísahou svědka X, který uvedl, že stěžovatel mu řekl, že zavraždil Y. V roce 2008 bylo zjištěno, že stěžovatelův profil DNA – který byl téhož roku vložen do databáze DNA – se shoduje s profilem DNA nedopalku cigarety nalezeném v blízkosti těla Y. Policie následně vyslechla mimo jiné bývalou přítelkyni stěžovatele, která v roce 2009 uvedla, že jí stěžovatel řekl, že vraždu spáchal, a vysvětlil, jakým způsobem. V roce 2010 byl stěžovatel zatčen pro podezření z účasti na vraždě Y. V roce 2011 tříčlenný senát krajského soudu pro účely

trestního řízení přiznal svědkovi X status anonymního svědka poté, co vyšetřující soudce A. dvakrát žádost státního zástupce o udělení anonymity zamítnul. V roce 2012 byl svědek X vyslechnut vyšetřujícím soudcem V., a to bez přítomnosti stěžovatele i státního zástupce, kterým bylo umožněno položit svědkovi dotazy písemně, což oba využili. Svědek potvrdil svou výpověď z roku 2005 a vyšetřující soudce V. konstatoval jeho důvěryhodnost. Krajský soud následně i na základě výpovědi svědka X odsoudil stěžovatele za vraždu Y k 18 letům odnětí svobody. Odvolací soud v roce 2014 rozsudek krajského soudu zrušil, stěžovatele nicméně rovněž uznal vinným z vraždy Y a odsoudil jej k 18 letům odnětí svobody. Rozsudek odvolacího soudu se opíral o 20 důkazů včetně výpovědi X, výpovědi stěžovatelovy bývalé přítelkyně a profilu DNA nedopalku cigarety.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 1 A 3 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že v důsledku postupu při výslechu anonymního svědka X, jehož usvědčující výpověď byla použita při jeho odsouzení za vraždu, mu nebyla poskytnuta možnost účinně zpochybnit důkazy proti němu, a došlo tím k porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) Úmluvy.

Slučitelnost takového postupu s čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) Úmluvy Soud zkoumá ve třech krocích: (i) zda existoval závažný důvod pro nepřítomnost svědka, a tedy i pro připuštění jeho výpovědi jako důkazu, (ii) zda byla výpověď nepřítomného svědka výlučným nebo rozhodujícím důkazem pro odsouzení obviněného; a (iii) zda existovaly dostatečné vyvažující faktory, včetně silných procesních záruk, které kompenzovaly obtíže způsobené obhajobě v důsledku přijetí takové výpovědi a zajistily, že řízení jako celek bylo spravedlivé.

Pokud je nepřítomnost svědka důsledkem strachu, lze rozlišovat mezi strachem, který je možné přičíst výhrůžkám nebo jiným jednáním obžalovaného či osob jednajících jeho jménem, a strachem, který lze přičíst obecnějšímu strachu z toho, co se stane, pokud svědek bude vypovídat u soudu. V prvním případě je vhodné umožnit, aby výpověď tohoto svědka byla u soudu předložena, i když je jediným nebo rozhodujícím důkazem proti obžalovanému, protože umožnit obžalovanému těžit ze strachu, který ve svědčích vyvolal, by bylo neslučitelné s právy obětí a svědků. V druhém případě se soud musí zabývat tím, zda existují objektivní důvody

a) Obecné zásady

Předmětem hlavního zájmu Soudu ve vztahu k čl. 6 odst. 1 Úmluvy je posoudit celkovou spravedlnost trestního řízení (*Taxquet proti Belgii*, č. 926/05, rozsudek velkého senátu ze dne 16. listopadu 2010, § 84). V rámci daného posouzení Soud zohledňuje minimální práva stanovená čl. 6 odst. 3 Úmluvy. Ve vztahu k uvedenému věci relevantní čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy pak zakotvuje zásadu, že předtím, než může být obviněný odsouzen, musí být všechny důkazy proti němu zpravidla provedeny v jeho přítomnosti v rámci veřejného jednání za účelem naplnění kontradiktornosti řízení. Výjimky z této zásady jsou možné, nesmí však porušovat právo na obhajobu, které zpravidla vyžaduje, aby obviněný měl přiměřenou a řádnou možnost zpochybnit svědka vypovídajícího proti sobě a klást mu otázky, a to buď v okamžiku, kdy svědek vypovídá, nebo v pozdějším stadiu řízení.

1. Zásady pro připuštění neproověřených výpovědí svědků obžaloby nepřítomných u soudu

Ve věci *Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému království* (č. 26766/05 a 22228/06, rozsudek velkého senátu ze dne 15. prosince 2011, § 119–147) velký senát Soudu shrnul a upřesnil zásady, které je třeba uplatňovat v případech, kdy se svědek obžaloby nezúčastnil soudního řízení a jeho dřívější výpovědi byly uznány jako důkaz.

pro dané obavy a zda jsou podloženy důkazy (tamtéž, § 122–124).

Ve věci *Schatschaschwili proti Německu* (č. 9154/10, rozsudek velkého senátu ze dne 15. prosince 2015, § 111–131) Soud dále vysvětlil, že „závažný důvod pro nepřítomnost svědka“ musí existovat z pohledu soudu, tj. soud musí mít dobré skutkové nebo právní důvody k tomu, aby nezajistil účast svědka na soudním jednání. I když neexistence závažného důvodu pro neúčast svědka nevede sama o sobě k posouzení procesu jako nespravedlivého, jedná se dle Soudu o velmi důležitý faktor, který je třeba zvážit při posouzení celkové spravedlnosti procesu a který může vychýlit misku vah ve prospěch zjištění porušení čl. 6 odst. 1 a 3 Úmluvy. K otázce, zda byla výpověď nepřítomného svědka výlučným nebo rozhodujícím důkazem pro odsouzení obviněného, Soud uvedl, že za „výlučný“ důkaz se považuje důkaz jediný, a termín „rozhodující“ je třeba vykládat úzce, a to jako důkaz takového významu nebo důležitosti, který může být rozhodující pro výsledek případu. Pokud je neproověřená výpověď svědka podpořena jinými podpurnými důkazy, bude posouzení, zda je

rozhodující, záviset na síle podpůrných důkazů; čím silnější jsou podpůrné důkazy, tím méně pravděpodobné je, že výpověď nepřítomného svědka bude považována za rozhodující. Výchozím bodem pro posouzení Soudu, zda se odsouzení stěžovatele zakládá výhradně nebo v rozhodující míře na výpovědích nepřítomného svědka, jsou rozsudky vnitrostátních soudů. Soud musí přezkoumat hodnocení vnitrostátních soudů ve světle významu, který přisoudil pojmům „výlučný“ a „rozhodující“ důkaz, a sám ověřit, zda hodnocení důkazů vnitrostátními soudy bylo nepřijatelné nebo svévolné. Dále musí provést vlastní posouzení váhy důkazu poskytnutého nepřítomným svědkem, pokud vnitrostátní soudy nevedly svůj postoj k této otázce nebo pokud jejich postoj není jasný. Pro posouzení dostatečnosti vyvažujících faktorů Soud shledal následující okolnosti za relevantní: přístup soudu prvního stupně k neproověřené svědecké výpovědi; dostupnost a sílu podpůrných důkazů podporujících neproověřenou svědeckou výpověď; a procesní opatření přijatá ke kompenzaci nedostatku možnosti přímého křížového výslechu svědka v soudním řízení. Pro posouzení spravedlnosti řízení jako celku Soud existenci dostatečnosti vyvažujících faktorů posoudí i v případech, kdy dospěje k závěru, že není jasné, zda dotyčný důkaz byl výlučným nebo rozhodujícím důkazem pro odsouzení stěžovatele, ale měl alespoň značnou váhu.

2. Podobnosti a rozdíly mezi anonymními a nepřítomnými svědky

Přestože Soud zaujímá podobný přístup k připuštění výpovědi nepřítomného a utajovaného svědka jako důkazu, uznal, že použití zcela anonymní svědecké výpovědi a nemožnost klást svědkovi otázky u soudu může prohloubit znevýhodnění, s nímž se obhajoba potýká, neboť v případě zcela anonymního svědka, kdy nejsou známy žádné podrobnosti o jeho totožnosti nebo minulosti, nemůže obhajoba předložit ani důvody, které by daný svědek mohl mít pro to, aby lhal (*Asani proti Severní Makedonii*, č. 27962/10, rozsudek ze dne 1. února 2018, § 36). Stejně jako v případech, kdy byla výpověď nepřítomného svědka považována za výlučný nebo rozhodující důkaz nebo kdy měl takový důkaz značnou váhu, musí Soud podrobit řízení, v němž je jako důkaz použita výpověď anonymního svědka, co nejpečlivějšímu zkoumání. S ohledem na to se Soud musí přesvědčit, že existují dostatečné vyvažující faktory, včetně existence silných procesních záruk, které umožňují spravedlivé a řádné posouzení spolehlivosti tohoto důkazu (*Süleyman proti Turecku*, č. 59453/10, rozsudek ze dne 17. listopadu 2020, § 63–66).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

1. Zda existovaly závažné důvody, které ospravedlňovaly ochranu totožnosti svědka

Soud měl za to, že v dané věci existovaly dobré důvody pro ochranu identity svědka X. Ačkoliv konkrétní příčiny obav svědka X nebyly nikdy sděleny obhajobě ani veřejnosti, senát krajského soudu rozhodující o udělení ochranného statusu svědkovi ve svém rozhodnutí jeho obavy podrobně zdůvodnil. Nevycházel přitom pouze z informací poskytnutých ze strany svědka X, ale také z objektivních skutečností. Stěžovatel byl konkrétně podezřelý, že zabil oběť Y na základě objednávky neznámé osoby, které oběť Y měla dlužit peníze související s obchodem s drogami. Svědek X zároveň věděl, že stěžovatel byl sám v minulosti několikrát nepodmíněně odsouzen k trestu odnětí svobody, a to za násilné trestné činy. Vyšetřující soudce A. v dané věci sice původně odmítl udělit X status anonymního svědka, neboť ten měl v roce 2005 krátce po zavraždění oběti Y u policie vypovídat pouze pod omezenou, a ne plnou anonymitou, senát krajského soudu jeho rozhodnutí nicméně

přehodnotil. Poukázal přitom na skutečnost, že svědek X v té době nebyl právně zastoupen a nemusel rozumět rozdílu mezi těmito postaveními, přičemž z jeho výpovědi plyne, že chtěl zachovat svoji anonymitu. Stěžovatel byl zatčen a obviněn z vraždy Y až v roce 2010, kdy se seznámil s usvědčující svědeckou výpovědí X a kdy požádal o jeho výslech u soudu, což odůvodňovalo přiznat svědkovi X vyšší ochranný status. Rozhodnutí krajského soudu udělit svědkovi X status anonymního svědka Soud proto nepovažoval za nejasné nebo nedostatečně odůvodněné (srov. *Visser proti Nizozemsku*, č. 26668/95, rozsudek ze dne 14. února 2002, § 47–48); neshledal ani, že by uvedené důvody byly spekulativní (srov. *Bocos-Cuesta proti Nizozemsku*, č. 54789/00, rozsudek ze dne 10. listopadu 2005, § 72) nebo založené výhradně na závažnosti spáchaných trestných činů (*Van Mechelen a ostatní proti Nizozemsku*, č. 21363/93 a další, rozsudek ze dne 23. dubna 1997, § 62). Naopak uzavřel, že toto rozhodnutí spočívalo na objektivních důvodech, které byly podloženy důkazy, a nelze ho tak považovat za svévolné nebo zjevně nepřiměřené

([Doorson proti Nizozemsku](#), č. 20524/92, rozsudek ze dne 26. března 1996, § 71).

2. Zda byla výpověď svědka X jediným nebo rozhodujícím důkazem pro odsouzení stěžovatele

Soud přijal závěry vnitrostátních soudů, které uvedly, že výpověď svědka X nebyla jediným ani rozhodujícím důkazem. Odvolací soud dále rozvedl, že jeho výpověď v mnohém koresponduje s výpovědí stěžovatelovy bývalé přítelkyně, která byla potvrzena výpověďmi i dalších svědků, jakož i s důkazem v podobě nedopalku cigarety s DNA stěžovatele nalezeného na místě vraždy. Nicméně vzhledem ke skutečnosti, že výpovědi X neměly nezanedbatelnou váhu, neboť byly použity k potvrzení výpovědi stěžovatelovy bývalé přítelkyně, a vzhledem k nutnosti posouzení spravedlnosti řízení jako celku, se Soud rozhodl vyjádřit k otázce, zda existovaly dostatečné faktory vyvažující případné nevýhody, se kterými se mohla potýkat obhajoba z důvodu anonymity svědka X.

3. Zda existovaly dostatečné vyvažující faktory

Ke vztahu váhy neproověřených důkazů a dalších podpůrných důkazů Soud uvedl, že čím důležitější jsou zbývající důkazy, tím menší váhu má výpověď utajeného svědka, a tím menší váhu musí mít vyvažující faktory, aby bylo řízení jako celek považováno za spravedlivé ([Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému království](#), cit.

výše, § 131 a § 139). V dané věci přitom vnitrostátní soudy zkoumaly váhu, soudržnost a konzistenci výpovědi svědka X, porovnávaly je s dalšími dostupnými důkazy a pečlivě a s podrobným odůvodněním se přesvědčovaly, že jsou výpovědi X spolehlivé. Co se týče procesních opatření přijatých za účelem kompenzace nedostatku možnosti přímého křížového výslechu svědka při soudním jednání, Soud podotknul, že v projednávané věci byl ze strany vnitrostátních soudů následován postup určený právě k zajištění kompenzačních procesních záruk, kdy se soud, který chce použít výpověď utajovaného svědka, musí zabývat jeho věrohodností. Svědek X byl z důvodu ochrany své bezpečnosti vyslechnut na utajeném místě. Na jednání nebyla přítomna nejen obhajoba, ale ani státní zástupce. Svědek před výslechem složil přísahu. Otázky, které mu byly kladeny, zahrnovaly velkou část těch, které předložila obhajoba písemně předem. Po obdržení odpovědí byla obhajobě navíc nabídnuta možnost položit X další doplňující otázky a zpochybnit věrohodnost jeho výpovědi ([Scholer proti Německu](#), č. 14212/10, rozsudek ze dne 18. prosince 2014, § 21 a § 60).

Soud uznal, že povaha a rozsah otázek kladených anonymnímu svědkovi jsou z důvodu dané anonymity značně omezeny a nelze je považovat za náhradu základního práva vyslyšet svědky (*mutatis mutandis* [Süleyman proti Turecku](#), cit. výše, § 95 a § 98). V

projednávaném případě obhajoba nevyužila možnosti položit doplňující otázky. Lze se proto domnívat, že se tím vzdala práva zpochybnit věrohodnost dané výpovědi, přičemž si měla být vědoma, že takto získané svědectví může být použito jako důkaz v soudním řízení ([Sarkizov a ostatní proti Bulharsku](#), č. 37981/06 a tři další, rozsudek ze dne 17. dubna 2012, § 57). Soud podotknul, že spolehlivost a důvěryhodnost X byla kladně posouzena jak vyšetřujícím soudcem E. v roce 2005, tak vyšetřujícím soudcem V. v roce 2012, kteří X vyslyšeli a jejichž nezávislost a nestrannost představovaly důležitou procesní záruku spravedlivého řízení (*mutatis mutandis* [Van Wesenbeeck proti Belgii](#), č. 67496/10 a 52936/12, rozsudek ze dne 23. května 2017, § 107). Stěžovatel navíc nevyužil možnosti tyto soudce v rámci hlavního líčení předvolat. V neposlední řadě sám odvolací soud se v projednávané věci zabýval otázkou, zda přiznáním anonymity svědkovi X a způsobem, jakým k němu senát krajského soudu dospěl, nedošlo k porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces, přičemž dospěl k negativnímu závěru.

Soud proto uzavřel, že obtíže, se kterými se obhajoba potýkala kvůli anonymitě přiznané svědkovi X, byly dostatečně vyváženy postupem vnitrostátních soudních orgánů a řízení jako celek označil za spravedlivé. K porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) Úmluvy tudíž nedošlo.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudci Pavli a Zünd ve svém souhlasném stanovisku upozornili na problematické aspekty vnitrostátního řízení jako je vysoká míra anonymity svědka, o jehož historii nedostala obhajoba jakékoliv informace; jakož i skutečnost, že svědek X nebyl vyslechnut přímo trestním soudem, který navíc od vyšetřujících soudců, kteří svědka vyslyšeli, neobdržel ani úplné přepisy jeho výpovědi. Tyto aspekty však dle jejich názoru nestačily ke shledání porušení namítaných ustanovení Úmluvy.

Soudce Serghides ve svém nesouhlasném stanovisku zpochybnil závěr Soudu o neporušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) s odkazem na porušení zásady rovnosti zbraní, kontradiktornosti a bezprostřednosti vzhledem ke způsobu výslechu svědka X. Za jeden ze zásadních

problémů označil nemožnost výslechu svědka samotným trestním soudem.

Sexuální násilí

Rozsudek ze dne 20. února 2024 ve věci č. 6406/21 – M. G. proti Litvě

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že vnitrostátní orgány v nepřiměřeně dlouhém trestním řízení, ve kterém byl nepodmíněný trest odnětí svobody odvolacím soudem přeměněn na podmíněný, nedostatečně reagovaly na pokus o znásilnění nezletilého. Tím došlo k porušení procesních povinností státu vyplývajících z článku 3 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelem je 17letý chlapec, který byl v srpnu 2014 napaden ve svém pokoji při rodinné sešlosti partnerem své tety. Útočník násilím vnikl do pokoje, udeřil stěžovatele do hlavy a trupu, zmáčkl mu krk a genitálie, svlékl mu spodní prádlo a vyhrožoval znásilněním. Útok byl přerušen příjezdem policie. Stěžovatel byl následně hospitalizován. Policie okamžitě zahájila vyšetřování, nařídila znalecký posudek a započala s výslechy svědků. Stěžovatel opakovaně podstoupil lékařská vyšetření. V listopadu 2015 byl útočník obžalován. Soud prvního

stupně konal řadu jednání a v lednu 2019 vynesl rozsudek, kterým útočníka shledal vinným pokusem o sexuální napadení a uložil mu trest odnětí svobody v délce tří let. V prosinci 2020 odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, avšak s ohledem na okolnosti případu, osobu pachatele a délku řízení změnil uložený trest na podmíněný. Nejvyšší soud v červenci 2020 rozsudek potvrdil.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY

Stěžovatel s odkazem na článek 3 Úmluvy namítal, že trestní řízení trvalo nepřiměřeně dlouho a trest uložený pachateli byl příliš mírný.

a) Obecné zásady

Soud úvodem připomněl, že obecné zásady k procesním závazkům státu na poli článku 3 Úmluvy zejména v případech sexuálního zneužívání dětí jsou shrnuty ve věci *X a ostatní proti Bulharsku* (č. 22457/16, rozsudek velkého senátu ze dne 2. února 2021, § 176–178 a 184–192). Bez ohledu na konečný výsledek řízení musí ochranné mechanismy stanovené vnitrostátním právem v praxi fungovat v přiměřené lhůtě (tamtéž, § 188). Ačkoli neexistuje absolutní povinnost vždy uložit konkrétní trest, vnitrostátní soudy nesmí dopustit, aby závažné útoky na tělesnou a duševní integritu zůstaly

nepotrestány nebo aby byly potrestány příliš mírnými tresty. Úkol Soudu proto spočívá v přezkoumání, zda a do jaké míry lze mít za to, že soudy při vyvozování svých závěrů podrobily věc pečlivému zkoumání, které vyžaduje článek 3 Úmluvy, aby nebyl narušen odstrašující účinek zavedeného soudního systému (*Myumyun proti Bulharsku*, č. 67258/13, rozsudek ze dne 3. listopadu 2015, § 66–67). Z judikatury Soudu konečně vyplývá, že v případech, kdy se děti mohly stát oběťmi sexuálního zneužívání, vyžaduje dodržování pozitivních závazků vyplývajících z článku 3 Úmluvy v rámci vnitrostátního řízení účinné uplatňování práva dítěte na to, aby byl jeho nejlepší zájem přednostně zohledněn a aby byla náležitě zohledněna jeho zvláštní zranitelnost a odpovídající potřeby. Tyto požadavky jsou rovněž stanoveny v dalších mezinárodních nástrojích, jakými je např. *Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním* (tzv. Lanzarotecká úmluva).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud nezpochybnil skutkový stav zjištěný vnitrostátními orgány, že nezletilý stěžovatel byl ve svém domě fyzicky napaden členem své širší rodiny. Následkem napadení trpěl posttraumatickou stresovou poruchou. Útok dosáhl prahu závažnosti podle článku 3 Úmluvy vzhledem ke stavu zranitelnosti stěžovatele, který musel hrozbu znásilnění vnímat jako dostatečně reálnou, aby mu způsobila úzkost a duševní utrpení. Vyšetřování bylo zahájeno v den podání trestního oznámení, byly získány důkazy a identifikován útočník. Stěžovateli byla poskytnuta vzhledem k jeho zranitelnosti zvláštní ochrana, bylo mu umožněno neúčastnit se soudních jednání a soudy uznaly, že drobné nesrovnalosti ve výpovědích obětí sexuálních trestných činů nejsou důvodem k pochybnostem o jejich celkové věrohodnosti s ohledem na šok, stres a stud, které oběti zažívají. Nejlepší zájem dítěte tak byl předním hlediskem (*X ostatní proti Bulharsku*, cit. výše, § 192). Soud nicméně shledal následující nedostatky.

1. Délka trestního řízení

Řízení trvalo od srpna 2014 do července 2020. K jeho délce nejvíce přispěl počet lékařských vyšetření, která trpěla závažnými nedostatky zpochybňujícími schopnost vyšetřování zjistit rozsah zranění stěžovatele, a musela se opakovat (mutatis mutandis [Kraulaidis proti Litvě](#), č. 76805/11, rozsudek ze dne 8. listopadu 2016, § 60). Provedení několika lékařských vyšetření v různých fázích vnitrostátního řízení nejenže prodloužilo toto řízení, ale také snížilo schopnost každého dalšího vyšetření přesně určit zranění stěžovatele, neboť fyzické známky těchto zranění se s odstupem času stávaly méně viditelnými. Ačkoli orgány nařídily v průběhu přípravného řízení tři lékařská vyšetření, která byla zaměřena na zjištění rozsahu stěžovatelových tělesných zranění, neposuzovaly dopad útoku na jeho duševní zdraví. Takové vyšetření nařídil až soud prvního stupně, a to až poté, co o to stěžovatel sám požádal. V této souvislosti Soud zdůraznil zvláštní zranitelnost mladých osob a zvláštní psychologické faktory v případech týkajících se sexuálního zneužívání nezletilých ([M. C. proti Bulharsku](#), č. 39272/98, rozsudek ze dne 4. prosince 2003, § 183). Soud odkázal na tzv. [Lanzarotskou úmluvu](#), která uvádí, že některé sexuální trestné činy proti dětem nemusí zahrnovat žádné fyzické poškození, ale jejich psychologický dopad může mít hluboké a dlouhodobé následky. Dále odkázal na směrnici

Evropského parlamentu a Rady 2012/29 EU ze dne 25. října 2012 zavádějící minimální standardy v oblasti práv, podpory a ochrany obětí trestných činů, která uvádí, že násilí spáchané rodinným příslušníkem oběti může způsobit systematické psychické a fyzické trauma s vážnými následky, protože pachatel je osobou, které by oběť měla být schopna důvěřovat. Soud se proto domnívá, že bylo povinností vnitrostátních orgánů provést psychologické posouzení bez zbytečného odkladu a bez čekání na to, až stěžovatel o takové posouzení sám požádá (viz mutatis mutandis [X a ostatní proti Bulharsku](#), cit. výše, § 213). Soud si je vědom pracovního vytížení odborníků a znalců, avšak opakuje, že je na státu, aby organizoval svůj soudní systém tak, aby jeho orgány mohly splnit požadavky Úmluvy ([Mardosai proti Litvě](#), č. 42434/15, rozsudek ze dne 11. července 2017, § 55).

Soud proto dospěl k závěru, že délka vnitrostátního řízení je přičitatelná vnitrostátním orgánům a v důsledku toho řízení nesplňovalo požadavek rychlosti podle článku 3 Úmluvy. Nadto musel stěžovatel opakovaně podstoupit různá vyšetření a více než tři roky po napadení musel podstoupit také psychologické a psychiatrické vyšetření. Uvedené je neslučitelné s požadavkem tzv. [Lanzarotské úmluvy](#) omezit lékařská vyšetření dětských obětí sexuálních útoků na minimum, a stát tak nesplnil svoji povinnost náležitě řešit zvláštní zranitelnost

dítěte a odpovídající potřeby ([X a ostatní proti Bulharsku](#), cit. výše, § 192).

2. Uložený trest

Stěžovatel namítal, že trest uložený pachateli byl příliš mírný. Soud zopakoval, že otázky přiměřeného trestu v zásadě nespádají do působnosti Úmluvy a není jeho úkolem rozhodovat např. o přiměřené době odnětí svobody použitelné na konkrétní trestný čin ([Khamtokhu a Aksenchik proti Rusku](#), č. 60367/08 a 961/11, rozsudek velkého senátu ze dne 24. ledna 2017, § 55). Zároveň Soud nicméně připomněl, že aby byla splněna procesní povinnost podle článku 3 Úmluvy, neměly by být vnitrostátní soudy za žádných okolností připraveny připustit, aby závažné útoky na tělesnou a duševní integritu zůstaly nepotrestány nebo aby byly závažné trestné činy trestány příliš mírnými tresty (viz obecné zásady cit. výše a požadavek zakotvený v tzv. [Lanzarotské úmluvě](#) a výše uvedené směrnici EU zajistit, aby sexuální trestné činy proti dětem byly trestány účinnými, přiměřenými a odrazujícími sankcemi). Soud proto přezkoumával, zda uložený trest lze považovat za zjevně

nepřiměřený, aby zakládal porušení jednoho ze základních práv Úmluvy ([Sabalić proti Chorvatsku](#), č. 50231/13, rozsudek ze dne 14. ledna 2021, § 98). S ohledem na omezenou roli Soudu nebyla hlavní otázkou délka uloženého trestu odnětí svobody, ale skutečnost, že byl uložen podmíněný trest. Rozhodnutí o uložení podmíněného trestu bylo přitom přinejmenším částečně založeno na délce řízení.

Soud uvedl, že procesní povinnosti státu podle článku 3 Úmluvy nevyžadují, aby pachatelé sexuálních útoků musely v každém případě vykonat trest odnětí svobody. Nicméně aby nevznikl pocit beztrestnosti a bylo zajištěno účinné odstrašení od sexuálních trestných činů spáchaných zejména na nezletilých, musí být rozhodnutí o uložení podmíněného trestu odnětí svobody řádně odůvodněno. To ostatně vyžaduje i judikatura litevského nejvyššího soudu. Krajský soud nevyšvětlil, jaké okolnosti spáchaného trestného činu či které aspekty osobní situaci stěžovatele odůvodňovaly rozhodnutí o uložení podmíněného trestu. Nejvyšší soud se nezabýval argumenty stěžovatele, že pachatel si zaslouží přísný trest, protože stěžovatel (oběť) byl nezle-

tilý, k napadení došlo v přítomnosti jeho dvouletého bratra a pachatel byl v minulosti odsouzen. Nadto žádný ze soudů nevzal v úvahu, že k pokusu o znásilnění došlo v domě stěžovatele, kde se měl cítit bezpečně, a že pachatel byl členem jeho širší rodiny (*mutatis mutandis Söderman proti Švédsku*, č. 5786/08, rozsudek velkého senátu ze dne 12. listopadu 2013, § 86). V souladu s tzv. Lanzarotskou úmluvou a uvedenou směrnicí EU by skutečnost, že trestný čin spáchal rodinný příslušník nebo osoba žijící ve společné domácnosti s dítětem, měla představovat okolnost přitěžující pachatelově odpovědnosti.

Soud zdůraznil, že není jeho úkolem zasahovat do volby trestního opatření, v dané věci nicméně shledal, že rozhodnutí o uložení podmíněného trestu nebylo přijato po pečlivém přezkoumání všech okolností dané věci (*Smiljanić proti Chorvatsku*, č. 1, č. 35983/14, rozsudek ze dne 25. března 2021, § 90), jakými byly věk a zranitelnost oběti, okolnosti útoku, rodinné vztahy mezi obětí a pachatelem, autoritativní postavení pachatele vůči oběti a následky útoku na fyzické a duševní zdraví oběti. Vnitrostátní soudy tak nepředložily dostatečné a přesvědčivé důvody ospravedlňující uložení podmíněného trestu z důvodu okolností spáchaného trestného činu, osobnosti pachatele nebo z jiných penologických důvodů. Významnou roli při rozhodování soudů o uložení

podmíněného trestu hrála délka řízení, ta však byla přičitatelná především vnitrostátním orgánům.

Dále Soud konstatoval, že vnitrostátní soudy pachateli neuložily žádnou povinnost stanovenou v trestním řádu, jako např. omluvu stěžovateli, účast na nápravném programu či zdržení se kontaktu se stěžovatelem. Namísto toho mu uložily povinnost zaplatit 1000 eur do státního fondu na podporu obětí trestných činů a povinnost kontaktu s probačním úředníkem. Dle Soudu nelze takovou sankci považovat za přiměřenou ve vztahu k porušení jednoho ze základních práv stěžovatele podle Úmluvy. Nelze ani mít za to, že taková sankce má potřebný odrazující účinek, aby zabránila obdobným porušením v budoucnu, ani za to, že by ji oběť mohla vnímat jako spravedlivou (*mutatis mutandis Nikolova a Velichkova proti Bulharsku*, č. 7888/03, rozsudek ze dne 20. prosince 2007, § 60–63). Ačkoli bylo stěžovateli přiznáno 6000 eur z titulu nemajetkové újmy, přiznání náhrady škody není dostatečné pro splnění závazků státu podle článku 3 Úmluvy k účinnému odstranění od úmyslných útoků na tělesnou integritu (*mutatis mutandis Pulfer proti Albánii*, č. 31959/13, rozsudek ze dne 20. listopadu 2018, § 71).

Soud uzavřel, že s přihlédnutím k tomu, co bylo pro stěžovatele v sázce, k délce řízení a uloženému trestu, vnitrostátní orgány nesplnily své procesní povinnosti podle článku 3 Úmluvy.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudkyně Koskelo a soudce Krenc vyjádřili výhrady k provedenímu přezkumu uloženého trestu. Danou věc je třeba odlišit od případů, kdy vnitrostátní orgány neprovedly vyšetřování nebo odmítly přiznat obětem odškodnění (srov. např. *Valiulienė proti Litvě*, č. 33234/07, rozsudek ze dne 26. března 2013). Vnitrostátní soudy musí při vynášení rozsudků věnovat náležitou pozornost nepřiměřené délce řízení, nicméně trest odnětí svobody není jedinou vhodnou reakcí na sexuální trestné činy z hlediska Úmluvy (*Irene Wilson proti Spojenému království*, č. 10601/09, rozhodnutí ze dne 23. října 2012).

Rozsudek ze dne 13. února 2024 ve věci č. 38588/21 – X proti Řecku

Senát třetí sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že vzhledem k neprovedení účinného vyšetřování a

nedostatečné reakci ze strany vnitrostátních orgánů na stěžovatelkou vznesené obvinění ze znásilnění došlo k porušení pozitivních závazků státu vyplývajících z článků 3 a 8 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka, 18letá občanka Velké Británie, byla se svou matkou na dovolené v Řecku. Tvrdila, že byla dne 27. září 2019 znásilněna místním barmanem, s čímž se svěřila matce, a téhož dne podala trestní oznámení. Údajně jí nebyly poskytnuty žádné informace o lékařském vyšetření, které poté musela podstoupit. Nebyla přijata žádná opatření, aby se nemusela setkat s obviněným, který byl převezen ve stejnou dobu jako stěžovatelka do stejné nemocnice a kterého musela osobně identifikovat na policejní stanici. Lékařská prohlídka provedená lékařem mužem odhalila podlitiny na jejích stehnech, bocích a genitáliích a protřženou panenskou blánu. Stěžovatelka měla na policii vypovídat bez řádného tlumočení a podepsat dokumenty v řečtině, aniž by jí byl poskytnut úřední překlad do angličtiny. Proti barmanovi bylo zahájeno trestní řízení pro znásilnění.

Poté, co dne 30. září 2019 poskytl výpověď na svoji obhajobu, byl propuštěn na svobodu. Vyšetřování bylo uzavřeno v září 2020 s tím, že barmanova výpověď, že k pohlavnímu styku došlo dobrovolně, byla opodstatněná a nic nenasvědčovalo tomu, že se dopustil znásilnění. Soud v říjnu 2020 rozhodl, že s ohledem na výpovědi svědků, forenzní zprávu a obhajobu obviněného neexistovaly dostatečné indicie pro trestní stíhání. Stěžovatelce nebyly poskytnuty žádné informace o trestním řízení. Po neúspěšném pokusu o jejich získání prostřednictvím britského velvyslanectví v Aténách v listopadu 2020 byl její zástupce dne 13. ledna 2021 informován, že velvyslanectví obdrželo nepotvrzenou informaci o zproštění barmana obžaloby. Poté stěžovatelka požádala státní zastupitelství o poskytnutí informací a dokumentace, avšak obdržela odpověď, že nebyla účastnicí řízení, jelikož to neuvedla ve své výpovědi na policii a nezaplatila příslušný poplatek. Nadto se nedostavila k podání svědecké výpovědi den po události k soudci a nevolila si advokáta, který by ji zastupoval. Neměla proto přístup do spisu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKŮ 3 A 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka s odvoláním na články 3 a 8 Úmluvy namítala, že státní orgány neprovedly účinné vyšetřování a trestní řízení trpělo dalšími nedostatky. Současně

jí však nebyly poskytnuty. O rozhodnutí nepokračovat v řízení byla, byť neoficiálně, informována až dne 13. ledna 2021. Šestiměsíční lhůta tak začala běžet až v tento den, a stížnost tedy byla podána včas.

b) K odůvodněnosti

Soud předně připomněl, že pozitivní závazky spjaté s články 3 a 8 Úmluvy státům ukládají povinnost přijmout právní předpisy, které budou účinně trestat znásilnění a budou vnitrostátními orgány efektivně uplatňovány prostřednictvím vyšetřování a stíhání (*M. C. proti Bulharsku*, č. 39272/08, rozsudek ze dne 4. prosince 2003, § 149–153). Soud dále konstatoval, že pozitivní závazky vyžadují přijetí takových opatření, která zamezí sekundární viktimizaci obětí (*Y. proti Slovinsku*, č. 41107/10, rozsudek ze dne 28. května 2015, § 104). Vyšetřování by proto mělo probíhat tak, aby zbytečně neohrožovalo život, svobodu a bezpečnost svědků a obětí. Zájem obhajoby je tedy třeba vyvážit s jejich zájmem (*Doorson proti Nizozemsku*, č. 20524/92, rozsudek ze dne 26. března 1996, § 70). Aby bylo vyšetřování účinné, musí být dostatečně důkladné a objektivní a orgány musí

namítala, že nebyla účinně chráněna její práva jako oběti genderově podmíněného násilí.

a) K přijatelnosti

1. Vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy

Soud zamítl námitku vlády o nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy založenou na tom, že stěžovatelka nebyla účastnicí trestního řízení. Uvedl, že povinnost státních orgánů efektivně vést řízení se neodvíjí od iniciativy stěžovatele (*Bouyid proti Belgii*, č. 23380/09, rozsudek velkého senátu ze dne 28. září 2015, § 119). Státní orgány neinformovaly stěžovatelku o jejím právu na informace o vyšetřování. Stejně tak neobdržela informace o řízení a dostupných právních prostředcích v jazyce, kterému rozumí, ačkoli na policii výslovně vypoověděla, že chce, aby byl obviněný stíhán a potrestán.

2. Lhůta šesti měsíců k podání stížnosti

Soud rovněž zamítl námitku vlády, že stěžovatelka podala stížnost opožděně. Uvedl, že se očekává, že stěžovatelé aktivně sledují průběh vyšetřování a v případě nedostatků podají stížnost v přiměřené lhůtě poté, co se o nedostatcích dozvěděli nebo dozvědět měli (*Mocanu a ostatní proti Rumunsku*, č. 10865/09 a 2 další, rozsudek velkého senátu ze dne 17. září 2014, § 263–269). Stěžovatelka se prostřednictvím svého zástupce snažila získat informace o průběhu řízení, které

přijmout přiměřená opatření, která mají k dispozici, aby opatřily důkazy týkající se daného trestného činu (*M. N. proti Bulharsku*, č. 3832/06, rozsudek ze dne 27. listopadu 2012, § 39, a *W. proti Slovinsku*, č. 24125/06, rozsudek ze dne 23. ledna 2014, § 64).

V projednávané věci Soud zdůraznil důležitost ochrany práv obětí genderově podmíněného násilí při naplňování pozitivních závazků státu na poli článků 3 a 8 Úmluvy. Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (tzv. Istanbulská úmluva) se vztahuje na všechny formy násilí na ženách a poskytuje komplexní rámec pro prevenci, stíhání a odstranění násilí na ženách a pro ochranu obětí. Nadto směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29 EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu posiluje práva obětí trestných činů a ukládá členským státům odpovídající povinnosti.

Soud souhlasil s vládou, že po podání trestního oznámení státní orgány okamžitě započaly s vyšetřováním, sepsaly výpovědi, provedly lékařská vyšetření, pořídily

forenzní zprávu a zatkly údajného pachatele. Řízení trvalo cca jeden rok. Vykazovalo nicméně značné nedostatky.

1. K postupu policie

Pokud jde neustanovení kvalifikovaného tlumočnicka, jehož prostřednictvím by si stěžovatelka mohla ověřit správnost své výpovědi, Soud konstatoval, že ve věci tlumočil pracovník cestovní kanceláře, který nebyl vybrán ze seznamu tlumočnicků, přičemž se nejednalo o možnou výjimku mimořádně naléhavého případu. Státní orgány nadto stěžovatelku neinformovaly o jejím právu podat námitky proti kvalitě tlumočení, jak to umožňovalo vnitrostátní právo. Dále státní orgány nepřijaly opatření k zamezení kontaktu stěžovatelky s obviněným, kterého musela na policejní stanici identifikovat a seděla proti němu v nemocnici. Stěžovatelka vypovídala před policistou v přítomnosti policistky, což bylo v rozporu s požadavkem vnitrostátního práva, aby výslech oběti sexuálního násilí vedla osoba stejného pohlaví jako oběť. Konečně policie neinformovala stěžovatelku o lékařských vyšetřeních nebo postupu trestního vyšetřování v jazyce, kterému by rozuměla.

2. K postupu státního zástupce a soudu

Soud připustil, že státní orgány stály před obtížným úkolem rozhodnout o případu znásilnění na základě dvou protichůdných verzí událostí. Posouzení

existence dvou neslučitelných verzí skutkového děje vyžaduje hodnocení věrohodnosti výpovědí (viz *M. C. proti Bulharsku*, cit. výše, § 177). Matka stěžovatelky a kolega obviněného byli sice vyslechnuti jako svědci, avšak na jejich výpovědi státní zástupce ani soud nebrali zřetel. Stejně tak se nezabývali psychologickým stavem stěžovatelky po události ani věrohodností verze události obviněného například s ohledem na věk a sexuální nezkušenost stěžovatelky nebo existenci možného důvodu křivého obvinění. Podle všeho při absenci očitých svědků události státní zástupce bez výhrad přijal verzi obviněného a zároveň označil tvrzení stěžovatelky za nepodložená. Dle státního zástupce lékařské vyšetření neodhalilo nálezy, které by potvrdily tvrzení stěžovatelky, že byla obviněným znehybněna a že její odpor byl překonán fyzickou silou. Nálezy v perigenitální oblasti přitom odpovídaly pohlavnímu styku a protržení pánenské blány. Zpráva však neobsahovala žádná zjištění v rozporu s tvrzením stěžovatelky, že byla násilně tlačena na zem a bylo jí bráněno vstát. Současně nebylo jednoznačně zjištěno, zda byla stěžovatelka znásilněna. Státní zástupce nedostatečně odůvodnil svůj závěr a pouze domýšlel, že stěžovatelka s pohlavním stykem vyslovila souhlas, což dovedl i z toho, že stěžovatelka šla s obviněným do sklepních prostor. Státní zástupce rovněž nedostatečně posoudil věrohodnost její výpovědi, že neodmítla doprovod ke vchodu do svého hotelu, protože se bála, a nezohlednil její případný

psychologický stav jako oběti sexuálního násilí. V tomto ohledu Soud odkázal na zprávu FRA (Agentury Evropské unie pro základní práva) „Emocionální reakce po nejzávažnějším incidentu násilí od 15 let“, pokud jde o emocionální reakce na sexuální násilí ze strany osoby, která není partnerem, z níž vyplynulo, že ženy ve většině případů pociťovaly strach nebo šok, přičemž velmi často byly uváděny pocity studu, rozpaků nebo viny. Konečně státní zástupce ani nevyhodnotil rozpoložení stěžovatelky, která připustila, že požila tři alkoholické nápoje a cítila se malátná, přičemž nebyly zmíněny výsledky krevních testů. Nebyl zohledněn ani její nízký věk a absence sexuálních zkušeností. Dle Soudu tak nebyly prozkoumány dostupné možnosti zjištění všech skutkových okolností a dostatečně posouzena věrohodnost různých verzí událostí.

3. Závěr

S ohledem na výše uvedené Soud uzavřel, že v Řecku existuje odpovídající právní a regulační rámec vztahující se ke znásilnění, jeho stíhání a účinnému potrestání, avšak v dané věci nebyl řádně uplatněn a nebylo

provedeno účinné vyšetřování. Nadto státní orgány měly dbát na práva údajné oběti a zabránit její sekundární viktimizaci. Intimní povaha daného činu, nízký věk stěžovatelky a skutečnost, že měla být znásilněna na dovolené v cizí zemi, vyžadovaly odpovídající citlivý přístup státních orgánů. Ty nicméně nepřijaly opatření, aby zabránily její další traumatizaci a nedostatečně zohlednily její potřeby. Neinformovaly ji o jejích právech jako oběti, jakými jsou právo na právní pomoc, psychologickou podporu, právo na informace a právo vznést námitky proti tlumočení. Kromě toho vyšetřující orgány nepřijaly odpovídající opatření ke zmírnění toho, co bylo pro stěžovatelku zjevně stresující zkušeností, jako například výslech, přímá konfrontace s obviněným, postup identifikace a lékařské vyšetření, které měly být podrobeny pečlivějšímu posouzení (viz *mutatis mutandis Y. proti Slovinsku*, cit. výše, § 106).

V neposlední řadě vnitrostátní orgány neposoudily okolnosti případu z hlediska genderově podmíněného násilí. Neprozkoumaly dostupné možnosti pro zjištění všech okolností případu a nevzaly v potaz citlivé posouzení věrohodnosti jednotlivých výpovědí. Nebyl učiněn

žádný vážný pokus o objasnění rozporů nebo posouzení duševního stavu a osobních poměrů stěžovatelky. Tyto prvky spolu se způsobem, jakým hodnotily forenzní zprávu, která ve skutečnosti nebyla v rozporu s verzí událostí stěžovatelky, nepředstavovaly ojedinělé chyby, ale významné nedostatky.

S ohledem na výše uvedené Soud, aniž by se vyjadřoval k vině obviněného, shrnul, že vyšetřovací a soudní orgány adekvátně nereagovaly na obvinění ze znásilnění, a případ nepodrobily pečlivému zkoumání, které je nezbytné k řádnému plnění pozitivních závazků vyplývajících z Úmluvy.

Závěry Soudu jsou podloženy zprávou GREVIO (Expertní skupiny pro potírání násilí vůči ženám a domácího násilí při Radě Evropy) o Řecku z listopadu 2023, ve které bylo poukázáno na to, že mnoho žen, které se staly oběťmi genderově podmíněného násilí, nedostalo komplexní informace o svých právech nebo o dostupných podpůrných službách. Dále GREVIO upozornila na nízkou míru odsouzení, což může naznačovat buď neúčinnost vyšetřovacích postupů, nebo nepřiměřeně vysoké požadavky na odsouzení pachatele.

Soud proto uzavřel, že absencí odpovídající reakce státních orgánů na obvinění ze znásilnění stát nedostal svým pozitivním závazkům vyplývajícím z článků 3 a 8 Úmluvy.

V lednu 2013 neznámý pachatel čtyřikrát vystřelil na otce prvního stěžovatele. Ačkoli nebyl zraněn, došlo k poškození jeho auta. Vyšetřování událostí bylo zahájeno následujícího dne pro poškození cizí věci a nedovolené držení střelné zbraně. Otec prvního stěžovatele tento incident spojoval s výkonem své novinářské činnosti a v rámci vyšetřování uvedl, že se dostal do sporu s I. M., o kterém napsal několik kritických článků. V červenci 2013 byl otec prvního stěžovatele zastřelen. Vyšetřování vraždy bylo zahájeno téhož dne a v červnu 2022 stále probíhalo. V únoru 2014 bylo vyšetřování obou incidentů spojeno. Od dubna 2014 do listopadu 2015 bylo vyšetřování pětikrát přerušeno. Výpovědi svědků naznačovaly, že si I. M. vraždu otce prvního stěžovatele objednal. Vnitrostátní orgány nepodnikly žádné kroky k ověření těchto informací, včetně výslechu I. M. Řada vyšetřovacích úkonů nebyla provedena včas nebo vůbec, protože místní policie s vyšetřovatelem nespolečně pracovala.

Synovec druhého stěžovatele byl zastřelen v prosinci 2011. Vyšetřování bylo zahájeno o několik dní později a skončilo v září 2020, kdy byly z vraždy obžalovány čtyři

Právo na život

Rozsudek ze dne 30. ledna 2024 ve věcech č. 34358/16 a č. 58535/16 – Akhmednabiyev a Kamalov proti Rusku

Senát třetí sekce Soudu rozhodl jednomyslně o porušení procesní složky článku 2 Úmluvy kvůli absenci účinného vyšetřování vražd příbuzných stěžovatelů, kteří byli novináři. Ve vztahu k jednomu ze stěžovatelů dále jednomyslně konstatoval porušení tohoto článku v jeho hmotněprávní složce, jelikož žalovaný stát nepřijal operativní opatření k ochraně života jeho příbuzného, který se krátce před smrtí stal terčem střelby. Povinnost přijmout taková opatření je přitom zesílena, jsou-li na životě a zdraví ohroženi novináři.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V září 2009 šířily neznámé osoby tištěné letáky, ve kterých vyhrožovaly osobám v nich uvedených smrtí. Na seznamu se nacházela také jména dvou novinářů – otce prvního stěžovatele a synovce druhého stěžovatele. V souvislosti s těmito letáky bylo zahájeno trestní řízení, během kterého otec prvního stěžovatele při výslechu uvedl, že se obává o svůj život, neboť výhrůžky vnímá jako reálné.

osoby, kterým byl později uložen trest odnětí svobody. Druhý stěžovatel neměl jakožto svědek od prosince 2014 přístup k trestnímu spisu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

Stěžovatelé na poli článku 2 Úmluvy namítali, že vnitrostátní orgány neochránily životy jejich příbuzných a že vyšetřování okolností jejich úmrtí nebylo účinné.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 2 ÚMLUVY

a) Procesní složka

Obecné zásady týkající se posuzování procesní složky článku 2 Úmluvy Soud shrnul v rozsudku [Mustafa Tunç a Fecire Tunç proti Turecku](#) (č. 24014/05, rozsudek velkého senátu ze dne 14. dubna 2015, § 169–182).

Soud konstatoval, že délka vyšetřování vraždy otce prvního stěžovatele, tj. více než devět let, naznačuje závažné nedostatky, které mohou představovat porušení Úmluvy, pokud žalovaný stát tuto situaci velmi přesvědčivě a věrohodně nezdůvodní (srov. [Mazepa a ostatní proti Rusku](#), č. 15086/07, rozsudek ze dne 17. července

2018, § 80). Dále vzal v úvahu, že vyšetřování bylo opakovaně přerušováno i prodlužováno kvůli nedostatečné spolupráci vnitrostátních orgánů, a že navzdory náznakům o účasti I. M. na vraždě nebyla tato informace ověřena. První stěžovatel navíc nebyl pravidelně informován o postupu ve vyšetřování. Vyšetřování vraždy otce prvního stěžovatele tak podle Soudu nebylo účinné.

Podle Soudu nebylo účinné ani vyšetřování vraždy synovce druhého stěžovatele, protože délka řízení, tj. devět let, neodpovídala požadavku rychlosti a druhý stěžovatel neměl dostatečný přístup k informacím o průběhu vyšetřování.

K porušení článku 2 Úmluvy v jeho procesní složce proto došlo ve vztahu k oběma stěžovatelům.

b) Hmotněprávní složka

Obecné zásady k posuzování naplnění pozitivního závazku na poli článku 2 Úmluvy Soud shrnul v rozsudcích [Osman proti Spojenému království](#) (č. 23452/94, rozsudek ze dne 28. října 1998, § 115–116) a [Kurt proti Rakousku](#) (č. 62903/15, rozsudek velkého senátu ze dne 15. června 2021, § 157–160).

Soud poznamenal, že vnitrostátní orgány byly o ohrožení života otce prvního stěžovatele informovány již při vyšetřování šíření letáků (viz [Dink proti Turecku](#), č.

2668/07, rozsudek ze dne 14. září 2010, § 66–150; srov. *a contrario* [Tagiyeva proti Ázerbájdžánu](#), č. 72611/14, rozsudek ze dne 7. července 2022, § 65). O existenci skutečného a bezprostředního ohrožení jeho života pak nebylo pochyb po útoku na něj v lednu 2013. Nejpozději od tohoto okamžiku tedy vnitrostátní orgány měly povinnost přijmout preventivní opatření k ochraně jeho života. Tato povinnost je navíc zesílena, pokud jde o novináře (viz [Mazepa a další proti Rusku](#), cit. výše, § 73). Nepřijetí přiměřených opatření, která mohla ovlivnit výsledek nebo zmírnit újmu, je podle Soudu dostatečné pro existenci odpovědnosti státu ([Dink proti Turecku](#), cit. výše, § 71–75; [Opuz proti Turecku](#), č. 33401/02, rozsudek ze dne 9. června 2009, § 136). Pokud by byla po lednu 2013 přijata ochranná opatření a provedeno účinné vyšetřování, existovala by podle Soudu reálná šance zabránit ohrožení života otce prvního stěžovatele. Žalovaný stát tedy nesplnil svůj pozitivní závazek přijmout vhodná opatření k ochraně života otce prvního stěžovatele a porušil článek 2 Úmluvy v jeho hmotněprávní složce.

K opačnému závěru Soud dospěl ve vztahu k vraždě synovce druhého stěžovatele. Skutečnost, že mu bylo v září 2009 vyhrožováno smrtí, nemohla podle Soudu bez dalších okolností založit pozitivní závazek státu chránit jeho život i v prosinci 2011, kdy byl zavražděn. K

porušení článku 2 Úmluvy v jeho hmotněprávní složce proto ve vztahu k druhému stěžovateli nedošlo.

Ochrana zvířat

Rozsudek ze dne 3. února 2024 ve věci č. 16760/22 a 10 dalších – Executief van de Moslims van België a ostatní proti Belgii

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že v důsledku zákazu rituálního porážení zvířat bez jejich předchozího omráčení nedošlo k porušení náboženské svobody židovských a muslimských věřících podle článku 9 Úmluvy, a to ani samostatně, ani ve spojení se zákazem diskriminace podle článku 14. Soud poprvé ve své judikatuře podřadil ochranu zvířat pod jeden z legitimních cílů pro omezení náboženské svobody podle článku 9, a to konkrétně pod ochranu veřejné morálky; tu totiž dle Soudu není možno omezit pouze na ochranu důstojnosti lidí. Soud zároveň zdůraznil, že Úmluvu nelze vykládat ve prospěch absolutního naplnění práv a svobod, které zaručuje, bez ohledu na utrpení zvířat.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

Stěžovatelé namítali, že uvedenou právní úpravou byla porušena jejich svoboda náboženského vyznání dle článku 9 Úmluvy samostatně i ve spojení s článkem 14.

A. K PŘIJATELNOSTI

Soud se předně zabýval námitkou vlády, že organizace zastupující muslimy v Belgii nejsou oběťmi namítaného porušení ve smyslu článku 34 Úmluvy. Připomněl, že náboženská organizace může jménem svých věřících vykonávat práva dle článku 9 Úmluvy (*Cha'are Shalom Ve Tsedek proti Francii*, č. 27417/95, rozsudek velkého senátu ze dne 27. června 2000, § 72). Organizace v projednávané věci zastupují muslimy v Belgii a jsou ve vztahu k nim v pozici náboženské autority, která organizuje a vyučuje muslimské náboženství. Jejich úkolem je tedy i pořádat školení a vydávat certifikaci pro rituální porážky. Proto je lze považovat za oběti dle článku 34 Úmluvy.

Soud ale přijal druhou námitku vlády týkající se toho, že dvěma ze stěžovatelů nenáleží status oběti, neboť žijí

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stížnost podalo 13 osob muslimského a židovského vyznání a sedm nevládních organizací zastupujících kolektivní zájmy muslimů v Belgii. Belgický zákon o ochraně zvířat z roku 1986 stanovoval, že obratlovce lze porážet jen po předchozím omráčení, aby se tak minimalizovalo jejich utrpení. Zákon nicméně umožňoval výjimku pro rituální porážku dle náboženských předpisů. V roce 2014 přešla ochrana zvířat pod kompetenci belgických regionů. Dva regiony – Vlámsko a Valonsko – následně v letech 2017 a 2018 přijaly vyhlášky, které zmíněnou výjimku pro rituální porážky zrušily. Někteří ze stěžovatelů se obrátili na ústavní soud, který v roce 2019 podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na Soudní dvůr Evropské unie. Ten v roce 2020 vydal rozsudek, dle něhož uvedená právní úprava není v rozporu s právem Evropské unie. Ústavní soud následně návrh stěžovatelů odmítl.

v Bruselu, kde se sporné vyhlášky neuplatňovaly. Zopakoval, že postavení oběti ve smyslu článku 34 Úmluvy vyžaduje, aby byla osoba přímo dotčena namítaným opatřením (*Tănase proti Moldavsku*, č. 7/08, rozhodnutí velkého senátu ze dne 27. dubna 2010, § 104). Skutečnost, že způsobilost daných dvou stěžovatelů k podání stížnosti k ústavnímu soudu nebyla ve vnitrostátním řízení zpochybněna, nepostačuje k přiřazení statusu oběti před Soudem, neboť tento pojem má autonomní povahu (*Kalfagiannis a Prosperit proti Řecku*, č. 74435/14, rozhodnutí ze dne 9. června 2020, § 47). Soud proto stížnosti těchto dvou stěžovatelů prohlásil za nepřijatelné z důvodu neslučitelnosti rati-*one personae* s ustanoveními Úmluvy.

B. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 9 ÚMLUVY

a) K existenci zásahu

Dle Soudu se v projednávané věci jednalo o zásah do náboženské svobody stěžovatelů: není rozhodující, zda v dané náboženské komunitě panuje shoda na tom, jestli je omráčení zvířete před porážkou přípustné; postačuje, že přinejmenším pro některé příslušníky

muslimského a židovského vyznání, mezi něž se hlásí i stěžovatelé, představuje požadavek na absenci předchozího omráčení aspekt náboženského rituálu, který dosahuje dostatečné stupně síly, vážnosti, soudržnosti a významu (*S. A. S. proti Francii*, č. 43835/11, rozhodnutí velkého senátu ze dne 1. července 2014, § 56).

b) K odůvodnění zásahu

Jelikož ve věci nebylo sporu o tom, že zásah byl „stanoven zákonem“ ve smyslu čl. 9 odst. 2 Úmluvy, Soud se zabýval pouze dvěma dalšími podmínkami podle tohoto ustanovení, tj. legitimním cílem a nezbytností v demokratické společnosti.

1. Legitimní cíl

Soud úvodem konstatoval, že je to poprvé, co se má vyslovit k otázce, zda lze ochranu zvířat podřadit pod jeden z legitimních cílů vyjmenovaných v čl. 9 odst. 2 Úmluvy. Na rozdíl od práva Evropské unie, které „blaho zvířat jako vnímajících bytostí“ výslovně zařazuje mezi své cíle (viz článek 13 Smlouvy o fungování Evropské unie), Úmluva tento účel explicitně nezmiňuje. Soud nicméně již několikrát uznal, že ochrana zvířat představuje záležitost obecného zájmu chráněnou článkem 10 Úmluvy (*PETA Deutschland proti Německu*, č. 43481/09, rozsudek ze dne 8. listopadu 2012, § 47). Ve věci *Friend a ostatní proti Spojenému království* (č. 16072/06, rozhodnutí ze dne 24. listopadu 2009, § 50)

namítaných vyhlášek (srov. *Animal Defenders International proti Spojenému království*, č. 48876/08, rozsudek velkého senátu ze dne 22. dubna 2013, § 108). Konstatoval, že přijetí vyhlášek předcházely rozsáhlé konzultace se zástupci různých náboženských skupin, veterinářů a organizací na ochranu zvířat. Zákonodárci věnovali značné úsilí, aby co nejvíce sladili soupeřící hodnoty; nadto podrobně analyzovali dopad opatření na náboženskou svobodu. Soudní kontrola pak proběhla dvojitě – ze strany Soudního dvora Evropské unie v rámci řízení o předběžné otázce a následně i ze strany ústavního soudu. Oba tyto orgány přitom náležitě zohlednily požadavky článku 9 Úmluvy, tak jak je vykládá Soud. Poukázaly zejména na to, že napadené vyhlášky vycházejí z ustáleného vědeckého konsenzu, dle něhož omráčení zvířete před jeho porážkou představuje optimální prostředek na snížení jeho utrpení v okamžiku smrti. Na základě těchto vědeckých studií i rozsáhlých konzultací dospěli zákonodárci k závěru, že žádné méně radikální opatření nemůže sledovaného cíle dostatečně dosáhnout. Soud proto shledal, že namítaný zásah spadá do prostoru státu pro uvážení.

Soud shledal, že zákaz lovu na lišku sleduje legitimní cíl ochrany morálky dle článku 11 Úmluvy, a to v tom smyslu, že jeho účelem je eliminovat utrpení zvířat za účelem sportovního vyžití.

Projednávaná věc se týká článku 9 Úmluvy, a tedy odlišného kontextu. Ani ochranu morálky podle tohoto ustanovení však nelze chápat jako zahrnující pouze ochranu lidské důstojnosti ve vztazích mezi osobami. Úmluvu nelze vykládat ve prospěch absolutního naplnění práv a svobod, které zaručuje, bez ohledu na utrpení zvířat, a to ani s poukazem na to, že článek 1 Úmluvy přiznává práva a svobody pouze osobám. Úmluva je živoucím nástrojem, který musí být vykládán ve světle současných podmínek (*Bayatyan proti Arménii*, č. 23459/03, rozsudek velkého senátu ze dne 7. července 2011, § 102). Soud tedy může zohlednit rostoucí význam ochrany zvířat, zejména s přihlédnutím k tomu, že tak činí i jiné členské státy Rady Evropy a jako etickou hodnotu ji uznal i belgický ústavní soud. Ochranu zvířat tedy lze podřadit pod legitimní cíl ochrany veřejné morálky ve smyslu čl. 9 odst. 2 Úmluvy.

2. Nezbytnost v demokratické společnosti

Právě s poukazem na rostoucí význam ochrany zvířat Soud dále shledal, že prostor státu pro uvážení by v této oblasti neměl být úzký. V dalším kroku se soustředil na kvalitu legislativního a soudního přezkumu

Pakliže stěžovatelé namítají, že je pro ně těžké až nemožné získávat maso pocházející ze zvířat usmrčených dle jejich náboženských předpisů, Soud uvedl, že Vlámsko ani Valonsko nezakazují konzumaci masa pocházejícího z jiných regionů nebo zemí, které nezakotvují požadavek předchozího omráčení zvířete.

Ve světle uvedeného Soud uzavřel, že dané opatření lze považovat za odůvodněné a přiměřené sledovanému legitimnímu cíli, a k porušení článku 9 Úmluvy tudíž nedošlo.

C. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 ÚMLUVY VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 9

Stěžovatelé dále namítali, že byli diskriminováni z důvodu svého náboženského vyznání.

a) Obecné zásady

Soud připomněl, že rozdílné zacházení s osobami ve srovnatelném postavení představuje porušení článku 14 Úmluvy, pokud postrádá objektivní a rozumné odůvodnění; stejně tak může být diskriminací i neodůvodněné nerozlišování mezi zásadně odlišnými situacemi

(Nachova a ostatní proti Bulharsku, č. 43577/98, rozsudek velkého senátu ze dne 6. července 2005, § 160).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

První námitka stěžovatelů směřovala vůči tomu, že zatímco napadená úprava zakotvuje požadavek předchozího omrácení zvířat ve vztahu k nim jakožto praktikující muslimům a židům, nestanovuje stejný požadavek pro lov a rybaření. Dle Soudu nicméně stěžovatelé neprokázali, že by se nacházeli ve srovnatelném postavení jako lovci a rybáři. Podmínky usmrčení jsou totiž značně odlišné u rituální porážky chovných zvířat na jatkách na jedné straně a u lovu divokých zvířat, případně rybaření v chovných rybnících, na straně druhé.

Dle druhé námitky stěžovatelů s nimi bylo zacházeno stejně jako s ostatními osobami, které nejsou vázané zvláštními náboženskými předpisy ohledně stravování. Soud nicméně poukázal na to, že pro rituální porážku zvířat dle náboženských předpisů stanovily předmětné vyhlášky alternativní způsob omrácení, které je reverzibilní a nedochází u něj k smrti zvířete.

A zatřetí, židovští stěžovatelé namítali, že opatření nerozlišuje mezi nimi a muslimskými věřícími, přestože jejich náboženské předpisy týkající se stravování jsou přísnější než muslimské. Soud předně zdůraznil, že mu jakožto mezinárodnímu soudnímu orgánu nenáleží vyslovovat se k obsahu náboženských předpisů. Nadto

vedl, že pouhá skutečnost, že tyto předpisy v oblasti stravování jsou odlišné mezi židovskou a muslimskou komunitou, nepostačuje na to, aby byly dané dvě komunity ve vztahu k namítanému opatření shledány za nacházející se v relevantně odlišných situacích.

Vzhledem k uvedenému Soud konstatoval, že nedošlo ani k porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 9.

III. ODDĚLENÁ STANOVISKA

Soudkyně Koskelo ve svém souhlasném stanovisku, k němuž se připojil soudce Kūris, uvedla, že pokud Soud v dané oblasti přiznává státu „prostor pro uvážení, který by neměl být úzký“, není namístě aplikovat striktní test proporcionality, tj. zkoumat, zda pro dosažení sledovaného cíle neexistovalo žádné méně restriktivní opatření. Místo toho z judikatury Soudu plyne, že Soud by se zde měl zabývat otázkou, zda se dané opatření pohybuje v prostoru státu pro uvážení, který je v příslušné oblasti široký (srov. [Vavříčka a ostatní proti České republice](#), č. 47621/13 a 5 dalších, rozsudek velkého senátu ze dne 8. dubna 2021, § 310).

Soudkyně Yüksel se ve svém souhlasném stanovisku s názorem soudkyně Koskelo ztotožnila; navíc vyjádřila své znepokojení nad tím, že Soud se pustil do zkoumání, co ještě je a co již není nezbytnou součástí rituální porážky, přestože tato úvaha by měla být striktně ponechána na uvážení věřících a teologů.

Cizinecké právo

Rozsudek ze dne 22. února 2024 ve věci č. 10940/17 – M. H. a S. B. proti Maďarsku

Senát první sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že zajištění stěžovatelů jako žadatelů o azylu i několik měsíců poté, co změnili svoje původní prohlášení o věku a nově uvedli, že jsou nezletilí, bylo svévolné, neboť vnitrostátní orgány se nezabývaly dostatečně rychle jejich tvrzením o nezletilosti, považovaly je nadále za dospělé a možné vyvrácení jejich zletilosti nechaly na samotných stěžovatelích, aniž by se zabývaly jejich specifickým postavením nebo nejlepším zájmem dítěte. Došlo proto k porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

První stěžovatel je občanem Afghánistánu, druhý Pákistán. Oba byli v roce 2016 zadrženi maďarskou pohraniční stráží poté, co neoprávněně překročili maďarské hranice. V rámci výslechu požádali o

mezinárodní ochranu. Uvedli přitom, že jsou zletilí. Následně bylo rozhodnuto o jejich zajištění po dobu vedení azylového řízení. Až o několik dní později stěžovatelé změnili své prohlášení o věku a nově uvedli, že jsou nezletilí. V reakci na jejich prohlášení vnitrostátní orgány stěžovatelům sdělily, že z jejich strany nepanují důvodné pochybnosti o jejich zletilosti. Pro vyvrácení jejich zletilosti vyzvaly stěžovatele, aby sami prokázali, že jsou nezletilými, a to buď doložením originálních dokladů totožnosti nebo podstoupením určení věku, avšak na vlastní náklady. Pomocí právního zástupce se prvnímu stěžovateli povedlo po dvou měsících vnitrostátním orgánům doložit doklad totožnosti, který potvrzoval, že je nezletilý. Byl nicméně propuštěn až o další měsíc později. Druhý stěžovatel byl ochoten podstoupit určení věku na vlastní náklady. Ukázalo se ale, že posouzení věku je možné provést jen na základě žádosti orgánů veřejné moci. Ty o posouzení věku druhého stěžovatele požádaly nicméně až poté, co zjistily, že stěžovatel byl za nezletilého považován i v Bulharsku, kam ho chtěly na základě dublinského nařízení

přemístit. Po určení jeho nezletilosti byl stěžovatel propuštěn.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 5 ODS. 1 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali, že jejich zajištěním po dobu vedení azylového řízení došlo k porušení čl. 5 odst. 1 písm. b) Úmluvy.

a) Obecné zásady

Soud úvodem připomněl, že čl. 5 odst. 1 písm. a) až f) Úmluvy obsahuje taxativní výčet přípustných důvodů, pro které mohou být jednotlivci zbaveni svobody. Pokud zbavení svobody nespadá pod některý z daných důvodů, je nezákonné. Soud již přitom v minulosti stanovil, že zajištění žadatelů o azyl spadá pod čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy (*Saadi proti Spojenému království*, č. 13229/03, rozsudek velkého senátu ze dne 29. ledna 2008, § 64–66). Ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. b) by za určitých okolností mohlo potenciálně rovněž poskytovat odůvodnění pro zajištění žadatelů o azyl (*O. M. proti Maďarsku*, č. 9912/15, § 48, rozsudek ze dne 5. července 2016), pouze ale za účelem zajištění splnění konkrétní dosud nesplněné povinnosti.

Každé zbavení svobody musí být rovněž „zákonné“, přičemž nestačí pouze dodržovat ustanovení vnitrostátního práva. Ustanovení čl. 5 odst. 1 Úmluvy vyžaduje,

aby jakékoliv zbavení svobody bylo v souladu s účelem ochrany jednotlivce před svévolí. Zbavení svobody bude „svévolné“, pokud na straně orgánů veřejné moci byly zaznamenány prvky zlé vůle nebo podvodu, nebo pokud zbavení svobody nesleduje stanovený účel. Místa a podmínky zbavení svobody musí přitom odpovídat sledovanému důvodu zajištění (*Saadi proti Spojenému království*, cit. výše, § 69). Pojem svévole v kontextu zajištění dle písm. b), d) a e) zahrnuje rovněž posouzení, zda bylo zajištění nezbytné, tedy zda zajištěním došlo k nastolení rovnováhy mezi dotčenými zájmy a zda pro dosažení stanoveného cíle nebylo možné použít mírnějšího opatření (tamtéž, § 70). Odlišný přístup Soud uplatňuje k zajištění dle čl. 5 odst. 1 písm. f), kde zásadu přiměřenosti sleduje pouze v tom rozsahu, že zajištění by nemělo trvat nepřiměřeně dlouho (tamtéž, § 72–73). Aby zajištění dle čl. 5 odst. 1 písm. f) nebylo shledáno svévolným, musí být provedeno v dobré víře; musí být úzce spojeno s účelem zabránit neoprávněnému vstupu osoby do země; místo a podmínky zajištění by měly být přiměřené s ohledem na skutečnost, že se opatření nevztahuje na osoby, které spáchaly trestné činy, ale na cizince, kteří často v obavě o svůj život uprchli ze své země; a délka zajištění by neměla překročit dobu, kterou lze rozumně požadovat pro sledovaný účel (tamtéž, § 74). Ve vztahu k možnému zajištění nezletilých cizinců Soud poukázal na skutečnost, že různé mezinárodní orgány včetně Rady Evropy stále

častěji vyzývají státy, aby urychleně a úplně ukončily praxi zajišťování nezletilých migrantů. Jasně přitom přikládají prvořadý význam nejlepšími zájmu dítěte a zásadě presumpce nezletilosti (*Darboe a Camara proti Itálii*, č. 5797/17, rozsudek ze dne 21. července 2022, § 139 a 153). Z ustálené judikatury Soudu vyplývá, že k zajištění dětí by v zásadě nemělo docházet. Za slučitelné s čl. 5 odst. 1 lze považovat pouze umístění dětí do zajišťovacího zařízení na krátkou dobu, v přiměřených podmínkách a za předpokladu, že vnitrostátní orgány mohou prokázat, že k takovému opatření přistoupily až poté, co si ověřily, že nelze uplatnit mírnější opatření zahrnující menší omezení svobody (*M. H. a ostatní proti Chorvatsku*, č. 15670/18 a 43115/18, rozsudek ze dne 18. listopadu 2021, § 237).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Stěžovatelé před Soudem tvrdili, že jejich zajištění nespadá pod čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy, ale pod čl. 5 odst. 1 písm. b), neboť nesměřovalo k zabránění jejich nepovolenému vstupu na území. První stěžovatel byl

původně zajištěn za účelem vykonání trestu vyhoštění, který mu byl uložen v rámci trestního řízení pro nepovolený vstup na území. Druhému stěžovateli bylo uděleno povolení k pobytu, i když vláda tvrdila, že mu bylo uloženo jen pro zabránění jeho vyhoštění po dobu vedení azylového řízení. Soud nicméně neměl v projednávané věci za důležité rozhodnout o tom, zda zajištění stěžovatelů spadá pod písm. b) nebo f) ustanovení čl. 5 odst. 1 Úmluvy. Uvedl, že čl. 5 odst. 1 vyžaduje, aby zajištění bylo v souladu se zákonem a nebylo svévolné, bez ohledu na to, pod které z písmen spadá (*O. M. proti Maďarsku*, cit. výše, § 48). Dané podmínky nebyly dle Soudu splněny ani u jednoho ze stěžovatelů. Není tedy nutné rozhodovat, pod které písmeno jejich zajištění spadalo.

K důvodům pro daný závěr Soud uvedl, že v době zajištění byli oba stěžovatelé nezletilí, jak nakonec zjistily vnitrostátní orgány (srov. *A. D. proti Maltě*, č. 12427/22, rozsudek ze dne 17. října 2023, § 74). Vnitrostátní právo přitom zajištění nezletilých migrantů bez doprodu neumožňuje. Nelze opomenout, že stěžovatelé byli zajištěni na základě jimi původně sdělené

informace, že jsou dospělí. Teprve o několik dní později uvedli, že jsou nezletilí. Dle Soudu mohly mít v takové situaci vnitrostátní orgány oprávněné obavy ohledně věrohodnosti daného prohlášení, a bylo od nich tudíž rozumné, že stěžovatele bezprostředně neumístily do zařízení pro nezletilé. Jejich tvrzení však nešla odmítnout, aniž by byla přijata vhodná opatření k ověření jejich skutečného věku. Soud poznamenal, že mimořádná zranitelnost dětí má mít přednost před jejich vnímáním jako nelegálních migrantů ([Mubilanzila Mayeka a Kaniki Mitunga](#), č. 13178/03, rozsudek ze dne 12. října 2006, § 55) a že mohou existovat pochopitelné důvody, které vedou dětského migranta k tomu, aby neprozradil svůj skutečný věk, například že si jím není jistý nebo že se obává odloučení od skupiny nebo dospělého příbuzného.

K režimu žadatelů o azyl, kteří čekají na posouzení věku, v Maďarsku podle všeho chybí vnitrostátní úprava. Parlamentní shromáždění Rady Evropy ve své rezoluci č. 2195 (2017) vyzvalo smluvní státy, aby poskytly pro děti, které čekají na posouzení věku nebo na jeho výsledky, alternativní možnost ubytování. Z pohledu Soudu je nutné se vyhnout zajištění nezletilých migrantů. Slučitelné s čl. 5 odst. 1 Úmluvy může být umístění dítěte do zajišťovacího zařízení pouze na velmi krátkou dobu, v odpovídajících podmínkách a pokud vnitrostátní orgányověřily, že nelze využít jiného

méně omezujícího opatření ([M. H. a ostatní proti Chorvatsku](#), cit. výše, § 237).

V této souvislosti Soud k projednávané věci poznamenal, že první stěžovatel prohlásil, že je nezletilý, dne 4. května 2016. Jelikož se stěžovatel původně sám prohlásil za zletilého, vnitrostátní orgány mu sdělily, že nemají důvodné pochyby o jeho zletilosti. Pro prokázání své nezletilosti byl proto vyzván k předložení originálu dokladu totožnosti nebo k podstoupení určení věku na vlastní náklady. Dne 29. června 2016 soud prodloužil jeho zajištění bez zmínky o jeho možné nezletilosti. Právní zástupce doložil doklad totožnosti dne 30. června 2016 a další obdobný dokument dne 4. srpna 2016; následujícího dne byl stěžovatel ze zajištění propuštěn. Neexistuje přitom vysvětlení, proč nebyl doklad totožnosti předložený dne 30. června dostatečný k tomu, aby vnitrostátní orgány nařídily alespoň posouzení věku. První stěžovatel byl ve výsledku zajištěn po dobu tří měsíců poté, kdy informoval orgány o tom, že je nezletilý. Druhý stěžovatel prohlásil, že je nezletilý, dne 23. června 2016. Jako prvnímu stěžovateli mu bylo sděleno, že svůj věk musí prokázat sám. I přes svou ochotu podstoupit určení věku na vlastní náklady bylo zjištěno, že v praxi nelze určení věku provést na žádost soukromého osoby. Vnitrostátní orgány nakonec dne 10. srpna 2016 nařídily posouzení jeho věku z vlastní iniciativy. Stalo se tak ale až po jejich zjištění, že

stěžovatel byl v Bulharsku registrován jako nezletilý, přičemž by ho tam jako nezletilého nemohly na základě dublinského nařízení přemístit. Po určení jeho nezletilosti byl stěžovatel dne 23. srpna 2016 ze zajištění propuštěn.

Oba stěžovatelé tedy zůstali zajištěni ještě značnou dobu poté, co uvedli, že jsou nezletilí. Odůvodnění rozhodnutí o prodloužení jejich zajištění, která byla vydána až po jejich prohlášení o nezletilosti, nijak nevysvětlují, proč nebyla v jejich případech využita jiná méně omezující alternativní opatření a zda průtahy při určování věku byly nezbytné. Za obzvláště znepokojující Soud považoval skutečnost, že vnitrostátní orgány stěžovatele považovaly za dospělé pouze na základě toho, že změnili svá prohlášení a přenesly na ně břemeno k vyvrácení této domněnky, aniž by vzaly v úvahu skutečnost, že pro zajištěné žadatele o azyl, natož pro děti, může být získání důkazů potřebných k prokázání jejich věku náročným a potenciálně dokonce nemožným úkolem.

Uvedené okolnosti dle Soudu ukazují, že vnitrostátní orgány nejednaly urychleně a v nejlepší zájmu dětí.

Shledal, že jejich zajištění poté, co prohlásili, že jsou nezletilí, nebylo prováděno v dobré víře, a označil ho proto za svévolné a v rozporu s čl. 5 odst. 1 Úmluvy.

Rozsudek ze dne 19. března 2024 ve věci č. 12174/22 – Kirkorov proti Litvě

Senát druhé sekce Soudu dospěl většinou hlasů k závěru o zjevné neopodstatněnosti stížnosti, v níž se ruský zpěvák domáhal vyslovení, že uložení pětiletého zákazu pobytu na území Litvy z důvodu ohrožení národní bezpečnosti pro šíření ruské propagandy a dezinformací porušilo jeho právo na svobodu projevu zaručené článkem 10 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V roce 2021 byl stěžovateli, držiteli ruského a bulharského občanství, uložen pětiletý zákaz vstupu na území Litvy s tím, že se jedná o známého ruského zpěváka populární hudby, kterého kremelský režim využívá jako

svoji „soft power“ k šíření ruské propagandy a dezinformací a který pravidelně koncertuje na území Krymu, z čehož lze dovodit, že podporuje oficiální ruskou politiku, a proto představuje hrozbu pro litevskou národní bezpečnost, jelikož může mít vliv na část litevské společnosti. Stěžovatel se bránil tím, že na Krymu koncertuje už 30 let, s politikou nemá nic společného a jeho písně jsou čistě o přírodě a lásce. Rozhodnutí imigračního úřadu bylo vnitrostátními správními soudy potvrzeno, mj. s odkazem na nutnost boje proti dezinformacím, které Rusko v pobaltských státech šíří.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Stěžovatel zejména namítal, že uložení zákazu vstupu na území Litvy nebylo dostatečně odůvodněno a bylo nepřiměřené. Litevské orgány nevysvětlily, proč byla jeho činnost označena za ohrožení národní bezpečnosti, přičemž cílem opatření měla být podle něj cenzura jeho politických názorů a projevů na litevském území.

a) K existenci zásahu do práva stěžovatele na svobodu projevu

Soud konstatoval, že uložení zákaz vstupu se věcně dotýká práva stěžovatele na svobodu projevu podle článku 10 Úmluvy, která je zaručena "bez ohledu na

hranice" státním příslušníkům i cizincům. Smluvní strany přitom mohou omezovat informace přijímané ze zahraničí pouze z důvodů uvedených v čl. 10 odst. 2 Úmluvy (Cox proti Turecku, č. 2933/03, rozsudek ze dne 20. května 2010, § 31). Stěžovateli byl vstup do Litvy zakázán na základě jeho názorů, které projevil svým chováním, a tím byla omezena jeho způsobilost šířit informace a myšlenky v této zemi. K zásahu do práv stěžovatele zaručených článkem 10 Úmluvy proto došlo.

b) K zákonnosti a legitimnímu cíli

Zásah byl podle Soudu proveden na základě zákona a sledoval hned několik legitimních cílů, konkrétně ochranu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti a pořádku.

c) K nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti

Soud nejprve připomněl, že mu nepřísluší, aby za státy vymezoval jejich národní zájmy, které jsou součástí jejich státní svrchovanosti (Zarubin a ostatní proti Litvě, č. 69111/17, rozhodnutí ze dne 26. listopadu 2019, § 54). Dále poznamenal, že právo svobodně vyjadřovat své názory a účastnit se pokojných shromáždění je natolik důležité, že nemůže být nijak omezeno, pokud se dotyčná osoba při této příležitosti sama nedopustí žádného odsouzeníhodného jednání (Women On Waves a

ostatní proti Portugalsku, č. 31276/05, rozsudek ze dne 3. února 2009, § 41 *in fine*).

V projednávané věci podle Soudu nic nespovídalo o nesprávném skutkovém hodnocení či svévolném nebo zjevně nerozumném použití vnitrostátního práva (C. G. a ostatní proti Bulharsku, č. 1365/07, rozsudek ze dne 24. dubna 2008, § 40). Závěr vnitrostátních orgánů o ohrožení národní bezpečnosti byl opřen o objektivní a podložené údaje, kdy stěžovatel veřejně podpořil okupační politiku Ruska, ospravedlňoval jeho agresivní počínání a soustavně podporoval prezidenta Putina, od kterého převzal vyznamenání. Stěžovatel přitom nepopíral, že byl nástrojem "soft power" Ruské federace a že jeho fyzická přítomnost byla nezbytná pro šíření ruských dezinformací a propagandy. V podstatě ani nezpochybnil závěry vnitrostátních orgánů týkající se jeho koncertování na okupovaném Krymu nebo toho, že mu byl zakázán vstup na Ukrajinu. Ve vztahu k zásahu do výkonu práv podle článku 10 Úmluvy může být nutné rovněž zkoumat, zda byly naplněny záruky spravedlivého procesu (Stoll proti Švýcarsku, č. 69698/01, rozsudek velkého senátu ze dne 10. prosince 2007, § 137). K

tomu Soud uvedl, že vnitrostátní soudy přijaly svá rozhodnutí až poté, co nechaly stěžovatele se k věci vyjádřit.

K posouzení přiměřenosti Soud podotkl, že vnitrostátní soudy taktéž poměřily zájmy národní bezpečnosti s jednáním stěžovatele a závažností přijatého opatření (Butkevich proti Rusku, č. 5865/07, rozsudek ze dne 13. února 2018, § 137–138). Soud nespatořoval jakýkoliv důvod odchýlit se od závěrů vnitrostátních soudů o přiměřenosti rozhodnutí imigračního úřadu. Přihlédl přitom i ke skutečnosti, že stěžovatel navíc neměl k žalovanému státu žádné rodinné, společenské či hospodářské vazby (Zarubin a ostatní proti Litvě, cit. výše, § 57 *in fine*). K omezení jeho svobody pohybu jakožto občana Evropské unie navíc došlo jen ve vztahu k území Litvy, a nikoli dalším členským státům.

Přijaté opatření, kterým byl stěžovateli zakázán vstup na území Litvy, tak bylo dle Soudu nezbytné v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti a/nebo ochrany pořádku a bylo přiměřené sledovanému cíli.

Soud proto námitku porušení článku 10 Úmluvy prohlásil za zjevně neopodstatněnou.

Policie

Rozsudek ze dne 20. února 2024 ve věci č. 43868/18 a 25883/21 – Wa Baile proti Švýcarsku

Senát třetí sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že vnitrostátní orgány nepodrobily účinnému přezkumu stěžovatelovo tvrzení ohledně rasového profilování v souvislosti s kontrolou jeho totožnosti, a došlo tak k procesnímu porušení článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy. Soud rovněž shledal, že se vládě nepodařilo vyvrátit existující silnou domněnka diskriminačního zacházení se stěžovatelem, a došlo tedy i k hmotněprávnímu porušení článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy. Stěžovatel nadto neměl v tomto směru k dispozici ani účinný opravný prostředek; došlo tudíž i k porušení článku 13 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel – tmavé pleti – byl v ranních hodinách v únoru 2015 na nádraží při cestě do práce zastaven

policisty za účelem kontroly totožnosti. To odmítl. Policisté jej následně odvedli stranou, prohledali mu zavazadlo a kapsy a našli jeho doklad totožnosti. Po jeho kontrole mohl stěžovatel odejít.

Podle policejní zprávy bylo důvodem kontroly chování stěžovatele, který údajně uhýbal pohledem a snažil se policisty obejít. To mělo vyvolat podezření ohledně porušení vnitrostátního cizineckého práva. Stěžovatel naopak tvrdil, že se na policisty podíval, následně odvrátil zrak a pokračoval v cestě. V té chvíli však již policisté byli v jeho blízkosti. Nikdo jiný z osob přítomných na nádraží (téměř všichni bílé pleti) podle něj kontrolován nebyl.

Stěžovatel byl následně v trestním řízení odsouzen za neuposlechnutí policejní výzvy a byla mu uložena pokuta. Opravné prostředky, jimiž se stěžovatel proti tomuto rozhodnutí bránil, nebyly úspěšné. Trestní soudy mimo jiné uvedly, že podle vnitrostátního práva případná nezákonnost policejní výzvy (na rozdíl od její nicotnosti) neznámá, že ji osoba, které je určena, není povinna uposlechnout. Ačkoliv považovaly za sporné, zda skutečnost, že stěžovatel uhýbal pohledem a snažil se policisty obejít, představovala dostatečný důvod pro kontrolu totožnosti, nic nenasvědčovalo tomu, že by rozhodujícím faktorem byla právě stěžovatelova barva pleti. Z průběhu kontroly rovněž nevyplývalo nic, co by naznačovalo její šikanózní či diskriminační povahu.

Spolkový soud v postavení poslední instance toliko uvedl, že hodnocení nižších instancí nebylo svévolné.

Ještě v průběhu trestního řízení se stěžovatel domáhal u správních orgánů určení, že kontrola byla nezákonná. Správní orgán prvního stupně nicméně přerušil řízení do doby, než bude skončeno trestní řízení. Na základě závěrů trestního řízení a s odkazem na vázanost jeho závěry správní orgán prvního stupně stěžovatelovu žádost zamítl. Tento závěr potvrdily i nadřízené správní orgány.

Stěžovatel se proto obrátil na správní soud. Ten jeho žalobě vyhověl, napadená rozhodnutí správních orgánů zrušil a určil, že kontrola stěžovatelovy totožnosti v únoru 2015 byla nezákonná. Uvedl, že vzhledem k rozporným výpovědím stěžovatele a policisty, který kontrolu totožnosti prováděl, nebylo možné určit přesný okamžik, kdy stěžovatel uhnul pohledem. To však nebylo pro posouzení věci rozhodující, neboť samotné odvrácení pohledu nebylo možné považovat za dostatečný důvod pro provedení kontroly totožnosti. Již na tomto základě tak bylo možné určit, že kontrola

totožnosti byla nezákonná. Otázkou diskriminace na základě barvy pleti se proto správní soud blíže nezabýval. Tento nedostatek nenapravit ani Spolkový soud, který stěžovatelův opravný prostředek považoval za nepřijatelný. Stěžovatel měl podle něj v řízení před správním soudem plný úspěch. Nedomáhal se zrušení napadeného rozsudku, nýbrž toliko doplnění jeho odůvodnění. S takovým nárokem však vnitrostátní právo nepočítá.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

Stěžovatel podal v této věci k Soudu dvě stížnosti – jednu ve vztahu k trestnímu řízení, jednu ve vztahu k řízení správnímu – které Soud spojil ke společnému projednání a rozhodnutí. Ve svých stížnostech stěžovatel namítal, že sporná kontrola totožnosti a následně uložená pokuta představovaly porušení zákazu diskriminace na základě barvy pleti podle článku 14 ve spojení s článkem 8 a s čl. 6 odst. 2 Úmluvy. Soud však vzhledem ke své nedávné judikatuře týkající se problematiky rasového profilování (*Basu proti Německu*, č. 215/19, rozsudek ze dne 18. října 2022; a *Muhammad proti*

Španělsku, č. 34085/17, rozsudek ze dne 18. října 2022) považoval za vhodné věc posoudit pouze podle článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy.

A. K PŘIJATELNOSTI

a) Postavení oběti

Nejdříve se Soud na základě námitky vlády vyjádřil k postavení stěžovatele jakožto oběti namítaného porušení práv ve smyslu článku 34 Úmluvy. Konstatoval, že rozhodnutí či opatření ve stěžovatelův prospěch jej zbavují tohoto postavení pouze tehdy, pokud vnitrostátní orgány porušení uznaly a následně napravily (*Dalban proti Rumunsku*, č. 28114/95, rozsudek velkého senátu ze dne 28. září 1999, § 44). To se v případě stěžovatele nestalo. Ačkoliv správní soud určil, že kontrola stěžovatelovy totožnosti byla nezákonná, otázka porušení zákazu diskriminace se vyhnul. Tuto otázku zároveň nevyřešily ani jiné vnitrostátní orgány. Z pohledu Soudu si tak stěžovatel zachoval postavení oběti podle článku 34 Úmluvy.

b) Slučitelnost *ratione materiae*

Soud se rovněž vyjádřil ke slučitelnosti stížnosti s ustanoveními Úmluvy *ratione materiae*. Článek 14 doplňuje ostatní normativní ustanovení Úmluvy a jejích protokolů. Nelze jej aplikovat samostatně, vždy se vztahuje na užívání práv a svobod přiznaných Úmluvou (*Fabián proti Maďarsku*, č. 78117, rozsudek velkého senátu ze

dne 5. září 2017, § 112). Jeho použití nutně nepředpokládá porušení některého hmotného práva zaručeného Úmluvou. Postačuje, že skutkové okolnosti dané věci spadají do působnosti alespoň jednoho z jejích článků (*Beeler proti Švýcarsku*, č. 78630/12, rozsudek velkého senátu ze dne 11. října 2022, § 48).

Stížnosti týkající se problematiky rasového profilování v souvislosti s diskriminační kontrolou totožnosti mohou spadat do oblasti práva na respektování soukromého života ve smyslu článku 8 Úmluvy. V takovém případě je na místě užití článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy (*Basu proti Německu*, cit. výše, § 27; a *Muhammad proti Španělsku*, cit. výše, § 50–51). Aby bylo možné posoudit, zda bylo v konkrétní věc dosaženo požadované úrovně závažnosti, musí dotčená osoba učinit hájitelné tvrzení, že se stala terčem diskriminace na základě svých tělesných či etnických charakteristik. O takové hájitelné tvrzení půjde zejména tehdy, tvrdí-li dotčená osoba, že byla ke kontrole vybrána jako jediná (popřípadě spolu s dalšími osobami, které sdílejí společnou charakteristiku), a nebyla-li kontrola založena na žádných jiných zjevných důvodech, které by ji mohly ospravedlnit, případně vyplývaly-li z vysvětlení policisty, který kontrolu provedl, že byla založena právě na specifických tělesných či etnických charakteristikách dotčené osoby (*Basu proti Německu*, cit. výše, § 25). Soud navíc ve výše uvedených věcech přikládal jistou váhu

tomu, že ke kontrolám totožnosti došlo na veřejném prostranství. To mohlo mít negativní vliv na pověst a sebeúctu dotčených osob.

V této věci Soud shledal, že je otázka, zda stížnost spadá do působnosti článku 8 Úmluvy, a tedy zda je možné použít článek 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy, neoddělitelně spjata s podstatou věci. Rozhodl se proto spojit otázku slučitelnosti *ratione materiae* s podstatou stížnosti týkající se povinnosti přezkoumat, zda při kontrole stěžovatelovy totožnosti mohly hrát roli diskriminační motivy.

B. K TVRZENÉMU PROCESNÍMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 ÚMLUVY VE SPOJENÍ S ČLÁNEM 8

a) Obecné zásady

Soud úvodem připomněl, že rozdílné zacházení s osobami ve srovnatelné situaci bez objektivního a rozumného odůvodnění představuje diskriminaci (*Timichev proti Rusku*, č. 55762/00 a č. 55974/00, rozsudek ze dne 13. prosince 2005, § 56). Její obzvláště zavrženíhodnou formou je diskriminace rasová, která vzhledem

ke svým nebezpečným důsledkům vyžaduje zvláštní obezřetnost a rozhodnou reakci ze strany vnitrostátních orgánů. Ty musejí využít všech nástrojů, které mají k dispozici, k boji proti rasismu, a posílit tak demokratické pojetí společnosti, v níž není rozmanitost vnímána jako hrozba, nýbrž jako přínos (*Natchova a ostatní proti Bulharsku*, č. 43577/98 a č. 43579/98, rozsudek velkého senátu ze dne 6. července 2005, § 145).

Mají-li vnitrostátní orgány k dispozici hájitelné tvrzení, že se veřejný činitel zaměřil na dotčenou osobu z důvodu její rasy, a spadají-li skutkové okolnosti do působnosti článku 8 Úmluvy, jsou povinny přezkoumat, zda lze prokázat souvislost mezi tvrzeným rasistickým postojem a sporným jednáním. V opačném případě by se totiž ochrana před rasovou diskriminací stala teoretickou a iluzorní, tedy by nebyla zajištěna účinná ochrana před stigmatizací dotčených osob a šířením xenofobních postojů (*Basu proti Německu*, cit. výše, § 35). Dotčená osoba přitom musí mít možnost prokázat, že je sporné jednání excesem či zneužitím pravomoci, aniž by musela čelit nepřekonatelným procesním

překážkám (Gillan a Quinton proti Spojenému království, č. 4158/05, rozsudek ze dne 12. ledna 2020, § 80).

Soud rovněž poznamenal, že vnitrostátní soudy musí svá rozhodnutí dostatečně podrobně odůvodnit tak, aby je bylo možné následně přezkoumat (I. M. proti Švýcarsku, č. 23887/16, rozsudek ze dne 9. dubna 2019, § 72). Nedostatečné odůvodnění bez řádného vyvážení dotčených zájmů je přitom v rozporu s požadavky článku 8 Úmluvy (Platini proti Švýcarsku, č. 526/18, rozhodnutí ze dne 11. února 2020, § 61). Tytéž zásady se obdobně vztahují i na článek 14 Úmluvy (Danilenkov a další proti Rusku, č. 67336/01, rozsudek ze dne 30. července 2009, § 124).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud nejprve zdůraznil, že stěžovatel byl odsouzen za neuposlechnutí policejní výzvy, jejíž nezákonnost byla určena až v řízení před správním soudem zahájeném ze stěžovatelovy iniciativy, a to až po skončení trestního řízení. Právě v tom spočíval rozdíl oproti výše zmíněným rozsudkům ve věcech Basu proti Německu a Muhammad proti Španělsku, kde obě řízení (trestní i správní) iniciovali sami stěžovatelé.

Vnitrostátní orgány byly v případě stěžovatele povinny přezkoumat, zda kontrola jeho totožnosti a následná prohlídka nebyly rasově motivovány. Soud přitom nepovažoval za nezbytné zabývat se skutkovými otázkami

a souvisejícím dokazováním. Zaměřil se naopak na to, zda vnitrostátní orgány řádně přezkoumaly stěžovatelovo tvrzení stran rasového profilování a zda svá rozhodnutí v tomto směru dostatečně odůvodnily (Muhammad proti Španělsku, cit. výše, § 75).

Ve vztahu k trestnímu řízení Soud poznamenal, že vnitrostátní právní úprava umožňuje neuposlechnout policejní výzvu pouze v případě její nicotnosti, tedy trpí-li taková výzva závažnou, zjevnou či alespoň snadno rozpoznatelnou vadou. Jedná se přitom zejména o vady procesní, respektive formální povahy. Obsahové nedostatky vedou k nicotnosti výzvy pouze výjimečně. Je-li tedy výzva v rozporu s požadavky Úmluvy, nelze takový rozpor obecně považovat za důvod způsobující její nicotnost. Otázka, zda byla kontrola stěžovatelovy totožnosti založena na diskriminačním důvodu, respektive zda byla rasově motivována, tak byla v konečném důsledku vyloučena ze soudního přezkumu. Závěry Spolkového soudu jakožto poslední instance, že stěžovatelovo tvrzení o rasovém profilování a diskriminační motivaci kontroly jeho totožnosti vychází k odlišného skutkového stavu, než byl v přechozím řízení shledán, považoval Soud za příliš formalistický. Krom toho připomněl, že nižší instance se tvrzením o rasové diskriminaci, byť velmi stručně, zabývala.

Ani správní orgány, respektive správní soudy se otázkou rasové motivace kontroly stěžovatelovy totožnosti

nezabývaly. Tuto otázku ponechaly otevřenou a nezákonnost kontroly určily na základě odlišných skutečností.

Soud uzavřel, že s ohledem na konkrétní okolnosti věci bylo dosaženo úrovně závažnosti vyžadované pro to, aby věc spadala do působnosti článku 8 Úmluvy, a že stěžovatel vznesl hájitelné tvrzení ohledně diskriminace z důvodu barvy pleti. Na věc se proto vztahuje článek 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy. Stěžovatelovo hájitelné tvrzení nebylo podroběno účinnému přezkumu ze strany vnitrostátních soudů. Došlo tudíž k procesnímu porušení článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy.

C. K TVRZENÉMU HMOTNĚPRÁVNÍMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 ÚMLUVY VE SPOJENÍ S ČLÁNEM 8

Soud na úvod zdůraznil, že státy mají pozitivní závazek zajistit účinné užívání práv a svobod zaručených Úmluvou. Tento závazek nabývá zvláštní důležitosti, jedná-li se o osoby, které náleží k určité menšině. Ty jsou totiž více vystavovány útlaku (Beizaras a Levickas proti Litvě, č. 41288/15, rozsudek ze dne 14. ledna

2020, § 108). To je tím významnější, jedná-li se o kontext zákazu diskriminace podle článku 14 Úmluvy.

Soud již dříve konstatoval, že vnitrostátní právo upravující činnost policie musí obsahovat systém přiměřených a účinných záruk proti svévoli a zneužití síly, či dokonce proti nehodám, kterým lze předejít (Natchova a další, cit. výše, § 97). Státy jsou povinny přijmout odpovídající právní a správní rámec, který vymezuje, kdy mohou policisté použít sílu a střelné zbraně (Makaratzis proti Řecku, č. 50385/99, rozsudek velkého senátu ze dne 20. prosince 2004, § 58–59).

Výbor OSN pro odstranění rasové diskriminace ve svém obecném doporučení č. 36 ze dne 17. prosince 2020 uvedl, že vnitrostátní právní řády smluvních států musejí obsahovat mimo jiné vhodné a účinné mechanismy pro oznamování rasového profilování a směřující k ukončení této praxe. Příslušníci bezpečnostních složek musejí být o svých povinnostech řádně informováni, aby věděli, jak se rasovému profilování vyhnout. Tuto povinnost plní Švýcarsko nedostatečně. K obdobnému závěru dospěla i Evropská komise proti rasismu a

nesnášenlivosti (ECRI) ve své zprávě o Švýcarsku přijaté 10. prosince 2019.

Soud připomněl, že pokud stěžovatel prokáže existenci rozdílného zacházení, je na žalovaném státu, aby prokázal, že toto rozdílné zacházení bylo odůvodněné (*D. H. a ostatní proti České republice*, č. 57325/00, rozsudek velkého senátu ze dne 13. listopadu 2007, § 177). Důkazy prokazující rozdílné zacházení mohou plynout ze souboru ukazatelů či nevyvrácených domněnek, které jsou dostatečně závažné, určité a vzájemně souladné. Může se jednat i o statistické údaje (tamtéž, § 180) či zprávy nezávislých vnitrostátních i mezinárodních kontrolních orgánů (tamtéž, § 191).

Při neexistenci dostatečného důvodu je dána silná domněnka ve prospěch závěru, že provedená kontrola totožnosti mohla být motivována některým diskriminačním důvodem. Tak tomu bylo i v této věci. Správní soud shledal, že samotné odvrácení pohledu nebylo možné považovat za dostatečný důvod pro provedení kontroly totožnosti. Švýcarská vláda zároveň nepředložila žádné důkazy, které by tuto domněnku mohly vyvrátit. O případech rasového profilování ze strany švýcarské policie se přitom zmiňují i některé zprávy mezinárodních orgánů pro lidská práva (mimo výše uvedené i např. Amnesty International).

následně odmítl, že by stěžovatel mohl mít na zrušení či změně napadeného rozsudku z tohoto důvodu dostatečný právní zájem. Stěžovatel tak neměl k dispozici účinný opravný prostředek, jehož prostřednictvím by se mohl domoci přezkumu svého tvrzení, že byl vystaven diskriminačnímu zacházení. Soud proto v podstatě na základě týchž důvodů, pro které rozhodl o procesním porušení článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy, dospěl k závěru o porušení článku 13 Úmluvy, a to ve vztahu ke stěžovatelově stížnosti ohledně správního řízení.

Rozsudek ze dne ze dne 8. února 2024 ve věci č. 1162/22 – Auray a ostatní proti Francii

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že držením části demonstrantů, včetně stěžovatelů, na náměstí po několik hodin v policejním obklíčení nepředstavovalo zbavení svobody ve smyslu článku 5 Úmluvy, ale spíše omezení svobody pohybu podle článku 2

S ohledem na výše uvedené Soud dospěl k závěru, že v daném případě existovala domněnka diskriminačního zacházení se stěžovatelem a že se vládě nepodařilo ji vyvrátit. Došlo tedy k hmotněprávnímu porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 8.

D. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 ÚMLUVY

Stěžovatel nakonec ve vztahu k správnímu řízení namítal, že neměl k dispozici účinný prostředek nápravy, jehož prostřednictvím by mohl vznést námitku na poli článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 8.

Soud na úvod připomněl, že článek 13 zaručuje ve vnitrostátním právu existenci prostředku nápravy umožňujícího účinně namítnout porušení práv a svobod zaručených Úmluvou. Státy mají v tomto směru určitý prostor pro uvážení (*Nicolae Virgiliu Tănase proti Rumunsku*, č. 41720/13, rozsudek velkého senátu ze dne 25. června 2019, § 217). Závěry Soudu o porušení článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy znamenají, že stěžovatel má i na poli článku 13 „hájitelné tvrzení“ (*Bati a ostatní proti Turecku*, č. 33097/96 a č. 57834/00, rozsudek ze dne 3. června 2004, § 138).

Soud zdůraznil, že správní soud navzdory tomu, že rozhodl o nezákonnosti kontroly stěžovatelovy totožnosti, ponechal otázku, zda byla stěžovatelova barva pleti rozhodujícím faktorem, na jehož základě policisté ke kontrole přistoupili, otevřenou. Spolkový soud

Protokolu č. 4 k Úmluvě. Toto ustanovení bylo porušeno, neboť právní úprava nestanovila, za jakých okolností a podmínek mohly policejní orgány použít tuto zvláštní techniku ke kontrole davu, tzv. kettling. Z těchto důvodů Soud shledal, že došlo k porušení práva stěžovatelů na svobodu shromažďování chráněného článkem 11 Úmluvy s přihlédnutím k právu na svobodu projevu dle článku 10 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V říjnu 2010 se v Lyonu konaly téměř dva týdny násilné protesty proti návrhu zákona o reformě důchodového systému. Během nich docházelo k výtržnostem, ničení majetku a rabování. Další demonstrace byla ohlášena na 21. října 2010 na Place Bellecour. Z tohoto náměstí měl protestní průvod vyrazit na pochod městem. Již od rána docházelo k incidentům způsobeným skupinami povětšinou mladých jedinců. Policie rozpoznala, že mnozí z nich byli zapleteni do předchozích násilností; jiní měli zahalené obličeje. V blízkosti náměstí bylo během dopoledne poškozeno na dvě desítky soukromých vozidel, policejní vůz a výlohy šesti podniků. Už dvě

hodiny před zahájením pochodu bylo na místě několik set osob. Krátce po poledni policie náměstí obklíčila, zatarasila boční ulice a vysvětlila organizátorům, že v zájmu zajištění bezpečného a pokojného průběhu shromáždění izolovala dav s výtržníky na náměstí. Výchozí místo průvodu bylo změněno. Stěžovatelé, kteří se ho plánovali zúčastnit, zůstali v davu pod policejní kontrolou. Situace na náměstí v odpoledních hodinách eskalovala poté, co někteří demonstrující začali házet po policistech dlažební kostky. Ti třikrát reagovali použitím slzného plynu a jednou nasazením vodního děla. Asi stovce pokojných protestujících bylo později odpoledne umožněno náměstí opustit. Dříve to nebylo možné právě kvůli potyčkám s policií. Teprve když skončil protestní pochod městem, policie umožnila i ostatním, aby náměstí opustili. K tomu určila několik koridorů, u nichž kontrolovala totožnost osob. Ti jedinci, kteří neměli doklad totožnosti, byli předvedeni na policejní služebnu. Více než padesát osob bylo zadrženo kvůli výtržnostem.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

A. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 5 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali, že jejich nucené držení na náměstí obklíčeném policií představovalo *de facto* několikahodinové zbavení osobní svobody v rozporu s čl. 5 odst. 1 Úmluvy.

situaci stěžovatelů a naznačil, že za jiných okolností by o zbavení svobody jít mohlo.

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Stěžovatelé byli na náměstí zadržováni přibližně pět a půl hodiny. Jedné stěžovatelce bylo umožněno místo opustit po zhruba třech hodinách, ale níže uvedené závěry vztáhl Soud i na ni. Během obklíčení policejním kordonem nemohli stěžovatelé bez povolení prostor opustit a nezdá se, že by po tuto dobu měli přístup k občerstvení a toaletám. Stejně jako ve věci [Austin a ostatní](#) by podle Soudu některé okolnosti hovořily ve prospěch závěru, že stěžovatelé byli spíše zbaveni svobody. Je to zejména donucovací povaha opatření, délka omezení svobody a fyzické nepohodlí, které jim opatření působilo. Na druhou stranu je i v tomto případě nutné vzít v úvahu účel, způsob provedení a širší kontext, proč policie přistoupila k této omezovací technice. Byly to zejména předcházející pouliční násilnosti, které podle vnitrostátních soudů založily objektivní a rozumně oprávněné obavy policie, že události a excesy z předchozího týdne mohou nejenom pokračovat, ale

a) Obecné zásady

Soud připomněl, že policii musí být ponechán určitý prostor pro přijímání operativních rozhodnutí. Článek 5 nelze vykládat tak, aby jí bránil v udržování pořádku a ochraně veřejnosti. Při posuzování, zda došlo ke „zbavení svobody“ ve smyslu článku 5, je třeba vycházet z konkrétní situace osoby a z kritérií, jako jsou druh, doba trvání, účinky a způsoby provedení daného opatření. Mezi zbavením a omezením svobody je rozdíl v míře nebo intenzitě, nikoli v povaze nebo podstatě. Důležitým faktorem je kontext, ve kterém se opatření odehrává. Veřejnost musí v určitých kontextech snášet dočasná omezení svobody pohybu. Za předpokladu, že jsou nevyhnutelným důsledkem okolností, které orgány nemohou ovlivnit, a že jsou nezbytné k odstranění rizika vážné újmy na životech a zdraví osob nebo větších škod na majetku, taková omezení nelze považovat za „zbavení svobody“ ve smyslu čl. 5 odst. 1.

Soud se zabýval podobnou situací ve věci [Austin a ostatní proti Spojenému království](#) (č. 39692/09 a 2 další, rozsudek velkého senátu ze dne 15. března 2012, § 52–60), kde policie rovněž obklíčením oddělila tvrdé jádro demonstrantů na náměstí od zbytku protestujících v přilehlých ulicích. Soud zde rozhodl, že stěžovatelé nebyli zbaveni svobody ve smyslu článku 5 Úmluvy. Ovšem tento závěr učinil s přihlédnutím ke konkrétní

dokonce eskalovat. Od ranních hodin toto podezření umocňovalo chování skupin převážně mladých lidí, které se cestou k náměstí dopouštěly již výtržností. Cílem policejní akce bylo izolovat většinu potenciálně násilných jedinců a umožnit tím ostatním pokojný průběh protestního průvodu, který měl z náměstí vycházet. Soud se s tímto hodnocením ztotožnil a dále zohlednil, že úřady průběžně vývoj situace bedlivě sledovaly. Policisté dostali pokyn rozlišovat mezi řadovými účastníky demonstrace a výtržníky. Více než stovce osob, u nichž bylo postupně zjištěno, že nevykazují znaky násilného chování, bylo povoleno prostor opustit. Jejich dřívějšímu propuštění bohužel bránily potyčky s policií vyvolávané agresivními jednotlivci. V případě stěžovatelů tedy dle Soudu nešlo o „zbavení svobody“ ve smyslu čl. 5 odst. 1 Úmluvy, ale o bránění ve výkonu svobody pohybu. Tuto námitku tudíž Soud prohlásil za nepřijatelnou z důvodu neslučitelnosti *ratione materiae* s Úmluvou.

B. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 2 PROTOKOLU Č. 4 K ÚMLUVĚ

Stěžovatelé podpůrně namítali porušení své svobody pohybu podle článku 2 Protokolu č. 4 k Úmluvě.

Nucené zadržování stěžovatelů na náměstí dle Soudu omezilo jejich svobodu pohybu ve smyslu tohoto článku. Jakákoli opatření omezující toto právo musí být stanovena zákonem, sledovat některý z legitimních cílů a být v demokratické společnosti nezbytná. Slovní spojení „stanoveno zákonem“ vyžaduje nejen oporu ve vnitrostátním právu, ale také odkazuje na kvalitu právního rámce. Relevantní právní úprava musí být veřejnosti přístupná a její účinky předvídatelné. Právní norma je předvídatelná, pokud je formulována dostatečně přesně, takže adresátům umožňuje přizpůsobit své chování a předvídat následky za jeho nerespektování. Právní úprava musí dále obsahovat záruky proti svévolným zásahům ze strany orgánů veřejné moci. Zákon, který orgánům světuje prostor pro uvážení ohledně uplatňování pravomocí, jimiž je zasahováno do základních práv, musí stanovit jejich rozsah a meze (*De Tommaso proti Itálii*, č. 43395/09, rozsudek velkého senátu ze dne 23. února 2017, § 106–109).

V projednávané věci Soud vyzdvihl, že policie má na základě zákona povinnost zajišťovat veřejnou bezpečnost, pořádek, ochranu osob a majetku. Vnitrostátní

právo obecně připouštělo, aby vůči shromážděním osob narušujícím veřejný pořádek byla použita omezující opatření, a to za předpokladu, že budou vhodná, nezbytná a přiměřená. Postup policie tedy měl oporu ve vnitrostátním právu. Námitky stěžovatelů však směřují přímo vůči zvolené technice ke kontrole davu, nazývané *kettling*. Ta spočívá v uzavírání demonstrantů na ulicích do „konvice“ a jejich držení v uzavřeném koridoru po mnoho hodin. Protestujícím je nakonec určen jeden či více východů z oblasti, což policii umožňuje zkontrolovat jejich totožnost a zadržet delikventy. Soud shledal, že v rozhodné době žádné ustanovení vnitrostátního práva výslovně neupravovalo použití této techniky. Vzhledem k tomu, že tato preventivní technika vede k omezení základních práv často i pokojně demonstrovajících osob, je zásadní, aby právní rámec jasně definoval okolnosti a podmínky jejího použití, včetně bezpečného způsobu provádění a maximální doby uplatňování. Jedině tak budou jednotlivci chráněni před rizikem svévolného omezování svých práv a svobod ze strany policie. Za daných okolností tedy došlo k porušení práva stěžovatelů na svobodu pohybu podle článku 2 Protokolu č. 4 k Úmluvě, jelikož se policie uchýlila k použití techniky, která nebyla vnitrostátním právem jakkoli regulována.

C. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 11 ČTENÉHO VE SVĚTLE ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Soud dále shledal, že v důsledku obklíčení náměstí policií bylo stěžovatelům znemožněno účastnit se demonstrace, při které chtěli vyjádřit svůj nesouhlasný názor na zamýšlenou změnu penzijního systému. Dle Soudu tím nepochybně došlo k zásahu do jejich práva pokojně se shromažďovat a do svobody projevu. Podle druhých odstavců článků 10 a 11 Úmluvy musí být každé opatření omezující tyto svobody stanoveno zákonem. Shora uvedené důvody, pro které Soud shledal porušení článku 2 Protokolu č. 4, jej vedly rovněž ke konstatování, že došlo i k porušení článku 11 Úmluvy s přihlédnutím k článku 10.

Ochrana osobních údajů

Rozsudek ze dne 13. února 2024 ve věci Č. 33696/19 – Podchasov proti Rusku

Senát třetí sekce Soudu jednomyslně shledal porušení práva stěžovatele na respektování soukromého života a korespondence podle článku 8 Úmluvy, když právní úprava stanovila vybraným subjektům širokou povinnost uchovávat obsah internetové komunikace uživatelů služeb a související údaje a zpřístupnit je na vyžádání úřadům, včetně případného dešifrování, aniž by obsahovala přiměřené a dostatečné záruky proti zneužití, resp. povinnost dešifrovat „end-to-end“ komunikaci byla nepřiměřená.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel je uživatelem aplikace Telegram od stejnojmenné společnosti, jejímž prostřednictvím si osoby posílají zprávy. V roce 2017 úřady zařadily společnost do rejstříku subjektů šířících informace na internetu. Tím jí podle předpisů vznikla povinnost uchovávat obsah

komunikace uživatelů po dobu šesti měsíců a související komunikační údaje po dobu jednoho roku a v určitých situacích vše předávat orgánům činným v trestním řízení nebo zpravodajským službám spolu s informacemi usnadňujícími dešifrování zpráv. Federální bezpečnostní služba vzápětí přikázala společnosti poskytnout jí informace k dešifrování komunikace několika uživatelů podezřelých z činností souvisejících s terorismem; mimo jiné i údaje týkající se šifrovacích klíčů, které jsou potřebné pro dešifrování komunikace. Společnost to odmítla. Daní uživatelé měli totiž v aplikaci zapnutou funkci „tajného chatu“ a používali šifrování „end-to-end“; poskytnutí informací by oslabilo šifrovací mechanismus pro všechny uživatele. Za odmítnutí příkazu byla společnosti uložena pokuta. Stěžovatel a další uživatelé aplikace neúspěšně napadli příkaz před vnitrostátními soudy.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že předpisy stanovená povinnost uchovávat internetovou komunikaci a související komunikační údaje a zpřístupnit je na vyžádání úřadům, včetně případného poskytnutí informací k dešifrování zpráv, byla v rozporu s právem na respektování soukromého života a korespondence.

tomto ohledu dříve shledal, že kvůli tajné povaze sledování, širokým možnostem využití, dopadajícím na všechny uživatele komunikačních sítí, a neexistenci účinných prostředků nápravy může již samotná právní úprava zasahovat do soukromého života osoby ([Roman Zakharov proti Rusku](#), č. 47143/06, rozsudek velkého senátu ze dne 4. prosince 2015, § 170–79). U stěžovatele se přístup k uchovávané komunikaci a souvisejícím údajům řídil stejným právním režimem. Už samotná existence právní úpravy proto představovala zásah do výkonu práv stěžovatele podle článku 8 Úmluvy (srov. [Ekimdzhiev a další proti Bulharsku](#), cit. výše, § 383–84). Stran povinnosti Telegramu dešifrovat komunikaci se Soud zaměřil jen na komunikaci prostřednictvím tajných chatů za využití šifrování „end-to-end“. Z dostupných podkladů, včetně vyjádření Telegramu na vnitrostátní úrovni, přitom vyplynulo, že není technicky možné poskytnout úřadům šifrovací klíče spojené s konkrétními uživateli aplikace. Musela by se oslavit šifrovací technologie, což nelze omezit na konkrétní osoby, ale postihlo by to všechny uživatele bez rozdílu.

1. K existenci zásahu a jeho rozsahu

Soud připomněl, že již uchovávání údajů ze soukromého života osoby je zásahem ve smyslu článku 8 Úmluvy. Jejich následné použití nemá na tento závěr vliv. Nicméně při určení, zda informace uchovávané úřady zahrnují některý z aspektů soukromého života, Soud přihlíží ke kontextu, v němž byly informace zaznamenány a uchovávány, povaze záznamů, způsobu, jakým jsou používány a zpracovávány, a výsledkům, které mohou být získány ([S. a Marper proti Spojenému království](#), č. 30562/04 a 30566/04, rozsudek velkého senátu ze dne 4. prosince 2008, § 67).

Podle Soudu uchovávání obsahu komunikace a souvisejících údajů Telegramem zasáhlo do práva stěžovatele na respektování soukromého života a korespondence ([Ekimdzhiev a další proti Bulharsku](#), č. 70078/12, rozsudek ze dne 11. ledna 2022, § 372–373). Není relevantní, zda úřady měly či neměly ke komunikaci a údajům přístup; uchovávání, byť provázené soukromým subjektem, vyžadoval zákon, zásah tedy byl přičitatelný státu. Dále Soud posuzoval, zda je stěžovatel obětí zásahu do práv podle článku 8 Úmluvy jen kvůli existenci předpisů, které úřadům umožňují přístup k informacím, byť neexistoval důkaz, že k tomu u něj došlo. Protože osoby nemohou s jistotou vědět, zda k jejich datům v Telegramu měly úřady přístup, Soud využil stejná kritéria jako u utajeného sledování osob (tamtéž, § 375–376). V

Soud měl tedy za to, že stěžovatel mohl být i tomto ohledu dotčen.

Podle Soudu proto povinnost Telegramu nepřetržitě uchovávat internetovou komunikaci stěžovatele a související údaje a umožnit na vyžádání úřadům přístup k těmto informacím, včetně usnadnění dešifrování, představovala zásah do práv stěžovatele podle článku 8 Úmluvy. Jelikož byly informace uchovávány za účelem umožnit úřadům provádět cílený utajený dohled nad internetovou komunikací, Soud zdůraznil, že uchovávání informací a tajné sledování byly v dané věci úzce propojeny.

2. K oprávněnosti zásahu

Soud opět posuzoval situaci nejen optikou uchovávání osobních údajů stěžovatele, ale zohlednil i judikaturu k tajnému sledování. Připomněl, že zákon musí poskytovat účinné záruky proti riziku zneužití a zásah do práv musí být podle čl. 8 odst. 2 Úmluvy v souladu se zákonem, sledovat legitimní cíl a být nezbytný v demokratické společnosti (tamtéž, § 291–93 a 395). Shledal, že uchovávání komunikace a souvisejících údajů mělo

základ v příslušném zákoně. Zdůraznil také, že technologie značně zvýšily objem komunikace přes internet, čímž narostly i hrozby pro státy a jejich občany, včetně terorismu, obchodu s drogami či s lidmi a sexuálního vykořisťování dětí. Původci mnohých z nich jsou mezinárodní sítě aktérů s přístupem k sofistikovaným technologiím umožňujícím jim nepozorovaně komunikovat. Právní úprava tak sledovala i legitimní cíle ochrany národní bezpečnosti, předcházení nepokojům a trestné činnosti a ochrany práv a svobod druhých. Zbývalo proto posoudit, zda vnitrostátní právo obsahovalo i přiměřené a účinné záruky, aby splňovalo požadavky na kvalitu zákona a nezbytnosti.

i) K uchovávání internetové komunikace a souvisejících komunikačních údajů

V dané věci právní úprava vyžadovala nepřetržitě automatické uchovávání obsahu veškeré internetové komunikace po dobu šesti měsíců a souvisejících údajů po dobu jednoho roku. Dopadala na internetové služby sloužící k přenosu hlasové, textové, vizuální, zvukové, obrazové nebo jiné elektronické komunikace. Týkala se všech uživatelů internetové komunikace, byť u nich neexistovalo důvodné podezření z účasti na trestné činnosti nebo činnosti ohrožující národní bezpečnost, ani jiný důvod se domnívat, že uchovávání může přispět k boji proti závažné trestné činnosti nebo k ochraně národní bezpečnosti. Vztahovala se tedy na obsah

veškeré komunikace a související údaje bez vymezení rozsahu opatření co do územní nebo časové působnosti nebo kategorií osob, u nichž mohou být osobní údaje uchovávány. Zásah tak zde byl mimořádně rozsáhlý a závažný (srov. tamtéž, § 394). Tím spíše musí předpisy poskytovat přiměřené a dostatečné záruky proti zneužití v souvislosti s možným přístupem úřadů.

ii) K možnému přístupu úřadů k uchovávaným informacím pro účely cíleného utajeného sledování

Soud zdůraznil, že umožnění přístupu v konkrétních případech musí doprovázet stejné záruky jako u tajného sledování osob (tamtéž, § 395). Podle předpisů ale úřady neměly povinnost předložit poskytovateli zapsanému v rejstříku soudní povolení před získáním přístupu ke komunikaci osoby. Poskytovatelé museli již po vydání příkazu úřady instalovat zařízení umožňující úřadům přímý přístup k uloženým datům. Úřady tak získaly vzdálený přístup ke všem internetovým komunikacím a souvisejícím údajům. Požadavek předložit soudní povolení ještě před získáním přístupu ke komunikaci osoby je přitom pro Soud důležitou zárukou proti zneužití. Zajišťuje, že ve všech případech utajeného sledování je získáno řádné povolení. Zde to ale právní režim umožňoval úřadům obcházet. Měly tak přímý přístup k internetové komunikaci každého občana a souvisejícím údajům bez předložení soudního povolení. Systém zde tedy byl obzvláště náchylný ke zneužití. Potřeba záruk

proti svévoli a zneužití byla proto mimořádně velká (*Roman Zakharov proti Rusku*, cit. výše, § 269–70).

Nadto vláda potvrdila, že se přístup k internetové komunikaci a souvisejícím údajům řídil stejným právním režimem jako odposlechy mobilní telefonní komunikace. Zde Soud už dříve shledal, že právní úprava nesplňovala požadavek na „kvalitu zákona“, když neposkytovala přiměřené a účinné záruky proti svévoli a riziku zneužití, resp. neumožňovala udržet zásahy na úrovni nezbytné v demokratické společnosti. Zároveň okolnosti, za kterých úřady mohly použít opatření utajeného sledování za účelem odhalování, prevence a vyšetřování trestných činů nebo ochrany národní, vojenské, hospodářské nebo ekologické bezpečnosti, nebyly vymezeny dostatečně jasně. Ve výsledku tak povolovací režimy nemohly zajistit přijetí opatření pouze, je-li to v demokratické společnosti nezbytné. Dohled nesplňoval požadavky na nezávislost a na pravomoci, které by byly dostatečné pro provádění účinné a průběžné kontroly, veřejné kontroly a účinnosti v praxi. Možnost domáhat se účinné nápravy byla dále oslabena tím, že utajený dohled nebyl osobě nikdy

oznámen, ani nebyl zajištěn odpovídající přístup k dokumentům týkajícím se dohledu (tamtéž, § 243–305).

Soud proto konstatoval, že vnitrostátní právo neposkytovalo přiměřené a dostatečné záruky proti zneužití stran umožnění přístupu úřadů k internetové komunikaci a souvisejícím údajům osob.

iii) K požadavku na dešifrování komunikace

Dále se Soud zabýval povinností Telegramu poskytnout úřadům informace nezbytné k dešifrování komunikace. Z odborných podkladů vyplynulo, že šifrování poskytuje silné technické záruky proti neoprávněnému přístupu k obsahu komunikace. Proto je široce využíváno jako prostředek ochrany práva na respektování soukromého života a korespondence online. Technická řešení pro zabezpečení a ochranu soukromí komunikace, včetně šifrování, také přispívají k zajištění výkonu dalších práv, jako je svoboda projevu. Nadto šifrování pomáhá osobám bránit se proti zneužívání informačních technologií, jako jsou hackerské útoky, krádeže identity a osobních údajů, podvody a neoprávněné zveřejňování

důvěrných informací. Uvedené proto musel Soud zohlednit při posuzování opatření oslabující šifrování.

Soud měl za to, že umožnění dešifrování komunikace chráněné šifrováním „end-to-end“, jako je komunikace prostřednictvím „tajných chatů“ Telegramu, by znamenalo oslabení šifrování pro všechny uživatele. Toto opatření údajně nelze omezit na konkrétní osoby, a postihlo by tedy všechny bez rozdílu, včetně osob, které nepředstavují hrozbu. Oslabení by také zřejmě umožnilo provádět běžný, všeobecný a neselektovaný dohled nad osobní elektronickou komunikací. Využít by toho mohly i zločinecké sítě a vážně ohrozit bezpečnost elektronické komunikace všech uživatelů. Soud neopomněl, že šifrování mohou používat i zločinci, což může komplikovat vyšetřování trestných činů (*Yüksel Yalçınkaya proti Turecku*, č. 15669/20, rozsudek velkého senátu ze dne 26. září 2023, § 312). Na druhou stranu podle Europolu, Agentury EU pro kybernetickou bezpečnost a Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva existují alternativní řešení dešifrování bez oslabení ochranných mechanismů, a to jak prostředky práva, tak i prostřednictvím neustálého technického vývoje.

Podle Soudu tedy povinnost dotčených provozovatelů dešifrovat „end-to-end“ komunikaci vedla k oslabení šifrovacího mechanismu pro všechny uživatele, a nebyla proto přiměřená sledovaným legitimním cílům.

iv) *Závěr*

Vzhledem k výše uvedenému Soud konstatoval, že předpisy uloženou povinnost uchovávat veškerou internetovou komunikaci všech uživatelů, přímý přístup úřadů k uchovávaným datům bez odpovídajících záruk proti zneužití a požadavek na dešifrování „end-to-end“ komunikace, nelze považovat za nezbytné v demokratické společnosti. V rozsahu, v němž právní úprava umožňuje úřadům všeobecný přístup k obsahu elektronických komunikací bez dostatečných záruk, narušuje samotnou podstatu práva na respektování soukromého života. Stát zde překročil jakýkoli přijatelný prostor pro uvážení.

Soud proto rozhodl, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudce Serghides se v částečně nesouhlasném stanovisku ohradil proti závěru, že nebylo nutné zkoumat stížnost ve vztahu k článku 13 Úmluvy a že konstatování porušení Úmluvy představuje dostatečné spravedlivé zadostiučinění za případnou nemajetkovou újmu utrpěnou stěžovatelem. Měl za to, že stěžovateli měla být přiznána peněžitá náhrada; zároveň Soud nemůže stěžovateli poskytnout účinnou ochranu, pokud se stížností nezabýval z hlediska článku 13 Úmluvy.

Rozsudek ze dne 23. ledna 2024 ve věcech č. 71555/12 a 48256/13 – O. G. a ostatní proti Řecku

Senát třetí sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že nuceným odběrem krve u žen podezřelých z prostituce a následným zveřejněním identity a fotografií u těch z nich, u nichž krevní testy potvrdily přítomnost viru HIV, došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelkami je jedenáct řeckých občanek narozených mezi lety 1976 a 1986. V rámci policejních operací, uskutečněných na jaře roku 2012, bylo deset z nich převezeno na policejní stanici s podezřením, že se dopustily trestného činu provozování prostituce bez povolení a zvláštního zdravotního průkazu vyžadovaného vnitrostátním zákonem. V rámci zadržení byly podrobeny kontrole totožnosti, nucenému lékařskému vyšetření na pohlavně přenosné choroby a krevním testům, jejichž výsledky potvrdily, že jsou všechny zadržené stěžovatelky HIV pozitivní.

Proti těmto stěžovatelkám bylo následně zahájeno trestní řízení pro pokus těžkého ublížení na zdraví spolu s přečinem prostého ublížení na zdraví. V souvislosti s trestním řízením přikázal státní zástupce, na základě vnitrostátního zákona, zveřejnění fotografií a jmen stěžovatelek spolu s důvodem pro jejich trestní stíhání a s údajem, že se jedná o HIV pozitivní osoby. Tyto informace byly uveřejněny na internetové stránce policie spolu s výzvou, aby se osoby, které měly s těmito ženami sexuální styk, podrobily lékařskému vyšetření. Publikované údaje se následně staly předmětem značné mediální pozornosti.

V důsledku toho se jedenáctá stěžovatelka, která byla sestrou jedné ze zadržených stěžovatelek, dozvěděla, že se její jméno objevuje mezi HIV pozitivními prostitutkami namísto její sestry. Sama však s policejními operacemi ani krevními testy neměla spojitost.

Zadržené stěžovatelky napadly jednání policistů a lékařů u vnitrostátních orgánů, kde namítaly absenci souhlasu k odběru krve. Současně poukázaly na abstinční příznaky, které řada z nich při zadržení

vykazovala, a pro které, dle jejich názoru, platný souhlas ani udělit nemohly. Dále všechny stěžovatelky rozporovaly zveřejnění citlivých osobních a zdravotních dat. Ani v jednom z těchto řízení neuspěly, s výjimkou jedenašesté stěžovatelky, která se domohla toho, aby bylo v rámci zveřejněných informací její jméno nahrazeno jménem její sestry. Trestní řízení vůči stěžovatelkám později skončilo zastavením stíhání z důvodu úmrtí některých z nich a zproštěním obžaloby u ostatních.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K VYŠKRTNUTÍ STĚŽOVATELEK

Soud rozhodl o vyškrtnutí pěti stěžovatelek, z nichž čtyři zemřely a jedna nekomunikovala se svými zástupci, a neshledával tak u ní přetrvávající zájem ve stížnosti pokračovat. U páté zemřelé stěžovatelky využili příbuzní možnost ve stížnosti pokračovat, a stížnost tedy byla posuzována ve vztahu k šesti z původních jedenácti stěžovatelek.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY VE VZTAHU KE KREVNÍM TESTŮM

Stěžovatelky zadržené v rámci policejních operací namítaly, že nucenými krevními testy došlo k porušení zájmu mučení a nelidského či ponižujícího zacházení podle článku 3 Úmluvy a práva na soukromý život chráněného článkem 8 Úmluvy. Soud se rozhodl věc

posoudit výlučně podle článku 8. Ve vztahu k jedné stěžovatelce pak stížnost odmítl jako nepřijatelnou pro nedodržení lhůty pro podání stížnosti k Soudu a vůči dvěma stěžovatelkám pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy. Porušení článku 8 Úmluvy v souvislosti s krevními testy tak Soud posuzoval pouze ve vztahu ke dvěma stěžovatelkám.

a) Obecné zásady

Soud s poukazem na svou dosavadní judikaturu připomněl, že lékařský zásah bez předchozího svobodného a informovaného souhlasu představuje zásah do práva na respektování soukromého života ve smyslu článku 8 Úmluvy (*G. H. proti Německu*, č. 54041/14, rozhodnutí ze dne 9. června, § 22), a to včetně odebrání vzorků slin či krve (*Schmidt proti Německu*, č. 32352/02, rozhodnutí ze dne 5. ledna 2006). Takový zásah lze ospravedlnit jen tehdy, dostojí-li požadavku zákonnosti, legitimacy a nezbytnosti v demokratické společnosti (*Peruzzo a Martens proti Německu*, č. 7841/08 a 57900/12, rozhodnutí ze dne 4. června 2013, § 34). Požadovaná úroveň podrobnosti vnitrostátní legislativy přitom závisí ve velké míře na obsahu příslušného právního nástroje, oblasti, kterou má pokrývat, a počtu a postavení těch, jichž se týká (*Hasan a Tchaouch proti Bulharsku*, č. 30985/96, rozsudek velkého senátu ze dne 26. října 2000, § 84).

Soud také zdůraznil, že článek 8 Úmluvy nezumožňuje nucené lékařské zákroky, jsou-li motivovány shromážděním důkazů o trestné činnosti dotčených osob. Proto ani takový zásah do tělesné integrity, jakým je nucený odběr slin či krve, nemusí ze své podstaty znamenat porušení článku 8 (*Jalloh proti Německu*, č. 54810/00, rozsudek velkého senátu ze dne 11. července 2006, § 70).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Dle Soudu představovalo provedení krevních testů bez souhlasu stěžovatelek zásah do jejich práva na respektování soukromého života ve smyslu článku 8 Úmluvy.

Při posuzování, zda k napadenému jednání došlo na základě zákona, se Soud neztotožnil s tvrzením vlády, dle kterého byl předmětný zásah založen na kombinaci různých vnitrostátních ustanovení. Poukázal na to, že zmíněná ustanovení sice ukládají osobám provozujícím sexuální služby povinnost podrobit se testování na některé nemoci včetně HIV, ale nestanovují žádný postup pro takové vyšetření, ani nespécifikují, jakou roli v rámci něj mají policejní a soudní orgány.

Přestože zásah mohl sledovat shromáždění důkazů o zapojení stěžovatelek do trestné činnosti, chyběl zde příkaz státního zástupce, který vnitrostátní právo vyžaduje pro provádění vyšetřovacích úkonů v přípravném řízení. Vláda se současně nedovolávala bezprostředně hrozícího nebezpečí, které by podle vnitrostátního práva jedině legitimovalo provádění takových úkonů bez příkazu, a Soud nadto zpochybnil, že by v tomto případě takové nebezpečí existovalo.

Namítanému zásahu tedy nepředcházela žádná analýza ani odkaz na relevantní právní ustanovení; navíc nebyl proveden dle žádného předepsaného postupu. Tím se projednávaný případ liší od výše citovaných věcí *Jalloh proti Německu* nebo *Schmidt proti Německu*, ve kterých byly sporné lékařské zákroky nařízeny na základě zákona a v souladu s předepsaným postupem.

Vzhledem k uvedenému Soud shledal, že předmětný zásah nesplňuje podmínku zákonnosti ve smyslu čl. 8 odst. 2 Úmluvy, neboť vnitrostátní ustanovení nebyla předvídatelná, pokud jde o jejich účinky. K porušení

článku 8 Úmluvy tak došlo ve vztahu k oběma stěžovatelkám.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY VE VZTAHU KE ZVEŘEJNĚNÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Všech šest stěžovatelek dále namítalo porušení článku 8 Úmluvy v důsledku příkazu státního zástupce zveřejnit jejich vysoce citlivé osobní informace. U jedné z nich Soud shledal nedodržení lhůty pro podání stížnosti k Soudu. U druhé, která byla sestrou zadržené stěžovatelky, Soud konstatoval nepřijatelnost z důvodu ztráty postavení oběti ve smyslu článku 34 Úmluvy, neboť řecké orgány uznaly, alespoň do podstaty, a poté napravily porušení Úmluvy. Námitku na poli článku 8 Úmluvy ve vztahu ke zveřejnění osobních údajů tak Soud posuzoval ve vztahu k čtyřem stěžovatelkám.

Mezi účastníky řízení nebylo sporu o tom, že zveřejnění osobních údajů stěžovatelek představovalo zásah do jejich práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy. Soud se tak omezil na posouzení, zda byl zásah oprávněný podle druhého odstavce tohoto ustanovení.

Soud shledal, že předmětný zásah měl základ ve vnitrostátním právním řádu, který rovněž dostal požadavku předvídatelnosti. Sporné nebylo ani, že opatření, která mohla přispět k odhalení podobných činů spáchaných stěžovatelkami a podnítit jejich klienty k HIV testování,

sledovala cíl ochrany práv a svobod jiných. Zbývalo proto posoudit, zda byl zásah přiměřený sledovanému cíli a zda důvody uvedené vnitrostátními orgány byly relevantní a dostatečné.

Soud připomněl, že ve věci *Margari proti Řecku* (č. 36705/16, rozsudek ze dne 20. června 2023), která se rovněž týkala zveřejnění fotografie a osobních dat stěžovatelky po zahájení trestního stíhání proti ní, bylo konstatováno porušení článku 8 Úmluvy, a to zejména z důvodu, že stěžovatelka nebyla o tomto opatření nijak informována a nemohla se uveřejnění bránit před ním ani po něm. S ohledem na skutečnost, že v projednávané věci se nadto jedná o zdravotní údaje, které jsou svou povahou mimořádně citlivé, neshledal Soud důvod odchýlit se od závěru vysloveného v citovaném rozsudku.

Soud zdůraznil, že státní zástupce se nesnažil nalézt jiná opatření, která by představovala pro stěžovatelky méně citelný zásah, ani nezkoumal konkrétní situace stěžovatelek a neposuzoval dopad, který na ně předmětné opatření mohlo mít. Zejména se nezabýval tím, zda by k dosažení sledovaného cíle nepostačovalo zveřejnit pouze v dotčené lokalitě obecné oznámení o tom, že došlo k zatčení HIV pozitivních prostitutek. Pokud šlo daným orgánům o ochranu veřejného zdraví, a to především ve vztahu k osobám, které měly se stěžovatelkami sexuální styk, nic dle Soudu nenasvědčuje

tomu, že by výše uvedený postup tohoto cíle nedosáhl, přičemž by zároveň měl na soukromý život stěžovatelek mnohem menší dopad. Stěžovatelky navíc neměly možnost být slyšeny státním zástupce předtím, než tento vydal příkaz ke zveřejnění jejich osobních údajů, ani nemohly tento příkaz napadnout u nadřízeného státního zástupce.

Předestřené úvahy Soud považoval za obzvláště významné v případě, kdy se jedná o HIV status stěžovatelek, jehož zveřejnění je způsobil dramaticky ovlivnit jejich soukromý a rodinný život, stejně jako jejich sociální a profesní postavení, a vystavit je opovržení a ostrakizaci (*Z. proti Finsku*, č. 22009/93, rozsudek ze dne 25. února 1997, § 96).

Soud vzhledem k uvedenému dospěl k závěru, že příkaz státního zástupce nebyl dostatečně odůvodněný a byl nepřiměřený sledovaným legitimním cílům. Ve vztahu ke čtyřem stěžovatelkám tudíž došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudci Pastor Vilanova, Grozev a Ktistakis ve svém částečně nesouhlasném stanovisku uvedli, že námitka týkající se zveřejnění osobních údajů neměla být u jedné ze stěžovatelek odmítnuta jako nepřijatelná pro nedodržení lhůty pro podání stížnosti k Soudu. Namítaný zásah u ní totiž trval od vydání příkazu státního zástupce ke zveřejnění jejich osobních údajů v květnu 2012 až do vydání nového příkazu v květnu 2014, který toto zveřejnění zakázal. Jednalo se tedy ve smyslu judikatury Soudu o „trvajícím stav“ (*Posti a Rahko proti Finsku*, č. 27824/95, rozsudek ze dne 24. září 2002, § 39–40), a proto je potřeba začátek lhůty pro podání stížnosti k Soudu počítat nikoli od vydání prvního příkazu v květnu 2012, ale až od vydání druhého příkazu v květnu 2014.

Právo na informace

Rozsudek ze dne 21. března 2024 ve věci č. 10103/20 – Sieć Obywatelska Watchdog Polska proti Polsku

Senát první sekce Soudu šesti hlasy proti jednomu shledal, že došlo k porušení svobody přijímat informace podle článku 10 Úmluvy v důsledku odmítnutí žádosti stěžovatelky, nevládní organizace, o poskytnutí diářů dvou soudců ústavního soudu, u nichž existovalo podezření, že se sešli s osobou, jejíž případ ústavní soud projednával. Část stížnosti, v níž stěžovatelka brojila proti odmítnutí poskytnout záznamy o vstupu osob do budovy ústavního soudu, byla prohlášena za neslučitelnou *ratione materiae* s Úmluvou, jelikož ta nezaručuje právo na přístup k informacím, kterými orgány nedisponují.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelkou byla nevládní organizace, jejímž předmětem činnosti je zvyšování transparentnosti o činnosti veřejné správy a justice, jakož i šíření povědomí o dobré správě věcí veřejných. V červenci 2017 podala stěžovatelka u ústavního soudu žádost o informace, kterou se domáhala poskytnutí diářů předsedkyně a místopředsedy tohoto soudu a dále záznamů ohledně

jednotlivce na přístup k nim. Právo na přístup k informacím a jemu odpovídající pozitivní závazek státu informace poskytnout lze z článku 10 Úmluvy dovodit jen ve dvou specifických případech: 1. byla-li tato povinnost vyslovena v konečném vnitrostátním rozhodnutí nebo 2. představuje-li poskytnutí informace nutný předpoklad pro výkon práva jednotlivce na svobodu projevu.

V projednávané věci šlo o druhou situaci. V takových případech je však vždy třeba vycházet z konkrétních okolností a zohlednit: a) účel žádosti o informace, b) povahu vyžadované informace, c) postavení stěžovatele, a d) zda je informace bez dalšího „přichystaná a dostupná“ (*Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, č. 18030/11, rozsudek velkého senátu ze dne 8. listopadu 2016, 149–170).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

1. Deník schůzek

Úkolem Soudu není, aby se vyjadřoval k tomu, zda mají být diáře soudců pro účely vnitrostátního práva považovány za veřejné dokumenty. Státy mají v tomto

vstupu všech osob do soudní budovy v požadovaném období. Učinila tak v reakci na mediální spekulace o údajných schůzkách těchto soudců se stíhaným ministerským úředníkem, o jehož věci měl ústavní soud rozhodovat. Ústavní soud odmítl zpřístupnit požadované informace s odůvodněním, že diáře nejsou úředními dokumenty ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím. A dále uvedl, že nevede evidenci osob vstupujících do budovy, a proto ani tyto informace nelze poskytnout. Vnitrostátní soudy se s touto argumentací ztotožnily a rozhodly, že diáře soudců ani kniha návštěv nejsou veřejnými dokumenty, které by povinné subjekty byly na základě zákona povinny zpřístupnit, a to mimo jiné z toho důvodu, že právní řád nestanoví povinnost takové dokumenty pořizovat. Navíc běžně obsahují informace o třetích osobách nemajících nic společného s výkonem soudnictví.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Stěžovatelka tvrdila, že odmítnutí zpřístupnit požadované informace porušilo její právo na přístup k informacím ve smyslu článku 10 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Za určitých okolností může „svoboda přijímat informace“ podle článku 10 Úmluvy zahrnovat i právo

ohledu široký prostor pro uvážení. Nicméně za specifických okolností projednávané věci, zejména s ohledem na podezření, že se dotyční soudci osobně sešli s jedincem, jehož případ ústavní soud aktuálně projednával, existoval silný veřejný zájem na jejich uveřejnění. Vnitrostátní rozhodnutí, která diáře kvalifikovala jako soukromé listiny nepodléhající zákonu o svobodném přístupu k informacím, tento zvláštní politický kontext případu pominula. Při podání žádosti stěžovatelka vystupovala z pozice hlídacího psa demokracie, jelikož sledovaným účelem bylo ověřit podezření, že se dotyční soudci mohli sejít s ministerským úředníkem, jehož případ ústavní soud právě projednával. Tato informace přitom byla připravená a dostupná. Článek 10 Úmluvy je tedy na požadované informace *ratione materiae* použitelný.

Soud v dalším kroku zkoumal, zda bylo omezení práva stěžovatelky přijímat informace v souladu s druhým odstavcem článku 10 Úmluvy. Odmítnutí žádosti mělo oporu ve vnitrostátním právu. Vnitrostátní orgány ovšem nepředložily žádné argumenty stran cíle, který mělo odepření informací sledovat, ani přiměřenosti

tohoto opatření z hlediska takto deklarovaného cíle. Obecně platí, že přístup k určitým informacím může být omezen z důvodu ochrany národní bezpečnosti, včetně ochrany státního tajemství, nebo s ohledem na práva a svobody jiných, soukromý život nevyjímaje. Vnitrostátní orgány však na žádný z těchto důvodů nepoukázaly, což Soud stačilo, aby konstatoval, že k porušení článku 10 Úmluvy došlo.

2. Záznamy o vstupu do budovy

Podle informací, které stěžovatelka v odpovědi na svou žádost obdržela, ústavní soud nevedl žádné záznamy o osobách vstupujících do budovy. Povinnost takové evidence nevyplývala ani z vnitrostátního práva. Za situace, kdy stěžovatelka nepředložila nic, co by nasvědčovalo na existenci takového záznamu, nezbylo Soud rozhodnout, že se žádost týkala informace, která nebyla připravená a dostupná. V tomto rozsahu stížnost prohlásil za neslučitelnou *ratione materiae* s článkem 10 Úmluvy.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Polský soudce se ve svém nesouhlasném stanovisku vyjádřil kriticky k existující judikatuře Soudu, která v této oblasti přiznává zvláštní význam a postavení novinářům a nevládním organizacím.

Nové stížnosti a oznámení proti České republice

Druhé čtvrtletí se neslo ve znamení bohaté nadílky nových stížností. Evropský soud pro lidská práva jich české vládě zaslal k vyjádření rovnou čtrnáct. První stížnost (*Jaklová a ostatní*) se týká řízení o odškodnění proti nemocnici, v níž byl dobrovolně hospitalizován příbuzný stěžovatelů. Ten znenadání, spoře oděn, opustil během zimního období lůžkové oddělení nemocnice, načez byl s odstupem několika dní nalezen bez známek života. V další věci (*Tůma*) stěžovatel, otec, rozporuje svěřením dcery do péče její babičky, ačkoli byl sám připraven se o ni postarat. V pěti spojených stížnostech (*Černý, Čapčuch, Kočí, Lichnovský a Medňanská*) brojí obhájcí proti založení elektronické komunikace s klientem do trestního spisu bez hodnocení, zda a v jakém rozsahu byla skutečně relevantní. Jedna stížnost (*Ktistakis*) se týká uznání a výkonu rozhodnutí o navrácení dítěte podle Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí. Stěžovatel, otec, se u českých soudů marně domáhal navrácení dítěte, se kterým matka odcestovala ze Spojeného království do České republiky. V neposlední řadě šest stížností (*Bys-třická, Číž a Lindovská, Mráz, Growth Gym s.r.o., Štěrbová*

a *Mullis*) se týká krizových opatření vlády přijatých během nouzového stavu ve snaze zabránit či zmírnit šíření onemocnění SARS-CoV-2. Stěžovatelé tvrdí, že těmito opatřeními byla porušena jejich různorodá práva a svobody, zejména právo na vzdělání, na svobodu pohybu, na rodinný život, spravedlivý proces a účinné opravné prostředky a na ochranu majetku.

Nad rámec stížností proti České republice se vláda rozhodla intervenovat i ve stížnosti proti Litvě, postoupené velkému senátu, která se týká zneužívání migrace ze strany Běloruska jako prostředku vedení hybridní války s cílem destabilizovat evropský region.

Ze strany Evropského výboru pro sociální práva ani lidskoprávních výborů OSN neobdržela vláda žádné nové kolektivní stížnosti, resp. oznámení.

Zdravotnictví

Jaklová a ostatní proti České republice (č. 38342/23) – řízení o odškodnění za úmrtí pacienta po náhlém odchodu z nemocnice

Stížnost se týká úmrtí příbuzného stěžovatelů, který byl na přelomu listopadu a prosince 2009 dobrovolně hospitalizován na neurologickém oddělení. Po několika dnech z nemocnice v ranních hodinách náhle odešel a všechny své osobní věci nechal na pokoji. Personál nemocnice téhož dne odpoledne nahlásil zmizení pacienta policii. Následně po něm pátrala policie i jeho rodina. Po jedenácti dnech bylo tělo pacienta nalezeno na odlehlém a špatně přístupném místě poblíž areálu nemocnice. Jako příčina smrti bylo stanoveno podchlazení a vyčerpání organismu. Stěžovatelé podali vůči nemocnici občanskoprávní žalobu o náhradu škody za usmrcení. Tvrdili, že personál nemocnice neměl ponechat pacienta bez dozoru, jelikož tento jevil známky

duševní poruchy. Prvostupňový i odvolací soud nejprve žalobě vyhověly, ale jejich rozsudky byly zrušeny Nejvyšším soudem. Ten uvedl, že prevenční povinnost provádějící poskytování léčby při dobrovolné hospitalizaci se vztahuje k jejímu řádnému zajištění, nikoli k doзору nad tím, nakolik se jí dotýčný rozhodne podřídit. Permanentní sledování všech pacientů zdravotnickým personálem by přitom mohlo paralyzovat chod oddělení a zabránit náležitému poskytování léčebné péče. Jinak je dle Nejvyššího soudu nutné nahlížet na situaci u pacienta jevícího známky duševní poruchy, avšak v projednávané věci soudy nižších stupňů neshledaly, že personál mohl takovou poruchu u příbuzného stěžovatelů v rozhodné době detekovat. Žaloba stěžovatelů byla posléze zamítnuta.

Stěžovatelé namítají porušení práva na život podle článku 2 Úmluvy a práva na účinný prostředek nápravy podle článku 13 Úmluvy.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázek, které Soud vládě položil, jsou k dispozici [zde](#).

Rodinný život

Tůma (č. 1422/24) – svěření dítěte do péče babičky

Stížnost se týká aplikace § 953 občanského zákoníku – svěření dítěte do péče jiné osoby. Stěžovatel je otcem nezletilé dcery, která byla po rozvodu manželství svěřena do péče matky. Po smrti matky byl stěžovatel připraven převzít péči o nezletilou, ale narazil na odpor babičky dítěte z matčiny strany. Okresní soud svěřil nezletilou do péče stěžovatele, avšak odvolací soud zejména na základě výpovědi nezletilé ve věku 13 let, která si přála zůstat v péči babičky, změnil rozsudek okresního soudu a svěřil nezletilou do péče babičky.

Stěžovatel namítá porušení práva na respektování soukromého a rodinného života dle článku 8 Úmluvy, jelikož nebyl důvod nesvěřit mu nezletilou do péče. Nadto odvolací soud založil své rozhodnutí výhradně na názoru nezletilé.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázek, které Soud vládě položil, je k dispozici [zde](#).

Ktistakis (č. 22245/22) – uznání a výkon cizozemského rozhodnutí o navrácení dítěte do Spojeného království

Stížnost podal otec, který se u českých soudů domáhal navrácení svého dítěte, se kterým matka odcestovala do České republiky. Opíral se přitom o příkazy soudu Spojeného království vydané podle nařízení Brusel II bis, podle kterých má dítě bydliště ve Spojeném království a mělo tam být navrženo.

Stěžovatel v roce 2014 zahájil návratové řízení podle Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, ve kterém mu obecné soudy nevyhověly. Ústavní soud tato rozhodnutí zrušil a konstatoval, že rozhodnutí soudů Spojeného království vytvořila překážku věci rozhodnuté a měla být vnitrostátními soudy uznána. Návratové řízení bylo proto následně počátkem roku 2016 zastaveno a stěžovatel byl odkázán na řízení o výkonu cizozemského rozhodnutí. V rámci tohoto řízení bylo matce nařízeno, aby se rozhodnutím Spojeného království podřídila, což ani přes uloženou pokutu neučinila. V roce 2019 bylo řízení zastaveno, jelikož návrat nezletilého do Spojeného království by byl v rozporu s jeho nejlepším zájmem. Ústavní soud toto rozhodnutí zrušil. Uvedl, že obecné soudy nesprávně vyložily jeho dřívější nález.

Rozhodnutí soudu Spojeného království se povahou spíše blížila předběžným opatřením, která mohou být vykonatelná jediné postupem podle článku 28 nařízení Brusel II bis. Řízení o výkonu rozhodnutí bylo proto následně v roce 2020 zastaveno, jelikož rozhodnutí, jejichž výkonu se stěžovatel domáhal, nebyla na našem území uznána ani prohlášena za vykonatelná.

Stěžovatel namítá porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 a práva na respektování rodinného života podle článku 8 Úmluvy, jelikož vnitrostátní soudy nerespektovaly první rozhodnutí Ústavního soudu a opakovaná pochybení vedla k průtahům v řízení, což mělo negativní dopad na jeho vztah s dítětem.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázek, které Soud vládě položil, je k dispozici [zde](#).

Důvěrnost komunikace mezi advokáty a klientem

Černý (č. 37514/20), Čapčuch (č. 37525/20), Kočí (č. 37533/20), Lichnovský (č. 37546/20) a Medňanská (č. 37555/20) – založení elektronické komunikace s klientem do trestního spisu

Stěžovatelé byli obhájci klienta, proti kterému orgány činné v trestním řízení vedly dvě trestní řízení; jednak kvůli kráčení daně a účasti na organizované zločinecké skupině, jednak pro pokus ovlivnit svědky a zdiskreditovat policisty, kteří se podíleli na vyšetřování původního trestného činu. Věc se týká zařazení e-mailové komunikace mezi stěžovateli a jejich klientem související s první trestní věcí, která byla zajištěna policií při domovní

prohlídce klienta a vyřata z jeho elektronických zařízení, do spisu v druhé trestní věci. Stěžovatelé i jejich klient se proti zařazení komunikace ze strany trestního soudu ohradili a domáhali se neúspěšně nápravy před různými vnitrostátními orgány, včetně Ústavního soudu. Podle stěžovatelů jim přitom Ústavní soud nepředložil k vyjádření stanovisko České advokátní komory (ČAK), která se k věci vyjádřila z pozice vedlejšího účastníka.

Stěžovatelé namítají jednak porušení zásada kontradiktornosti řízení podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jelikož neměli k dispozici vyjádření ČAK, jednak porušení práva na respektování privilegované korespondence podle článku 8 Úmluvy kvůli zařazení jejich e-mailové komunikace s klientem do trestního spisu.

Stručné shrnutí stížností a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici [zde](#).

Pandemie SARS-CoV-2

***Bystřická (č. 40764/21),
Číž a Lindovská (č. 1557/22),
Mullis (č. 16273/22),
Growth Gym s.r.o. (č. 32396/22),
Mráz (č. 12083/22) a Štěrbová
(č. 16517/20) – omezení práv
a svobod krizovými opatřeními
vlády během pandemie***

Stížnosti se týkají různých krizových opatření vlády vydaných během nouzového stavu, který vláda vyhlásila a prodlužovala kvůli šíření pandemie viru SARS-CoV-2. Těmito opatřeními byla v různých obdobích omezena práva stěžovatelů, zejména právo na vzdělání chráněné v článku 2 Protokolu č. 1 k Úmluvě v důsledku uzavření škol a přechodu na distanční výuku, pozastavení činnosti školních družin a zájmových kroužků pro děti (Bystřická, Číž, Lindovská a Mullis), právo na svobodu pohybu dle článku 2 Protokolu č. 4 k Úmluvě, ať už jde o omezení pohybu jako prvotní reakci na šíření do té doby nepříliš známého viru (Štěrbová), nebo o pozdější zákaz překračování hranic okresů (Mráz). V jedné stížnosti je namítáno rovněž porušení práva na ochranu majetku podle článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě

v důsledku uzavření sportovišť, zde konkrétně posilovny, a pozdější regulace maximálního souběžného počtu návštěvníků těchto zařízení (Growth Gym s.r.o.).

Ve stížnostech je dále namítáno, že stěžovatelům byl odepřen přístup k soudní ochraně práv podle článku 6 Úmluvy a že neměli k dispozici účinné opravné prostředky ve smyslu článku 13 Úmluvy. Někteří stěžovatelé se domáhali ochrany žalobou proti nezákonnému zásahu před správními soudy. Ty dospěly k závěru, že nemají pravomoc k přezkumu krizových opatření vlády, protože jsou materiálně nazíráno právními předpisy, k jejichž přezkumu a rušení je oprávněn jedině Ústavní soud. Ve správním soudnictví jsou přezkoumatelné jen akty aplikace práva přijaté na základě krizových opatření vlády. Taková individualizovaná opatření však vůči stěžovatelům přijata nebyla. Stěžovatelé přitom namítají, že v jejich situaci mnohdy ani dost dobře být přijata nemohla. Stížnosti tak vyvolávají obecnější otázku účinnosti soudní kontroly normotvorby výkonné moci v nouzových stavech.

Stručné shrnutí stížností a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici pod těmito odkazy: *Bystřická, Číž a Lindovská (č. 40764/21 a 1557/22), Mullis (č. 16273/22), Growth Gym s.r.o. a Mráz (č. 32396/22 a 12083/22) a Štěrbová (č. 16517/20)*.

Intervence proti třetímu státu

***C.O.C.G. a ostatní proti Litvě (17764/22)
– instrumentalizovaná migrace a
„pushbacky“ na pozemních hranicích***

Případ se týká čtyř kubánských státních příslušníků, kteří se opakovaně snažili během jarních měsíců roku 2022 překročit bělorusko-litevské hranice a v Litvě požádat o mezinárodní ochranu. Tvrdí, že je při každém pokusu o překročení hranic litevská pohraniční stráž pod pohrůžkou použití zbraně zatlačila zpět na běloruské území, aniž by jim poskytla možnost podat žádost

o azyl. Stěžovatelům se nakonec povedlo na území Litvy dostat, přičemž dne 13. dubna 2022 byli zadrženi a následně požádali o azyl. V řízení před ESLP namítají porušení článku 2 (právo na život) a 3 Úmluvy (zákaz mučení) a článku 4 Protokolu č. 4 k Úmluvě (zákaz hromadného vyhoštění) z důvodu jejich násilného navrácení na území Běloruska, které není třetí bezpečnou zemí. Namítají rovněž porušení článku 5 Úmluvy ve vztahu k jejich zajištění, jakož i článku 13 a článku 34 Úmluvy, pro absenci vnitrostátních prostředků nápravy a nerespektování předběžného opatření ze strany ESLP.

Uvedená stížnost je jednou z celkem tří věcí (vedle věci *C.O.C.G. a ostatní proti Litvě* rovněž stížnost *R. A. a ostatní proti Polsku*, č. 42120/21, a stížnost *H. M. M. a ostatní proti Lotyšsku*, č. 42165/21), které byly v kontextu instrumentalizované migrace postoupeny k rozhodnutí velkému senátu Soudu. K té má docházet ze strany Běloruska a Ruska na vnějších hranicích několika států Evropské unie, včetně Litvy, Polska nebo Lotyšska. Soud se v těchto věcech bude muset poprvé vyjádřit k otázkám jurisdikce států a uplatňování zásady non-refoulement na pozemních hranicích států v kontextu hybridní války vedené ze strany Běloruska a Ruska, které skrze instrumentalizovanou migraci ohrožují bezpečnost nejen jich, ale i dalších smluvních států. Soudu

bylo oznámeno dalších více než 30 stížností týkající se situace na hranicích s Běloruskem.

Velký senát Soudu

Ve druhém čtvrtletí roku 2024 přijal velký senát jeden rozsudek a dvě rozhodnutí v tzv. klimatických kauzách: o věcech Duarte Agostinho a ostatní proti Portugalsku a dalším 32 státům a Verein KlimaSeniorinnen Schweiz a ostatní proti Švýcarsku se více dočtete v závěrečné kapitole; zbývajícím případem byla věc Carême proti Francii. Dále přijal velký senát rovněž rozsudek ve věci Nealon a Hallam proti Spojenému království, který také zmiňujeme v závěrečném slovu. Posledním rozsudkem velkého senátu přijatým ve sledovaném období byla věc Ukrajina proti Rusku (re Krym).

Ochrana klimatu

Carême proti Francii (č. 7189/21)

Stížnost podal bývalý starosta jedné z francouzských obcí, který tvrdil, že Francie nepřijímá náležitá opatření na zabránění klimatické změně. Namítal porušení článků 2 a 8 Úmluvy. Věc byla přidělena senátu, který v květnu 2022 rozhodl o vzdání se jurisdikce ve prospěch velkého senátu. Ten stížnost odmítl pro

jurisdikci nad územím Krymu, kde se dopouští masového porušování lidských práv, včetně nezákonného omezování osobní svobody, špatného zacházení, stíhání a odsouzení za proukrajinské postoje, nucených zmizení, svévolných domovních prohlídek, potlačování neruských médií, zákazu veřejných shromáždění na podporu Ukrajiny, vyvlastňování bez náhrady, eliminaci ukrajinského jazyka v školách a omezování svobody pohybu mezi Krymem a zbytkem Ukrajiny. Věc byla přidělena senátu, který v květnu 2018 rozhodl o vzdání se jurisdikce ve prospěch velkého senátu. Ten shledal, že žalovaný stát je odpovědný za systematické porušování lidských práv („administrativní praxi“) na Krymu, a konkrétně konstatoval porušení článků 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14 a 18 Úmluvy, jakož i článku 1 Protokolu č. 1, článku 2 Protokolu č. 1 a článku 2 Protokolu č. 4.

neexistenci postavení oběti ve smyslu článku 34 Úmluvy. Poukázal na to, že stěžovatel již několik let nežije ve Francii a nemá s touto zemí ani žádné relevantní propojení nad rámec toho, že tam žije jeho bratr. Prakticky každý může mít legitimní důvody k tomu, aby cítil určitou formu úzkosti v souvislosti s negativními dopady klimatické změny v budoucnu. Opačný závěr Soudu v této věci by tedy vedl k tomu, že by bylo problematické rozlišit stížnosti spadající pod actio popularis, které Úmluva neumožňuje, od situací, kdy existuje naléhavá potřeba zajistit jednotlivci individuální ochranu před újmou způsobenou dopady klimatické změny na výkon jeho lidských práv.

Mezinárodní agrese

Ukrajina proti Rusku (re Krym) (č. 20958/14 a 38334/18)

Ukrajina v mezistátní stížnosti proti Rusku uvedla, že od února 2014 Ruská federace vykonává extraterritoriální

Nově se do okruhu stížností, jimiž se bude zabývat velký senát, dostaly tři případy: v prvním z nich kolegium pěti soudců vyhovělo žádosti vlády o postoupení věci velkému senátu, zatímco ve zbylých dvou případech se senát vzdal pravomoci ve prospěch velkého senátu.

Svoboda projevu

Danilet proti Rumunsku (č. 16915/21)

Stížnost podal soudce, který ve svých stavech na Facebooku kritizoval politické vlivy na fungování soudnictví a plánované reformy justice v Rumunsku. Za to mu byl uložen disciplinární trest spočívající ve snížení platu. Senát čtvrté sekce Soudu v rozsudku ze dne 20. února 2024 poměrem čtyř hlasů proti třem shledal porušení svobody projevu zaručené článkem 10 Úmluvy. Konstatoval, že v dané věci nedošlo k náležitému poměrování dotčených zájmů a uložený trest může mít odrazující účinek i vůči ostatním soudcům ve vztahu k účasti na debatě o záležitostech veřejného zájmu.

Věc byla velkému senátu postoupena na žádost vlády v červnu 2024. Tisková zpráva o postoupení věci je k dispozici [zde](#).

Cizinecké právo

C. O. C. G. a ostatní proti Litvě (č. 17764/22)

Stížnost podali čtyři občané Kuby, kteří se v březnu a dubnu 2022 opakovaně pokusili pěšky proniknout na území Litvy přes hranice s Běloruskem. Stěžovatelé tvrdí, že po každém pokusu je litevská pohraniční stráž násilím vytlačila zpět na běloruské území. Nakonec se jim podařilo vstoupit do Litvy v dubnu 2022, kdy byli zadrženi v centru pro registraci cizinců. Později jim bylo umožněno zahájit azylové řízení a v roce 2023 získali azyl i povolení k trvalému pobytu. Na poli článků 2 a 3 Úmluvy stěžovatelé namítají provedení opakovaného hromadného vytlačování („pushback“) na území Běloruska, které nelze považovat za bezpečnou třetí zemi, aniž by jim bylo umožněno požádat v Litvě o azyl. Zároveň poukazují na to, že litevská pohraniční stráž je při těchto zákrocích ponižovala, vyhrožovala jim použitím elektrošoků a neposkytla jim humanitární a zdravotní pomoc. S odvoláním na článek 4 Protokolu č. 4 stěžovatelé tvrdí, že namítaný zásah porušil zákaz kolektivního

vyhoštění cizinců. Námitka porušení článku 13 Úmluvy směřuje proti tomu, že neměli proti uvedenému jednání k dispozici účinný prostředek nápravy. Nakonec na poli článku 5 Úmluvy stěžovatelé poukazují na to, že byli zadrženi bez individualizovaného posouzení své situace, nebyli obeznámeni s důvody zadržetí a nemohli se proti němu bránit.

V dubnu 2024 senát rozhodl o vzdání se jurisdikce ve prospěch velkého senátu. Tiskovou zprávu k předání věci velkému senátu najdete [zde](#).

R. A. a ostatní proti Polsku (č. 42120/21)

Stížnost podalo 32 občanů Afghánistánu, kteří uvedli, že v srpnu 2021 překročili bělorusko-polskou hranici, načež byli polskou pohraniční stráží násilím vytlačeni zpátky do Běloruska. Utábořili se pak ve svépomocně zbudovaném táboře poblíž polské vesnice Usnarz Górny, kde byli ponecháni v problematických sanitárních a humanitárních podmínkách mezi polskou policií hlídkující na jedné straně a běloruskou na straně druhé. Stěžovatelé tvrdí, že polské orgány se nezabývaly jejich žádostmi o azyl. V říjnu 2021 překročilo 17 ze stěžovatelů bělorusko-polskou hranici přes plot s ostnatým drátem. Následně měli být zadrženi polskou policií, která je odvedla na hraniční přechod a poslala zpátky

do Běloruska. Na poli článku 3 Úmluvy stěžovatelé namítají, že je polské orgány zbavily přístupu k azylovému řízení a že by v případě návratu do Afghánistánu byli vystaveni riziku špatného zacházení, případně – pokud by došlo k jejich návratu do Běloruska – riziku řetězového *refoulement*. Stěžují si také na materiální a sanitární podmínky. Na poli článku 4 Protokolu č. 4 a článku 13 Úmluvy stěžovatelé dále namítají, že byli podrobeni kolektivnímu vyhoštění, aniž by měli k dispozici účinný prostředek nápravy.

V červnu 2024 senát rozhodl o vzdání se jurisdikce ve prospěch velkého senátu. Tiskovou zprávu k předání věci velkému senátu najdete [zde](#).

Výkon rozsudků Soudu

Ve sledovaném období se konalo jubilejní desáté zasedání Kolegia expertů k výkonu rozsudků Soudu a provádění Úmluvy.

Kolegium je poradním orgánem vládního zmocněnce a je složeno ze zástupců všech resortů, obou komor Parlamentu České republiky, vrcholných soudů, státního zastupitelství, Kanceláře veřejného ochránce práv, akademické obce a občanské společnosti.

Úkolem Kolegia je analyzovat rozsudky Soudu vydané v řízeních proti České republice a formulovat příslušným orgánům doporučení k přijetí obecných opatření k výkonu těchto rozsudků, jimiž se zabrání opakování obdobných porušení Úmluvy v budoucnu. Tuto úlohu Kolegium plní i ohledně rozhodnutí vůči České republice, která přijal Evropský výbor pro sociální práva a lidskoprávní výbory OSN. Posláním Kolegia je i zabývat se vybranými rozsudky Soudu vydanými v řízeních proti jiným členským státům Rady Evropy z hlediska jejich dopadů pro Českou republiku.

Více ke složení a činnosti Kolegia viz [zde](#).

Druhé čtvrtletí roku bylo dále významné tím, že se úspěšně podařilo dokončit výkon dvou případů:

jednoho rozsudku Soudu a jednoho rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva.

Kolegium expertů k výkonu rozsudků Soudu

Na jednání, které proběhlo dne 6. května 2024, byly projednány tři rozsudky Soudu a dvě rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva.

Podklady k jednání naleznete [zde](#), podrobný zápis z jednání [zde](#).

Níže naleznete ve stručnosti závěry Kolegia k jednotlivým projednávaným rozsudkům a rozhodnutím

B. Ú. proti České republice a Sládková proti České republice

Rozsudek Soudu: Ve věci B. Ú. Soud dne 6. října 2022 konstatoval, že vnitrostátní orgány neprovedly náležitě vyšetřování údajného špatného zacházení se stěžovatelem ze strany policistů a nezajistily mu participaci na šetření v rozsahu nezbytném k ochraně jeho oprávněných zájmů, čímž došlo k procesnímu porušení článku 3 Úmluvy. Hmotněprávní porušení tohoto článku kvůli použití donucovacích prostředků policisty Soud neshledal.

Obdobně ve věci Sládková Soud konstatoval, že vnitrostátní orgány neprovedly náležitě vyšetřování údajného špatného zacházení se stěžovatelkou ze strany policistů a neumožnily jí zapojit se do prošetřování události v nezbytném rozsahu, čímž došlo k procesnímu porušení článku 3 Úmluvy. Hmotněprávní porušení tohoto článku kvůli použití donucovacích prostředků policisty Soud neshledal.

Závěry Kolegia: Kolegium ocenilo vznik praktické pomůcky, jak vyřizovat upozornění na možné špatné zacházení, zapracování problematiky hájitelného tvrzení a účinného vyšetřování do vnitřních předpisů GIBS a Policie ČR a také vypracování a chystané uveřejnění informačních materiálů pro oběti. Kolegium dále uvítalo, že se kancelář vládního zmocněnce ve spolupráci s dalšími orgány bude věnovat přizpůsobení praktické pomůcky vězeňskému kontextu a otázce zmapování soudní praxe ve vztahu k trestněprávní úpravě špatného zacházení.

V proti České republice

Rozsudek Soudu: dne 7. prosince 2023 Soud rozhodl, že v souvislosti s úmrtím pacienta na psychiatrické klinice po použití taseru policíí a podání medikace personálem nemocnice a při vyšetřování této události došlo k porušení hmotněprávní i procesní složky práva na život podle článku 2 Úmluvy.

Závěry Kolegia: Kolegium uvítalo záměry Ministerstva zdravotnictví ohledně nastavení sběru dat o přivolání policie do psychiatrických zařízení a školení zdravotníků v oblasti deeskalace a bezpečného používání omezovacích prostředků. Podpořilo dále zřízení mezirezortní pracovní skupiny ke koordinaci postupu policistů a zdravotníků při společném zásahu. Uvítalo též novelu metodického pokynu policejního prezidenta k poziční asfyxii, zavedení výcviku policistů pro postup vůči osobám v excitovaném deliriu Policejním prezidiem a jeho záměr vypracovat metodiku školení a konkrétní školící nástroje. Kolegium podpořilo přijetí výkladového stanoviska Ministerstva vnitra, které by mezi zvláště zranitelné osoby podle § 58 odst. 1 zákona o policii zahrnuo i osoby se zjevnou duševní poruchou nebo hospitalizované, a vyzvalo Policejní prezidium, aby pokračovalo v jednáních o tom, jak promítnout uvedený výklad do policejních metodik a vzdělávání. Kolegium také vzalo na vědomí informaci o plánovaném pracovním jednání mezi Policejním prezidiem a GIBS ohledně nastavení procesních pravidel pro vyšetřování úmrtí osoby při policejním zásahu s cílem eliminovat riziko koluze mezi zasahujícími policisty. V neposlední řadě Kolegium podpořilo záměr kanceláře vládního zmocněnce vypracovat tematickou příručku k judikatuře Soudu vztahující se k adekvátnosti vyšetřování.

University Women of Europe (UWE) proti České republice

Rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva: dne 5. prosince 2019 Výbor rozhodl, že v českém právním řádu není zajištěna transparentnost odměňování spočívající v poskytování informací o odměňování a možnosti srovnávat pracovní místa mezi obchodními společnostmi v soukromém sektoru, čímž došlo k porušení práva na spravedlivou odměnu za práci podle čl. 4 odst. 3 Evropské sociální charty a práva na rovné příležitosti a na rovné zacházení v záležitostech zaměstnání a povolání bez diskriminace na základě pohlaví chráněného čl. 1 písm. c) Dodatkového protokolu. Výbor dále konstatoval, že v České republice nebylo dosaženo dostatečného měřitelného pokroku v podpoře rovných příležitostí žen a mužů v oblasti rovného odměňování, čímž došlo rovněž k porušení čl. 1 písm. c) Dodatkového protokolu. Konečně Výbor rozhodl, že nedošlo k dosažení dostatečného pokroku při zajištění vyváženého zastoupení žen v rozhodovacích orgánech soukromých společností, čímž došlo k porušení čl. 1 písm. d) Dodatkového protokolu.

Závěry Kolegia: Kolegium vyzvalo Ministerstvo práce a sociálních věcí k zákonnému zakotvení povinnosti zveřejňovat v inzerci volných pracovních míst informaci o výši základní složky mzdy/platu a nicotnosti doložek

mlčenlivosti o výši příjmu v nejbližší možné době. Kolegium rovněž ocenilo průběh procesu transpozice směrnice o genderové vyváženosti a zdůraznilo potřebu včasné transpozice směrnice o transparentnosti odměňování.

ERRC proti České republice

Rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva: dne 18. října 2023 Výbor rozhodl, že došlo k porušení článků 16 a 17 Evropské sociální charty ve spojení se zákazem diskriminace stanoveným v preambuli Charty, jelikož Česká republika nerealizuje sběr etnických údajů o dětech nacházejících se v institucionální péči státu.

Závěry Kolegia: Kolegium se shodlo na potřebě přijetí opatření ke sběru anonymizovaných dat o etnicitě dětí ve státní institucionalizované výchově a potřebě koordinace využití těch již interně získaných. Podrobnosti metodiky a zajištění sběru dat budou projednány během příštích zasedání Kolegia.

Ukončení výkonu rozsudků a rozhodnutí

V červnu přijal Výbor ministrů Rady Evropy rezoluci, kterou ukončil dohled nad výkonem rozsudku *Janáček proti České republice*. V červnu též vyšla ve Sbírce zákonů novela zákona o soudnictví ve věcech mládeže, která završila výkon rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva ve věci *International Commission of Jurists proti České republice*. Jde o vůbec první rozhodnutí tohoto výboru, které se českým orgánům podařilo úspěšně implementovat.

Janáček proti České republice

V rozsudku ze dne 2. února 2023 Soud shledal, že v řízení před Ústavním soudem došlo k porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, neboť v rámci řízení o ústavní stížnosti Ústavní

soud stěžovateli nezaslal k vyjádření písemná stanoviska, která si vyžádal od obecných soudů.

K individuálním opatřením k výkonu rozsudku lze uvést, že stěžovateli bylo vyplaceno Soudem přiznané spravedlivé zadostiučinění. Návrh na obnovu řízení před Ústavním soudem podle § 119 zákona o Ústavním soudu stěžovatel nepodal.

V rámci obecných opatření byl rozsudek v souladu s obecnou praxí publikován ve Zpravodaji a databázi Mezi-soudy. Předseda Ústavního soudu o rozsudku informoval všechny soudce Ústavního soudu, jejich asistenty a analytiku. Závěry rozsudku *Janáček* projednalo dne 6. září 2023 plénum Ústavního soudu, a to i s přihlédnutím k dřívějším rozsudkům Soudu v obdobných případech. V září 2023 se též konalo školení pro soudce Ústavního soudu, jejich asistenty a analytiku k požadavkům Soudu na kontradiktorní řízení.

V listopadu 2023 Česká republika o přijatých opatřeních informovala Výbor ministrů Rady Evropy. Výbor dospěl k závěru, že přijatá opatření jsou dostatečná a [rezolucí](#) ze dne 13. června 2024 dohled nad výkonem rozsudku uzavřel.

International Commission of Jurists proti České republice

V rozhodnutí ze dne 20. října 2020 Evropský výbor pro sociální práva rozhodl, že z důvodu nezajištění nutné obhajoby trestně neodpovědným dětem v předprocesní fázi řízení a neposkytnutí alternativ (odklonů) k formálnímu soudnímu řízení v případech řízení ve věcech dětí mladších 15 let o činu jinak trestném porušila Česká republika článek 17 Evropské sociální charty, který zaručuje právo matek a dětí na sociální a hospodářskou ochranu.

V reakci na rozhodnutí vznikla při Ministerstvu spravedlnosti expertní pracovní skupina, která se podílela na přípravě novely zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Novela nově zakotvila povinné právní zastoupení dítěte ve fázi předcházející řízení před soudem pro mládež. V druhé řadě novela přinesla širší možnosti jiného postupu, než aby věc dítěte byla řešena ve formálním soudním jednání, jak tomu bylo dosud. Novela byla schválena parlamentem, podepsána prezidentem a dne 19. června 2024 vyhlášena ve Sbírce zákonů pod číslem 165/2024 Sb.

V červenci Česká republika o přijaté novele informovala Evropský výbor pro sociální práva.

Rozhodovací činnost jiných mezinárodních orgánů v oblasti lidských práv

Výbor OSN pro lidská práva

Policejní zásah proti osobě s psychosociálním postižením

Rozhodnutí ze dne 28. března 2024 ve věci č. 3197/2018 – E. M. proti České republice

Výbor OSN pro lidská práva („Výbor“) dospěl k závěru, že oznámení vznesené na poli článků 6 a 7 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech („Mezinárodní pakt“) zaručujících právo na život a zákaz špatného zacházení je nepřijatelné ve smyslu článku 2 Opčního protokolu k Mezinárodnímu paktu pro nedostatečné prokázání námitek. Věc se týkala policejního zásahu proti osobě s duševní poruchou a jejího následného úmrtí.

později zemřel. Jako příčina smrti byl stanoven zhoubný otok mozku.

Policejní nařídila pitvu a vypracování znaleckého posudku. Oznamovatelka mezitím podala trestní oznámení směřující proti postupu policistů i zdravotníků. Toto oznámení bylo policii odloženo s poukazem na výsledky znaleckého posudku, dle něhož se nepodařilo prokázat příčinnou souvislost mezi použitím sedativ při zásahu policie a úmrtím syna oznamovatelky. Uvedený závěr potvrdilo v červenci 2012 i okresní státní zastupitelství. V části předložené Generální inspekci bezpečnostních sborů („GIBS“) bylo trestní oznámení odloženo, jelikož GIBS neshledala, že by policisté použili nepřiměřenou sílu či jinak pochybili. Následná stížnost proti tomuto rozhodnutí byla ze strany GIBS v květnu 2012 bez dalšího vyhodnocena jako neúvodná.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Syn oznamovatelky trpěl paranoidní schizofrenií s opakovanými atakami nemoci. Jeho rodina v těchto případech vždy zavolala do bytu zdravotnickou záchrannou službu, která mu za asistence policie podala injekčně sedativa. V listopadu 2011, kdy bylo synovi oznamovatelky 26 let, vypukl u něj další záchvat agrese. Podle policejního záznamu při příchodu zdravotníků a policistů do bytu držel v každé ruce nůž. Policie proto přivolala posily; syn oznamovatelky se mezitím v bytě sám zamknul. Následně čtyři policisté vyrazili dveře, povalili ho na břicho, spoutali a lékař mu vpravil dvě dávky sedativ. Oznamovatelka tvrdila, že došlo i k použití elektrického paralyzátoru.

Po vpichu druhé dávky sedativ nastala u syna oznamovatelky zástava dechu i srdce. Přítomný lékař a policisté zahájili resuscitaci, kterou úspěšně dokončili přibližně po 15 minutách. Poté syna oznamovatelky přenesli do sanitky, kde utrpěl druhou srdeční zástavu. Po další resuscitaci byl odvezen do nemocnice. Tam o pět dnů

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ VÝBORU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKŮ 6 A 7 MEZINÁRODNÍHO PAKTU

Oznamovatelka tvrdila, že jednáním policistů došlo k porušení práva jejího syna na život podle článku 6 Mezinárodního paktu, jakož i zákazu špatného zacházení podle článku 7. Dále namítala, že v důsledku absence účinného vyšetřování události došlo i k porušení procesní složky obou uvedených ustanovení.

Výbor předně posuzoval, zda je oznámení přijatelné ve smyslu Opčního protokolu k Mezinárodnímu paktu. Vláda vznesla námitku nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, a to s argumentem, že oznamovatelka mohla proti rozhodnutí o odložení věci podat ústavní stížnost. Oznamovatelka nicméně poukázala na to, že v předmětném období, tj. v roce 2012, nebyla ještě judikatura Ústavního soudu ohledně práva na účinné vyšetřování v trestních věcech zcela ustálená; k tomu došlo až v následujících dvou letech. Ve světle uvedeného

Výbor shledal, že oznámení není z tohoto důvodu nepřijatelné.

Výbor dále konstatoval, že hlavní námitka oznamovatelky na poli článku 6 Mezinárodního paktu spočívá v tvrzení, že zasahující policisté použili vůči jejímu synovi sílu, která nebyla nezbytná a přiměřená, a to i vzhledem ke skutečnosti, že se jednalo o osobu s psychosociálním postižením. Zároveň Výbor poukázal na stanovisko vlády, dle něhož syn oznamovatelky trpěl paranoidní schizofrenií, avšak neužíval předepsanou medikaci a choval se násilně vůči své vlastní rodině, což vedlo k tomu, že ho soud zbavil způsobilosti k právním úkonům. Během předmětného incidentu ohrožoval syn oznamovatelky policisty i zdravotníky noži a vyhrožoval jim smrtí. Pokud jde o následné vyšetřování, příslušné orgány vyslechly zasahující policisty i zdravotníky a nařídily pitvu a vypracování nezávislého znaleckého posudku, jehož závěry neshledaly nepřiměřené použití síly ani znaky použití taseru, a ve výsledku vyloučily externí příčinu smrti.

Ve světle uvedeného Výbor dospěl k závěru, že byť oznamovatelka učinila specifická tvrzení ohledně policejního zásahu a postupu zdravotníků, nepředložila k podpoře těchto tvrzení žádné konkrétní důkazy. Jako nedostatečně podložená Výbor vyhodnotil i tvrzení oznamovatelky ohledně absence účinného vyšetřování. Shledal proto, že oznamovatelka náležitě neprokázala

své námitky pro účely přijatelnosti, a tudíž tuto část oznámení prohlásil za nepřijatelnou ve smyslu článku 2 Opčního protokolu. Ze stejných důvodů pak Výbor odmítl i námitky oznamovatelky na poli článku 7 Mezinárodního paktu.

Užitečné odkazy

**HUDOC – databáze
judikatury ESLP**
<http://hudoc.echr.coe.int/>

**Evropský soud
pro lidská práva**
<http://www.echr.coe.int/>

**Česká databáze rozsudků
a rozhodnutí ESLP**
<http://mezisoudy.cz/>

**Přehled všech vydání
Zpravodaje KVZ**
<https://mezisoudy.cz/zpravodaj-kvz>

Veřejný ochránce práv
<http://www.ochrance.cz/>

**Nejvyšší soud
České republiky**
<http://www.nsoud.cz/>

**Ústavní soud
České republiky**
<http://www.usoud.cz/>

**Databáze rozhodnutí
smluvních orgánů OSN**
<http://www.ohchr.org/en/>

Rada Evropy
<http://www.coe.int/>

Nejvyšší správní soud
<http://www.nssoud.cz/>

Databáze judikatury web: mezisoudy.cz

Kontakt:

Kancelář vládního zmocněnce
pro zastupování ČR před ESLP
Ministerstvo spravedlnosti
Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
kvz@msp.justice.cz, www.justice.cz

Úvodní fotografie: © Paulgrecaud | Dreamstime.com
Fotografie u Slova úvodem © Vít Alexander Schorm
Fotografie u Slova závěrem © Jana Martinková

Zpravodaj KVZ: vydává Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva, Ministerstvo spravedlnosti.

Autoři anotací (v abecedním pořadí): Anna Beránková (NSS), Žofie Čermáková (NS), Jakub Drahorád (KVZ), Vladimír Janoušek Pysk (KVZ), Martina Jirsová (KVZ), Miroslav Kaštyl (KVZ), Jana Martinková (KVZ), Jana Pecková Hodečková (KVOP), Eva Petrová (KVZ), Kateřina Radová (KVZ), Ema Slováková (KVZ), Viktória Alžbeta Sutórisová (ÚS).

Obsah Zpravodaje: Jana Martinková.

Slovo závěrem

Ve druhém čtvrtletí tohoto roku Soud ve vztahu k **České republice** přijal čtyři rozsudky a jedno rozhodnutí. Ve věci **Mirzoyan proti České republice** (č. 15117/21 a 15689/21, rozsudek ze dne 16. května 2024) Soud shledal neporušení práva stěžovatele na respektování rodinného života podle článku 8 Úmluvy, když mu vnitrostátní orgány nevydaly další **oprávnění k pobytu** z bezpečnostních důvodů, třebaže na území České republiky žil i s manželkou a dětmi už řadu let. Ve věci **Spišák proti České republice** (č. 13968/22, rozsudek ze dne 20. června 2024) Soud dospěl k závěru, že nastavením dvakrát delších intervalů **automatického soudního přezkumu vyšetřovací vazby pro mladistvé** oproti dospělým došlo k porušení zákazu diskriminace mladistvého stěžovatele na základě věku ve smyslu článku 14 ve spojení s právem na osobní svobodu chráněným článkem 5 Úmluvy. Případ **Z proti České republice** (č. 37782/21, rozsudek ze dne 20. června 2024) se týkal **nedostatečné reakce státu na tvrzené sexuální zneužívání stěžovatelky římskokatolickým knězem**, kdy se příslušné orgány náležitě nezabývaly konkrétními skutkovými okolnostmi případu relevantními pro posouzení otázky, zda stěžovatelka s jednáním dotyčného skutečně souhlasila. Soud zde rozhodl o porušení článků 3 a 8 Úmluvy. Ve věci **Zadeh proti České republice** (č. 35207/17 a 6 dalších, rozsudek ze dne 27. června 2024) Soud shledal porušení práva stěžovatele na **přiměřenou délku vazby** ve smyslu čl. 5 odst. 3 Úmluvy, když byl v souvislosti s nenásilným trestným činem držen ve vazbě déle než dva roky a tři měsíce. A konečně ve věci **Patočka proti České republice** (č. 17796/20, rozhodnutí ze dne 30. května 2024) byla jako zjevně neopodstatněná odmítnuta stížnost na poli čl. 6 odst. 1 Úmluvy, týkající se zastavení řízení o náhradu škody od státu na odvolací úrovni poté, co stěžovatel nezaplatil **soudní poplatek**. Soud konstatoval, že povinnost zaplatit soudní poplatek byla pro stěžovatele předvídatelná a podstata jeho práva na přístup k soudu byla zachována, jelikož prvostupňový soud se jeho věcí meritorně zabýval.

Z judikatury Soudu proti **jiným státům** za poslední čtvrtletí zmiňme především dva verdikty velkého senátu v tzv. klimatických kauzách. Ve věci **Duarte Agostinho a ostatní proti Portugalsku a dalším 32 státům** (č. 39371/20, rozhodnutí velkého senátu ze dne 9. dubna 2024) podalo stížnost šest mladých občanů Portugalska, a to proti svému domovskému státu a dalším 32 státům včetně České republiky. Namítali porušování práv zaručených články 2, 3, 8 a 14 Úmluvy, které mělo nastat v souvislosti s **účinky klimatické změny**, způsobené především emisemi skleníkových plynů. Stěžovatelé uvedli, že v Portugalsku dochází v důsledku toho stále častěji k vlnám veder a lesním požárům, které negativně dopadají na jejich fyzické i duševní zdraví a každodenní život. Namítali, že žalované státy neplní své pozitivní závazky plynoucí z Úmluvy ve spojení s Pařížskou klimatickou dohodou z roku 2015. Soud zdůraznil, že účelem Úmluvy není obecná ochrana životního prostředí a že s tímto záměrem byly vytvořeny jiné nástroje mezinárodního i vnitrostátního práva. Stěžovatelé žijí na území Portugalska; nacházejí se tedy pod jurisdikcí tohoto státu. Domáhají se však takového výkladu Úmluvy, dle něhož by vůči nim měly jurisdikci také ostatní žalované státy, a to s argumentem, že i počínání těchto dalších států v oblasti emisí skleníkových plynů má na ně dopady. Soud dospěl k závěru, že tento výklad by znamenal, že porušení Úmluvy by mohl namítat prakticky kdokoli na světě. Pro takovou interpretaci

nicméně nelze najít v Úmluvě základ. Soud tedy stížnost odmítl pro absenci jurisdikce u všech žalovaných států kromě Portugalska. Ve vztahu k tomuto státu zase shledal stížnost za nepřijatelnou z důvodu nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

Jiné vyústění však měl případ [Verein KlimaSeniorinnen Schweiz a ostatní proti Švýcarsku](#) (č. 53600/20, rozsudek velkého senátu ze dne 9. dubna 2024). Stížnost vznesly čtyři švýcarské seniorky a organizace sdružující starší ženy obávající se dopadů globálního oteplování. Soud konstatoval, že klimatická změna představuje vážnou hrozbu pro lidská práva přiznaná Úmluvou a že pokud budou státy konat účinně a neprodleně, mohou tuto hrozbu alespoň zčásti odvrátit. V projednávané věci vyhodnotil, že postavení oběti ve smyslu Úmluvy lze přiznat pouze stěžovatelské organizaci, která vystupuje jménem všech osob dotčených namítaným porušením Úmluvy. Dále uvedl, že z článku 8 Úmluvy lze vyvodit právo jednotlivců na účinnou ochranu před negativními dopady klimatické změny. Švýcarsko však zatím v této oblasti nepřijalo dostatečný právní rámec, zejména nestanovilo konkrétní limity pro emise skleníkových plynů. Proto zde Soud rozhodl o porušení tohoto ustanovení.

Ve věci [Nealon a Hallam proti Spojenému království](#) (č. 32483/19 a 35049/19, rozsudek velkého senátu ze dne 11. června 2024) byli stěžovatelé původně odsouzeni za závažné trestné činy k odnětí svobody. Po letech vyšly najevo nové důkazy, v jejichž světle byli oba osvobozeni. Následně uplatnili vůči státu nárok na náhradu škody. Dle zákonné úpravy bylo možné tento nárok přiznat pouze tehdy, pokud nové nebo nově objevené důkazy prokázaly nade vší rozumnou pochybnost, že daná osoba předmětný čin nespáchala. Příslušný orgán žádost stěžovatelů odmítl s tím, že takové důkazy předloženy nebyly. Stěžovatelé namítali porušení **presumpce nevin**y zaručené čl. 6 odst. 2 Úmluvy. Velký senát shledal poměrem dvanácti hlasů k pěti, že k namítanému porušení nedošlo, neboť odmítnutí žádosti o náhradu škody nelze ztotožnit s konstatováním viny stěžovatelů.

Napjatě očekávaným byl verdikt Soudu ve věci [Dániel Karsai proti Maďarsku](#) (č. 32312/23, rozsudek ze dne 13. června 2024). Stížnost podal známý maďarský lidskoprávní advokát, jemuž byla diagnostikována amyotrofická laterální skleróza (ALS). Jedná se o progresivní neurosvalové onemocnění, na které není známá léčba a které zpravidla vede k úmrtí v řádu několika let. Stěžovatel se na poli článků 8 a 14 Úmluvy domáhal **práva na asistovanou smrt**. Podle maďarského práva by ale taková pomoc byla trestná, a to i v případě doprovázení stěžovatele do jiné země, která smrt s asistencí lékaře umožňuje. Stěžovatel namítal, že nemůže ukončit svůj život s pomocí jiných, třebaže je smrtelně nemocný a trpící. Soud dospěl šesti hlasy k jednomu k závěru o neporušení Úmluvy. Poukázal přitom zejména na rizika zneužití v případě povolení asistované smrti, jakož i na to, že většina členských států Rady Evropy tuto možnost stále zakazuje a kriminalizuje. Zdůraznil také, že stěžovatel netvrdí, že by neměl k dispozici přiměřenou paliativní péči.

Více v příštím Zpravodaji nebo v naší nové databázi judikatury Soudu v českém jazyce dostupné na adrese [Databáze judikatury | Mezi—soudy \(mezisoudy.cz\)](#).

Jana Martinková,
Kancelář vládního zmocněnce